

NE KADAR DA TRANS BİR ERKEK

**PEMBE
HAYAT**

**KA
OS
GL**
KEHATI HATI
KEMERANGAN
KEMERANGAN

Editör: Gizem Bayıksel

Röportajlar: Seçin Tuncel, Gizem Bayıksel

Deşifreler: Doğukan Karahan, Meltem Kaplan, Muzaffer Egeli, Sibel Topçu

Grafik Tasarım: Ceket Medya

www.ceketmedya.com

Baskı ve Cilt:

Ayrıntı Basımevi, Ostim, Ankara

0312 394 55 90

Basım Tarihi: 2017

Pembe Hayat LGBTT Dayanışma Derneği İletişim Bilgileri:

Telefon: 0 312 433 85 17

Faks: 0 312 433 85 18

E-Posta: pembehayat@pembehayat.org

Web: www.pembehayat.org

Kaos GL Derneği İletişim Bilgileri:

Adres: Tunus PTT, PK 12, Kavaklıdere-Ankara

Telefon: 0 312 230 03 58

Faks: 0 312 230 62 77

E-Posta: bilgi@kaosgldernegi.org

Web: www.kaosgl.org

“Bu kitap Ayrımcılığa Karşı Gökkuşaağı Koalisyonu Projesi kapsamında Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı'nın finansal desteğiyle basılmıştır. Avrupa Birliği kitabın içeriği ile ilgili olarak herhangi bir sorumluluk veya yükümlölük kabul etmez.”

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	5
BERK İNAN.....	7
DENİZ ATLI.....	14
DEVRİM.....	17
EREN.....	22
GİZEM DERİN.....	26
MUHAMMET ÖZBEN.....	31
MURAT.....	38
ÖZGÜR ADIKUTLU.....	42
ÖZGÜR DURMAZ.....	47
ÖZGÜR ÖZGÜL.....	51
SAVAŞ MADRAN.....	55
SERKAN YORNUK.....	60
UFUK ÖZYAZICI.....	69
UZAY ODABAŞ.....	74
YAĞIZ SAMET.....	78

TRANS ERKEKLER VARDIR!

Pembe Hayat Derneği kurulduğundan bugüne kadar hem transların, hem de transların sorunlarının görünürlüğü için mücadele etti. Dernek kurmak için bir araya geldiğimizde bir elin parmaklarını geçmiyorken bile “trans örgütlenmesinin” sadece trans kadınlar üzerinden değil trans erkekleri de, kendini iki cinsiyet rejimi içinde tanımlamayan bütün transları da kapsaması gerektiğinin tartışmalarını yürüttük. Türkiye’deki LGBTİ+ hareketinin tarihindeki belki de görünür ilk trans erkek olan Toprak da Pembe Hayat’ın kurucuları arasında yer aldı. Trans erkekleri nasıl bir araya getirebiliriz ve Pembe Hayat’ta örgütlenmeleri için nasıl yer açabiliriz, sorularının hem kendi iç örgütlenmemizde hem de LGBTİ+ hareketinin içerisinde gündemleşmesi için çaba sarf ettik.

Ali Gül’ün trans erkek olarak açılma süreci ve sonrasındaki Voltrans deneyiminin, hem Pembe Hayat’ı güçlendiren bir deneyim olduğunu, hem de trans hareket tarihinin dönüm noktalarından biri olduğunu not etmek gerekiyor. İlerleyen süreçte Pembe Hayat Derneği’nin hazırladığı “Kadından Erkeğe Transseksüellerin Deneyimleri” kitabı ile trans erkek deneyimlerini daha da görünür kılmaya çalıştık.

Ayrımcılığa Karşı Gökkuşadı Koalisyonu Projesi’ni bu kadar önemli kılan nedenlerden biri de trans örgütlenmesinin güçlendirilmesi üzerine etkileri... Hem düzenli olarak farklı şehirlerde translarla nasıl örgütlenebiliriz sorusuna yanıt bulmaya çalışırken, her sene yapılan trans ağ örgütlenme kamplarında transları birbirlerinin deneyimlerini dinleyebilecekleri, ortak sorunlar üzerine mücadele taktiklerini konuşabilecekleri zaman aralıkları yaratmaya çalışıyoruz.

Ayrımcılığa Karşı Gökkuşadı Koalisyonu ikinci trans kampında trans erkekler bir araya geldiler. Bu kitap, trans erkeklerin tanıklıklarıyla harmanlandı. Kitabın hazırlanma sürecinde katkı veren Bora Bengisun’a, Gizem Bayıksel’e, Seçin Tuncel’e ve kitapta tanıklıklarını bizimle paylaşan arkadaşlarımıza teşekkürü borç biliriz.

Pembe Hayat LGBTT Dayanışma Derneği adına,
Buse Kılıčkaya

BERK İNAN

İsminin hikayesi ile başlayalım mı?

İsmim Berk İnan... Doğumumda iki isim atanmış, biri babaannemin adı, babam yazdırmış; birini de annem enteresan bir hikaye üzere vermiş. Ben hep şöyle düşünüyordum ismimi değiştirirken; bir isim babam bir isim de annem versin, yine iki ismim olsun. Babam erkek kardeşim olursa adının Berk olmasını istiyordu, ilk adım o şekilde belli oldu. Annem kendi seçmeyince ben seçtim. Önce Egeliyiz diye 'Ege' mi olsa dedim, içime sinmedi. İkinci denediğim isim İnan'dı. Duygu olarak çok iyi geldi bana, sonra da Berk İnan olarak kaldı. Ama herkes Berk diyor aslında, yani genelde çok az insan biliyor İnan'ın da ismim olduğunu, sadece özel hayatımdaki insanlar kullanır İnan'ı.

Okuyor musun, çalışıyor musun, neler yapıyorsun?

2010'da yüksek lisanstan mezun oldum. Serbest çalışıyorum.

Lisansın neydi?

Sosyoloji. Yüksek lisansımı da Felsefe üzerine yaptım. Aslında ondan sonraki sene Sosyoloji doktorası ya da tekrar yüksek lisans için başvuru yaptım; ama o dönem tam ikinci ameliyatımı olacağım, kimliğimi değiştireceğim dönemdi. Yani hayatımda ona yer açamadım açıkçası. Bir

de lisans öğrencisiyken çeviri yapmaya başlamıştım, liseden iki yabancı dilim var. Hani onunla kendimi geçindirmek, patronla muhatap olmamak gibi bir yol seçtim. Her ne kadar kalifiye de olsam bir gün cinsel kimliğim benim önüme gelebilir ve bu benim önüme geldiği noktada yaşayacağım üzüntüyü düşündüm, o yüzden o vakte kadar azıcık aşım kaygısız başım dedim ve freelance çalışmaya başladım.

Çalışma hayatında bir şekilde bir sorun yaşayacağımı düşündüğün için bir çeşit önlem almak için mi evde çevirilere başladın?

18 yaşında, bir halkla ilişkiler firmasında staj yapıyordum ve 19 yaşında da Antalya'dayken bir turizm firmasında çalışıyordum; yani açılmadan evvel çalışma hayatım başlamıştı zaten. Bir iki defa "erkek Fatma" gibi fısıldamalar duydum gibi oldu; ama pek sorun yaşamıyordum. Çeviriye öğrenciyken üniversitedeki hocalarımla teşviki ile başladım. Açılmadan hemen önce, o zaman öğrenciyim, ailem parayı keserse diye, çeviriye ek olarak bir mağazada da işe girmiştim mesela... Yani iş hayatından kaçınmak için değildi çeviriye başlamam... Ama devam ederek duygusal anlamda güvenli alanda kalmış oldum diyebilirim, önlemden kastettiğin buysa... Pek çok arkadaşın iş görüşmesinden önce yaşadığı, "karşıma transfobik biri çıkacak mı" gerginliğinden azade olmamı sağladı çünkü...

Sık sık bir şeyleri anlatırken konuşmanın doğal seyri içinde geçmişinden de bahseden biriyim, o geçmiş trans kimliğimi de kapsıyor tabii... Bir de "herkes"e açtım, yani gizlememenin ötesinde; konusu, sırası geldiğinde trans kimliğimle beraber gelen farklı deneyimleri telaffuz etmekten onur duyuyorum... İş görüşmesine gitsem mesela, sordular diyelim: askerlik yaptın mı ya da yapacak mısın diye: yok diyorum ben iki kere muafım hatta üç kere muafım. Nasıl ya diye karşımda sorularla bekliyor oluyolar. Birincisi kan hastalığım var o yüzden muafım, ikincisi transeksüelim o yüzden muafım, üçüncüsü de kimsenin askeri olamam, bu iki nedenim olmasa da ben vicdani ret yapardım diyorum. Tahmin edersin ki görüşmenin akıbeti değişir ben böyle deyince... Sadece vicdani ret meselesi de değil, benim epey sistem karşıtı bir çizgim var. Yani hem emeğimi satmak benim için gerçekten inanmadığım bir şeye dahil olmak gibi... Hem bir işe gitmek, 8-10-12 saat çalışmak, kalan o 4 saatte o parayı harcamak... O parayı taksitle işe gitmek için kullanmak falan... Yani o, her an bana batar anlatabiliyor muyum? Açıldıktan sonra bu iş konusunda tek istisna, çok kısa bir dönem derneklerden birinde istihdam edildim; o da burnumdan geldi, yok dedim ben sabah kalkayım bilgisayarımın başına geçeyim kendi işimi yapayım, az kazanıyor olayım, o önemli değil.

Şu sıralar ne işle uğraşıyorsun peki?

5-6 yıl kadar bir televizyona dublaj çevirisi yaptım; ama artık almıyorum. Dernekler çevresinden çeviriler geliyor bana; Af Örgütü'nün raporu, bizden birinin yurt dışı belgesi falan gibi...

Bazen bıkmış “bırakıcam!” diyorum; ama çeviri ile uğraşmaya devam ediyorum. Bir de gönüllü emek verdiğim şeyler var işte, “iş”ten benim anladığım daha ziyade öyle şeyler: T-Kulüp, tiyatro...

Nerede yaşıyorsun?

Ben seyyarım, sürekli yer değiştiriyorum. Ankara’da doğdum, on dokuz yıl oradaydım. Sonra bir sene Antalya’ya geldim, oradan sonra İstanbul; altı buçuk sene falan İstanbul’da kaldım. Ondan sonra süreç tıkanınca Hacettepe’de sürecimi götürdüğüm için Ankara’ya döndüm, yine 2-3 yıl Ankara’da yaşadım. 2015 Haziran’dan beri de, Pride’i bahane ettim, belirsiz bir süre için İstanbul’dayım; yani nerede bu mevzunun duyulması için yaratılmış bir alan varsa oraya gidiyorum, ne Trabzon kaldı ne Kıbrıs kaldı. Bizim çocuklar şey diyorlar, abi İzmir’e ne zaman geliyorsun bir daha. Biliyorlar mesela senede iki kez geliyorum, Baki Koşar Haftası’nda kesin gidiyorum mesela. Bir Onur Haftası’nda kesin İstanbul’dayım. Homofobi Karşıtı Buluşma’da ve eğer başka bir programım yoksa 20 Kasım’da hep Ankarada’yım. Yani aslında istiyorum böyle sabit bir yerim olsun; ama olmadı daha.

Olmamasının özel bir sebebi yok yani, tamamen söylediğin gibi nerede bir alan varsa onun peşine düşmek için aslında şehir değiştiriyorsun, şehirlerde yaşadığın herhangi bir sıkıntıdan kaynaklı değil.

Yok yok, bir sıkıntı yaşadığımdan değil. 2009 Ağustos’ta hormon almaya başladım. Yani ben o kadar görünmezim ki artık. Kamusal alanda yaşadığım pek fazla zorluk olmuyor, yani açıldığım zaman risk altındaydım sadece. Fazla bir özgüven diyebilirsiniz; ama bir şekilde de halledebiliyorum.

Baş etme yolları bulduğun için belki de.

Tabii tabii.

“Ben senin bildiğin erkeklerden değilim” oyunundan biraz bahseder misin?

Premierini Onur Haftası’nda yaptık. Aslında kim olduğumu anlatıyorum oyunda, nasıl bir ailede doğdum, nelere maruz kaldım büyürken, nasıl açıldığımdan başlıyor... İlk defa yüksek sesle cinsiyet değiştirmek istediğimi söylediğimde 16’yıydım; ama 21-22 yaşına kadar bırakmadım kendimi; o zaman tabii hiç bilgi de yok, 2002 yılından falan bahsediyoruz. Bir yandan da kan hastalığı dolayısıyla ameliyat olmam çok riskli olduğundan çıkış yolu bulamıyordum bir türlü. O süreci, yani kendimi kabul edemeyişimi de anlatıyorum. “Saçını uzat”, “elbise giy”, “erkek arkadaş bul” önerilerini önüme koyup oto-sansür uyguladığım günleri de. Mesela 19 yaşında

ilk kez gidip bir elbise aldım kendime ve o zamanki kız arkadaşım bana makyaj yapmayı öğretti, dekolte giydim hayatımda ilk defa. İşte erkek arkadaşım vardı, yapılması gereken her şeyi yaptım falan filan, böyle; yaşadıklarımı, mücadelemi anlatıyorum...

Kız arkadaşım derken sevgilinden mi bahsediyorsunuz?

Evet, evet, sevgilim. Ondan sonra da artık Voltrans'ı bulup bilgi edinmem ve süreci başlatmamla kendini yeniden inşa süreci ve erkeklik eleştirisine geçiyor konu. Orada babayı da, bankadaki güvenlik görevlisini de, hakimi de olaylarla güle oynaya konuşuyoruz. Arada interaktif bir bölüm de var, izleyicilerin eğer bu konuyla ilgili bilmek istedikleri bir şey var ise onları da cevaplıyorum. Tüm bunlardan sonra; kadınlıklarla, erkekliklerle derdimi döktükten sonra ne olmadığım üzerinden ne olduğumu anlatmaya çalışıyorum. Ben özgün bir hikayenin içinde, hala kendini inşa etmeye çalışan ama feminizmden beslenen ve erkekliği de kadınlığı da sorgulayan başka bir erkeğim, ben sizin bildiğiniz erkeklerden değilim diyorum nihayetinde... Bence politik olarak çok güçlü bir metin oldu. Çok da içimden koparak yazdım, bazı deneyimleri ekleyip eklemem konusunda çok ikilemde kaldım. Mesela birçok trans erkeğin yaşadığı travmatik bir mevzudur ağda meselesi, hiç anlatılmaz. Benim için baya şiddet gördüğüm, yani bedenime müdahale edilirken bir yandan da psikolojik bir şiddet gördüğüm bir hikaye o. Ve izleyen insanlara zarar vermekten çekinip onu koymadım, halbuki anlatılması lazım bu ve birçok hikayenin.

Mesela biz konuşalım...

Mesela biz konuşalım... Annem 2 buçuk 3 yaşındayken fark etmiş. Ben hatırlıyorum o yaşlardan itibaren ufak ufak bana çocuk seviyesinde beden gelişimlerini anlattığını; ama bir türlü alamıyordum. Bilgi olarak alıyordum tabi; ama bir türlü o beklendik davranışları yapamıyordum. Annem de öğretmen olduğu için, bak kızlar şöyle yapar, kızlar böyle yapar, şunu yapma falan diye sürekli uyarıyordu. Düşünsene çocuk aptal değil; ama yapmıyor, hani böyle bir çatışma var arada. Annem her seferinde farklı şeyler denemeye başladı. Hep aramızda mücadele vardı. Mesela 5 yaşındayken bir gün hastayım beni komşuya emanet edecek ve göreve gidecek. Kadife bir şortum vardı, önü hep kabarık duruyordu. Bir tane de gemili gömleğim vardı, o da böyle sarıllı yeşilli falan çok erkeksi... İlla diyorum onları giyeceğim, aşırı hastayım, ateşli... Yaz günü... Annem diyor ki, ateşleneceksin onları giyme havale geçireceksin, o gömlek de olmaz, naylon çünkü. Neyse o istediklerini giydirdi ama ben diğer kıyafetleri giyip anneme görünmeden komşuya geçmişim. İstediklerimi yapmak konusunda hakikaten çok inatçıyım. Annem de doğruları konusunda öyle, dolayısıyla o mücadele hep devam etti, yani ben büyüdükçe annem genç kız oldun'a geçti bu sefer. O genç kız oldun'lar 10-11 yaşına denk geliyor, göğüslerimin de biraz çıkmaya başladığı dönem. Bir de puberte dönemi ya, tüyler de koyulaşiyor.

Beşinci sınıfı bitirdiğim yaz bir annemin bir arkadaşının çiftliğine havuz partisine gidilecekti. Bana da rahatsızlığımdan ötürü havuza girmek yasak, hani gitmem için hiçbir neden yok; ama oraya proje çocuk olarak götürülüyorum. Elbise giyeceksin bacaklarına ağda yapacaksın diyor annem, niye diyorum, ben senin yaşındayken annem bana ve teyzene de yapıyordu diyor. Artık öğrenmen lazım; temizlik için, sağlık için... Önce bir bacağıma uzattım, merak da ediyorum. Orda böyle cart etti ya, çok acıdı, yok dedim ben yaptırmayacağım. Yok hayır olmaz, bak bacağının ortası bomboş duruyor böyle olmaz, en azından onu yapmamız lazım diyor, e onu yapınca onu da yapmamız lazım, onu da yapmamız lazım... Ama tabi o iş orada da kalmadı, oraya girdim oraya da yapacağız vesaire diyerek kollarım ve yüzüm hariç bütün vücudum, saatlerce... Bir yandan kaçtığım için dayak yedim, bir yandan da çok acıdığından bağırdığım için; çocukluğumdaki en unutulmaz şiddet deneyimiydi. Ondaki sonraki yıllarda da ağda yaptırmaya devam ettim; çünkü temizlik için olduğuna ikna vaziyetteyim, özel bir rahatsızlığım olduğu için hijyen benim için çok önemliydi, öyle olması gerektiğine inanmıştım ben de, rıza gösteriyordum. Bir tanıdığımızın güzellik salonu vardı; oraya gidiyordum en bol kıyafetlerle. Böyle şarteli kapatıyordum yarım saat, anladın mı? Hani duygu yok yani böyle çekiyorlar, acıdı mı diye soruyorlar, yok yandı biraz diyorum. Hani bu kadar travmatik deneyimleri böyle kalabalık bir etkinlikte konuşamazsın, herkes zorlanır. Bu anılar terapiyle hatta grup terapisiyle falan konuşulması gereken şeyler.

T-Kulüp'ten ve senin hareketle tanıştığın ilk zamanlardan biraz bahsetmek ister misin?

Ben 2007'de hareketle tanıştım. O zaman LGBT hareketiydi. Birkaç ay sonra 'Q' , 'A' falan eklendi. 'İ' geldi bir zaman sonra. Ama benim bir katılımcı, takipçiden emek veren bir insana dönüşmem Voltrans'la beraber, gerçekten emek vermişim yani ... Bir ekipte, kendimi ait hissettiğim bir yer olduğunda başladı. Voltrans çok özel benim için. Voltrans otonom bir hal almaya başladığında bilgi bankasını yazmaya başladım ve başka biri açtığı facebook grubunu bana emanet etti, transekkeler isimli bir grup, içinde 30 kişi... Süreç içinde eski tanıdıklar, yeni danışanlar eklendi, çığ gibi büyüyor. Birçok yerden, birçok kültürden trans erkek bir arada orada. Herkes kendi benzerleriyle bir mikro grup oluşturuyor, o mikro gruplar mutlaka birkaç kişi vasıtasıyla birbirine bağlı. Trans maskülen ifadelerinin tamamına açık bir kulüp; yani transgenderlara da açık, interseks trans erkeklere de, transeksüel erkeklere de açık. Her cinsel yönelimden trans erkeklere açık her şeyden evvel.

Kurmuş olduğun bilgi bankasının sürecinden biraz bahsedebilir misin?

2013 Şubat'ta yazmaya başlamıştım bilgi bankasını. O zamana kadar olan birkaç yılda çok sayıda kişi için aynı soruları tekrar tekrar yanıtlamak gerekiyordu, hep de benzer sorular... Temel 50 soruyu yanıtlayıp birkaç kişiye duyurdum. Bir de orada yer alması gerektiğine inandıkları

soru ve konuları paylaşımlarını rica ettim insanlardan, bireysel danışmanlıklardan gelen genel soruları da yine orada yanıtlayacağımı duyurdum. Niyetim bireysel danışmanlık yükümü hafifletmekti.

Radikal'deki bir röportajımızda yer almasıyla ve benim Twitter kullanmaya başlamamla birlikte blog feci patladı. On haftada yüz bin tık, hatırladığım şey bu; şu an 500 bin tıkta. Bilgi bankası ve facebook grubu paralel gelişt...

Bilgi bankasına bir süredir yeni giriş yapmıyorum; çünkü T-kulüp yoğun bir şekilde gidiyor, onu daha iyi organize etmeye odaklandık. Ona rağmen hala daha bize yönelen, ya peki boy uzuyor mu gibi soruları olan her trans erkeğe bilgi bankasındaki ilgili linki yolluyoruz, sorusunun cevabı buluyor. Fazlasını konuşacaksa da, o bilgiye sahip olarak konuşuyor. Şeyi de soruyor mesela, queer yazmışsınız ama bana bir şey ifade etmedi diyor, onu da il buluşmalarında konuşuyoruz mesela. Politik dili evirmek için bir çaba var; biri küfür ediyorsa düzeltmesini istiyoruz, neden düzeltmesi gerektiğini anlatıyoruz. Oradan bir çatışma çıkarsa bu iletiyi kurallara aykırı bulduğumuz için kaldırmak durumundayız diyoruz, kaldırıyoruz. Eğer kulübün üyesi biri, özellikle başka bir trans erkeğe veya kadına karşı şiddet gösteriyorsa -trans erkeğe olunca daha hızlı duyuyoruz- özeleştirilme talep ediyoruz gelmezse süreli ihraç, ihraç gibi yöntemlere başvuruyoruz. Bilgi, o kadar kritik bir yerde ki; o paylaşım, yani erkek sosyalleşmesi üstelik de trans erkek sosyalleşmesi o kadar ihtiyaç duyulan bir şey ki, erkeklerin arasındaki gerginlikleri yaşamadıkları -dürüstçesi- belki ya da görece daha az yaşadıkları bir ortam çok kıymetli hale geliyor, çoğunlukla dönüşmeyi tercih ediyorlar. Şu da var tabii dönüşmüyor; ama kulüpte o kurallara riayet ediyor. Ya da bir yerde o normalin o kadar da normal karşılanmadığı, o normalden rahatsız olan erkeklerin de olduğunu biliyorlar. Yani farklı bir erkekliği en azından trans erkekler için görünür kılmak gibi bir hikaye de var bunun içinde.

2013 Nisan'da da Facebook grubunu devraldığım da bir sürü insan mesela hastanede mücadele veriyordu muhakkak; ama şahsen veriyordu. Belki hastanede karşılaşırsa kendi gibi başkaları olduğunu biliyordu. Gruptaki temas ve haberdar olma haliyle beraber özneler çok kuvvetlendi, şimdi bir doktorla, avukatla, herhangi biriyle karşı karşıya olduğunda biz 500 küsur kişilik bir facebook grubuyuz diyor... Sayı arttıkça, daha bir ciddi olma durumu doğduğu noktada, hep beraber bir isim düşünelim dedim, T-Kulüp ismini sahiplendik.

Bir de hala yalnız hissedenler var. Gerçekten de Rüzgar Erkoçlar'la birlikte "aslında evet benim bir benzerim varmış" diyen onlarca insan var.

Bir ben, bir Rüzgar varmış demek ki denilen noktada, trans erkeklerin pek çok farklı temsilde olabileceğini anlatmak için de T-Kulüp var... Rüzgar herkesi temsil edemez sonuçta, onun sosyolojik arka planı herkese tekabül etmez.

Cezaevlerindeki translarla nasıl dayanışabiliriz sence?

Benim yakından şahit olduğum iki hikaye var. Hacettepe'deki kurullara destek amaçlı gidiyorum arada, orada mesela birini getirdiler, kortejle, tutuklu olarak geldi. Ellerini çözdüler, kurula girdi, konuşmak istedik ama konuşturmadılar bizi. Bir kağıda bir numara bir şey yazdık ellerine verdik. Onu da asker gördü falan. O kadar dayanışabildik yani.

Peki iletişim kurabildiniz mi sonrasında? Belki o numarayı ona vermediler bile.

Kaldığı cezaevini bile öğrenemedik.

Başka bir arkadaş icra borcu yüzünden cezaevinde yatacaktı. Benim şahsen tanıştığım, birkaç defa oturup muhabbet ettiğim bir arkadaştı. Belliydi yani yatacağı. Öncesinde gelip bana, ben dedi ne yapabilirim, ben çok kaygılıyım orada ne olacağıyla ilgili. Yarı kapalı cezaeviydi kalacağı yer. Translara ayrı koşullar oluyor ama genelde trans kadınlara oluyor diye anlatmaya başladım. Kendini nerede rahat hissedeceksen orada- pembe kimlikli bir interseks trans erkek kendisi bu arada-, erkek koşusunda rahat edebileceksen orada, kadın koşusunda rahat hissedeceksen orada... Bunlar olmuyor dersin önceden müdürle konuş, raporu göster, dilekçe yazarız gerekirse, seni ayrı bir yerde de tutabilirler; sen nasıl rahat edeceksen dedim. Gitmiş güzel ifade etmiş kendini, dilekçeye de gerek kalmamış. Tek başına koymuşlar koşuşa; aslında hücre. Ama kendi güvenliğinden emin. Şey de olmuş biraz, evvelden hak-hukuk konusunda biraz konuştuğumuz için, o da öyle bir tondan konuşmuş ve epey de pozitif ayrımcılık görmüş bu sayede. İlaç kullanması konusunda önünü açmışlar, kitap istemiş vermişler.

Son olarak, sence transfobi ile nasıl mücadele edebiliriz?

Sürekli sorgulayarak... Spontane konuşmak çok tuhaf bir şey, konuştuklarımızın alt metinleri çoğunlukla sonradan baktığımızda daha iyi görülüyor. Dönüp 'ne dedim ben' demek lazım. Bu sorgulamayı yapabilmek için de bilgi lazım, sadece yazılı bir şeyden bahsetmiyorum bilgi derken, tanıklık, deneyim de dahil... En geniş anlamda, daha çok bilgi aktarıp daha çok soru işareti bırakmak lazım yani bence.

DENİZ ATLI

Kendinden biraz bahseder misin?

Merhaba ben Deniz Atlı, 28 yaşında bir trans erkeğim, İzmir’de ailemle yaşıyorum. İki buçuk yıl süren hukuki ve tıbbi işlemler sonucu mavi kimliği almayı başardım. Şu anda kurumsal bir şirkette satış danışmanlığı yapıyorum.

Evlilik hakkı konusunda ne düşünüyorsun?

Kimlik aldıktan sonra ben de biriyle birleştireceğim hayatımı biriyle. Bunun heteroseksüel dünyasından daha farklı olacağına inanıyorum. Karşımdakine daha duyarlı, onun da bana karşı saygıyı yitirmeden, sevgiden öte daha fazla saygı katarak kurmak istiyorum bir ilişkiyi.

Evlilik için kimlik çıkarttırmak, geçişin tamamlanması gerekiyor. O konuda ne düşünüyorsun?

Şu anki amacım rahim ameliyatından sonra dava açıp kimliğimi almak, fakat son aşamadaki ameliyatı henüz düşünmüyorum; çünkü teknik yetersizlik var. Üç aşamalı olması benim için biraz problem... Doktorların sadece olup bittiğiyle bırakması, benim cinsel hayatıma, sosyal hayatıma zarar verebilir diye düşünüyorum. Yani şu an için yeni alternatif çözümler bekliyorum ben. Çünkü ameliyatların doğru yapıldığına inanmıyorum. Çoğu trans erkek için sağlıklı

olup olmaması önemli değil. Yapılsın edilsin, bir an önce ben sosyal yaşantıma geri döneyim diye düşünenler çok; ama ondan sonra hüsrana yaşıyorlar. Ben öyle düşünmüyorum, ilk başta sağlık... Bir de ben çocukları çok seviyorum. Çocuğum olmasını çok isterdim, tek üzüldüğüm nokta bu. Ama yeni çözümler bulunmuş galiba tıp dünyasında. Mesela hücrelerden sperm alabiliyorlar diye okumuştum, onun için çabalayacağım. Yani kendi kanımdan ve canımdan olan bir çocuğum çok merak ediyorum. Nasıl olacak? Belki yönelimi farklı olacak, belki tam bir heteroseksüel olacak. Bilmiyorum ki...

Hayatındaki insanla, şu an varsa eğer, konuşabiliyor musun geleceğini?

Söyle söyleyeyim, benim için bu durum ikiye ayrılıyor: hormondan önce olan ve geleceği olmayan ilişkiler ile hormondan sonra olan geleceğe yönelik ilişkiler... Şu an ciddi bir birlikteliğim yok ama konuştuğum insanlar var tabii ki. İlk başta bu insan beni kabullenmeli, kabullenme demeyelim de, hani iki insan birbirini kabullenecek elbet... Sonrasında onunla konuşmayı düşünürüm tabii. Çoğum kız arkadaşım, benden çocuk istedi, ben de onlardan istedim; ama sadece istemekle kaldık. Biraz da sabır işi benim için bu durum.

Evlilik, evlat edinme gibi sosyal haklarda devlet politikalarını nasıl buluyorsun?

İlk başta insanların yasal hakkının olması gerektiğine inanıyorum. Yani yemek yemek gibi, su içmek gibi, birinden hoşlanmak gibi işte nasıl çocuk yapma hakkınız varsa evlenme hakkınız da var. Ben kimliğimi alıp evleneceğim, bunun için savaşıyorum, bunun ne demek olduğunu biliyorum. Devletin de bu konuda bir politikası bile yok zaten, o yüzden bir şey buluyorum diyemem.

Hiç, bir gün cezaevine girersen ne olur diye düşündün mü?

Söyle değişik bir şey söyleyeyim. Ben Alevi kökenliyim, biz camiye gitmiyoruz pek. Bir gün toplandık, camiye gideceğiz, tabii o zamanlar kadınlarla gidiyorum. Dedim ki kendi kendime, hangi safta duracağım ben? Erkekler safında mı duracağım, yoksa kadınlar safında mı? Bedenen kadınsın, ruhen erkeksin. Öyle bir arada kalmıştım. Hapishane için de aynı şeyi düşünmüştüm. “Beni nereye atarlar?” sadece bir kimlik mi olay yani? İşin bir de ters mantığı var. Kimlik çıkartmak için uğraşıyorsun ama, her şey de bir kimlikte bitiyor. Kırmızı, pembe olması sorun başlı başına.

Senin dışında çevrende gördüğün, yaşadığın yerde ayrımcılığa uğrayan gruplar, kişiler var mı?

Türbanlılar ve kara çarşaflılar diyebilirim. Hoş karşılanmıyorlar. Genelde Muğla üzerinden konuşursak ülkücü kökenli ya da muhafazakar oluyorlar. Fakat ne hikmetse burada açık olmaya-

na kötü gözle bakılıyor. Yani, sen burada açık gezmiyorsan sen onlardansın. Açıkçası ben şunu söylüyorum, benim herkese saygım var.

Peki mülteciler hakkında ne düşünüyorsun?

İnsanların yaşama hakkı elinden alınamaz ama işte yani birkaç tane kafanın bir araya gelip de yüz binlerce insanı bu hale getirmesi kabullenilmez. Herkesin yaşamaya hakkı var. Madem alıyorsun o zaman barınma, iş hakkı ver. Bir çözüm üretilmesi gerekiyor diye düşünüyorum.

Transfobi denince ne geliyor aklına?

Transfobi benim için, yüzeysel olarak tanımladığımda bir anne için bir evladını kaybetmesi neyse o. Yas dönemi yani...

Nasıl mücadele etmek gerekir sence?

Pozitif bakmak gerekir önce. Çünkü biz normal değiliz. Aksine biz o insanlardan daha fazla çekiyoruz, daha fazla yaşıyoruz, daha fazla yerlere gidiyoruz. Gitmek zorunda bırakılıyor. Farklı baskılar var, baskıları olumluya çevirmemiz lazım. Eksilerde değiliz hiçbir zaman, biz artı birdeyiz. Bu şekilde yaşarsak trans bireyler her zaman güçlü olur diye düşünüyorum.

Sürece başladığın zaman ne gibi değişiklikler oldu çevrende?

İlk hormon iğnesi olduktan sonra aynaya baktığım zaman bu tip değişti dedim kendi kendime; ama insanların hitabı da değişmişti. Bakış açıları bile değişti... Sadece “bu işini yapıyor mu yapmıyor mu?”, “Aa bu kız mı erkek mi?” lafları ortadan kalktı. O anda işte yeniden doğdum, daha güçlü hissettim diyebilirim.

Biraz da T-Kulüp'ten bahsedelim mi?

Benim onlarla tanışmam geç oldu. Grup terapisine başlamadan önce çok fazla dışa dönük değildim. Sadece Muğla Üniversitesi'nde Sosyoloji Bölümü ile çok içli dışıydım, ilk açıldığım arkadaşlarımdı onlar. Yavaş yavaş birbirimizi tanıdık, sonra ben onlara tez hazırlatmaya başladım. Örgütlerle irtibat kurmam da hep bu süreçlerin sonucunda oldu.

DEVİRİM

Kendinden biraz bahseder misin?

Babam küçük yaşlarda vefat ettiği için kendisine baba, abi rolü mü yükledi diyorlardı benim için çevremizde. babasını çok seviyordu, onun rolünü mü aldı gibi şeylerle ailem kendini avutup çevreye de bu şekilde aksettirebiliyordu. O yüzden o konuda da bir sıkıntım olmadı. Ta ki ergenliğe kadar... Çocukken kadın fiziolojisinde olduğumu tam anlayamadığım için, evet bir vajinam var; ama pipiyle haşır neşir olmayan bir bölgede yaşadığım için birbirini karşılaştıracak bir şey bulamıyorsun. Acaba böyle erkek de var mı gibi çocuk aklıyla düşünüyorsun. Tam ergenlik süreci aslında birçoğumuzun da duvara çarpma zamanları... Bir anda memen çıkıyor, ama erkeksin. Bir yandan işte kadınsı yağlanmaların başlıyor. İlk adet gördüğüm zamanı hiç unutmuyorum, o da benim için iğrenç bir deneyimdi. Çünkü, kadın adet görür, kadının doğurganlığı için sağlıklı için gerekli bir durum bu, ama ben erkektim

Nerede yaşıyorsun?

Şu an ailemden ayrı bir şekilde, İstanbul'da yaşıyorum. Okul bitti, üniversiteden mezun oldum. En son yılımda yurt dışındaydım. Ailem sürekli ısrar etti gel gel yanımıza diye, ben de döndüm ama İstanbul'a taşındım.

İstanbul'da kimle yaşıyorsun?

Ablamla yaşıyorum. Küçük yaşlarda evlilik geçirmiş bir insan... Hatta ilk ablama açıldım ben. Onu da dip not olarak söyledim.

Ne zaman açıldın?

Üniversiteyi okuduğum dönemde rahattım, kız arkadaşımın el ele gezdiğim de oldu. Son senemde bir değişim programıyla gideyim, yurtdışı hayatı falan yaşayayım dedim. Ailemi kaybetmeyi hiçbir zaman göze almadım, alamadım yani en büyük korkum oydu; aileyi kaybetmek, özellikle de annemi... Çünkü ikinci evliliği ve halen mutsuz, iki kardeş daha eklendi. Annemin bize karşı beklentileri çok daha yüksek. Balıkesir'deyken bile şeyi düşünüyordum, ben böyle yaşamaya devam mı etsem? Ne yapsam? Onları kaybetme riski... Ama yurt dışına gittikten sonra, dayanamıyordum artık, boğazımın bir yerine bir şey tıkanıyor gibi hissetmeye başlamıştım. Ben buyum, haykır, yeter artık dedim kendi kendime. Sonra da kararımı verdim; açılacağım. Kurban bayramına denk getirdiğim bir tatil aralığı oldu, Türkiye'ye geldim. Kurban bayramından öncesinde İstanbul'a indiğim için bir on günü ablamla geçirdim. Şirinevler meydanında duruyoruz, bankamatikte işlem yapıyoruz, bankamatiğin yanına iki tane travesti geldi ve ablamın bakışını görünce, zaten tam patlama dönemindeyim, o gece açıldım ablama.

Transfobi denince aklına ne geliyor?

Okul dönemlerimde çok fazla karşılaşmadım ama yurtlarda çoğu zaman karşılaştım transfobi ile diyebilirim. Fakat kavram olarak bilmediğim için ya benden nefret ediyor diyorsun direkt ya da benim tipimle dalga geçiyor diye düşünüyorsun. Bel altından vurunca ben o fobi halini daha çok hissediyordum. Mesela yurttan birkaç arkadaşım kız arkadaşım olduğunu biliyordu, ama şöyle şeyler söylüyorlardı: "nasıl sevişiyorsun ki? Ne kadar iğrençsiniz ya..." Ben transfobiyi aslında heteroseksüel düzendeki insan topluluğundan değil de kendi içimizden daha çok görüyorum. O yüzden sonradan öğrendim transfobiyi kavram olarak. Özellikle son zamanlarda yaşadığım bir örnekten bahsedeyim, iki trans erkek arasında geçen bir diyalogtu: "Altındaki vajinayla mı kız arkadaş yapıyorsun?" Gerçek transfobi budur benim için ya da ben bu şekilde tanımlıyorum diyeyim.

Ailenin yanında olması ayrı bir güç diyebiliriz. Olmasaydı sence nasıl olurdu?

Olmasaydı... Süreçte olur muydum... Olurdum büyük ihtimalle ama şöyle olurdu, mutluluklarımı yaşayamadan rutin bir değişim gibi yaşadım... Çünkü gerçekten aile benim için bir çıta, yüksek bir çıta hem de. O zaman bu psikolojik sürecimi bir yıl değil de daha fazla uzatabilir-

dim. Çünkü bazen telefonla konuşurken mesela annemin bana kız arkadaşımı sorması, eski kız arkadaşımı yani, bana aşırı derecede bir mutluluk veriyor. Annemin eşinin Facebook'tan görüp sakalların çoğalmış demesi mesela... Bunların hiçbirini yaşayamama düşüncesi bile beni şu an kahrediyor. O zaman ne olurdu hiç tahmin bile etmek istemiyorum. Gerçekten çok kötü olurdum. Çünkü dönüm noktamda ailem var.

İstanbul'da trans olmak ne hissettiriyor sana?

Ben kendimi şanslı buluyorum, ki İstanbul'a gelmeden en az bir ay kadar önce T-kulüp'le tanıştım. Şu anda da ciddi anlamda kuvvetli bir arkadaş bağımın olduğu insanların hayatımda olması bu tanışıklıklar sayesinde. Bir şekilde destek alabileceğin yerleri biliyorsen, kendini yalnız hissetmiyorsun. Çok fazla gidip gelmiyorum ama olması bile sana manevi bir güç veriyor. Hani atıyorum Kadıköy'e gittin başına bir şey mi geldi, iki sokak ötede Lambda var hemen git. Bu bile senin o semtte rahat, özgürce dolaşmana sebep olabiliyor. Zaten hormonal süreçte, sakalların çıktığında ve sesin senin istediğin tarzda olmaya başladıktan sonra kimse senin fermuarının altında vajina mı penis mi olduğunu sorgulamıyor. Bu yüzden zaten toplumsal olarak da trans erkeklerin şansı bu şekilde olmak. Yani görünmezlik gibi bir şey değil. Trans kadınların da şansı tıbbi olarak, ameliyatlarının maliyetleri bize göre daha uygun, daha kolay.

İşe girerken hiç sorunla karşılaştığın oldu mu?

İşe girdiğim yerde zaten trans bir arkadaşım çalışıyordu; ama patron bilmiyor, müdür biliyordu. O çıktuktan sonra yerine ben girdim. Kendim olarak yaşamak istediğim bir alan için kaçtım denebilir, o yüzden de maddiyatı biraz es geçmiştim iş ararken. Kaldığım odada sadece bir yatak var, alt katta da mutfak olarak kullanabileceğim bir alan var mesela... Bir yatağım olsun, kafamı yastığa koyduğumda yarın nasıl davranacağımı düşünmek yerine deliksiz uyumak istedim.

Eğitim hayatında karşılaştığın sorunlar oldu mu?

Öğrenci işlerinde hiçbir problem olmuyordu. Hatta seviliyordum ve da hala görüşürüm orada çalışan ablayla. Bir profesörüm var hala görüştüğüm ve sıkı bir arkadaşlık kurduğum. Gezi Direnişi'nde Taksim'e gelmeyi çok istiyordum ama buradaki arkadaşlarımla, biz de Bandırma'da bir şey yapalım, dedik. Bandırma'nın meydanında böyle küçük park gibi bir şey var, orada çadırları kurduk, kitaplarımızı getirdik. Bandırma hayatında ilk kez tazyikli su yemiş oldu. Oradayken başka bir bölümden hoca ile tanıştım. "Çok tatlısın, ben severim böyle marjinal öğrencileri, gel tanışalım." diyerek beni odasına çağırdı sonra. "Senin tipik özelliğin bir tarz mı? Yoksa başka bir şey mi?" demişti. Ben de, "Hocam tarz değişken bir şeydir ama ben kendimi

bildim bileli böyleyim. Bu bir tarz mı acaba?” dedim.”Merak etme rahat olabilirsiniz.” demişti bana.”Hocam eşcinsel olmadığımı biliyorum.” dedim.”Ben bir trans erkeğim” demiştim o zaman.Tabi o kavramları o zaman öğrenmiştim. “Benim Norveç’te lezbiyen bir arkadaşım var, bu konular üzerine araştırma yapıyor, o yüzden biliyorum, fark etmişim zaten.” dedi.

Evlilik, miras ,evlat edinme gibi sosyal haklar hakkında ne düşünüyorsun?

Baba ve anne fakir olduğu için miras konusunu geçiyorum, kimsede bir şey yok; ama iyi ki de yok gerçekten çok amaçsız bir insan olurum herhalde. Sosyal haklar içinde evlat edinme mesela en büyük hayallerimden biridir. O kadar çok baba olma özlemim var ki... Çocukken de hayalimdi, bir kızım olsun, ensem çıkısın, ben namaz kılarırken sırtıma çıkısın falan istiyorum. Geliştirilen yöntemlerle kız çocuk sahip olmayı ve en azından bana benzemesini isterim. Ben evlendikten sonra o yöntem meşrulaşmışsa onu kullanırım. Kız çocuğum olmasını çok istiyorum. İsmi unisex koyacağım, belki trans erkek olarak açılır. En azından tecrübeliyim yani. Evlat edineyim istiyorum ama şunu da düşünüyorum.Ya eşim hamilelik dönemini yaşamak isterse? Onun da fikrini alırım. Bu dönemi yaşamak istiyorsa gidip sperm bankalarına da başvurabilirim o konuda hiç çekincem yoktur. Kimlik aldıktan sonra istediğimiz gibi evlenebiliyoruz. Bazen bir çılgınlık yapıp kimliği aldığım ilk gün karşıma çıkan ilk kadına teklif etsem mi diye düşünüyorum. Evlenmeyi düşünüyorum çok babacı bir ruhum var, yani aile babası diyeyim. Düzen severim.

Medya’daki transfobi hakkında ne düşünüyorsun?

Transfobide zirve yapan unsurlardan biri medya bence. Tamam medya en büyük şeyini Bülent Ersoy’u çıkarmakla ve dünyaya tanıtmakla başlamış; ama şöyle de düşünmek lazım; Bülent Ersoy’u kimliğiyle ya da cinsel kimliğiyle değil de her zaman sesiyle tanıdık. Rüzgar Erkoçlar olayında da yine patlak vermesinin sebebi, haberi yapan yerlerin kendi tirajını artırmak istemesiydi. Medyanın satılmış olduğuna çok inanan bir insanım. Her şey iktidar yönergesinde. O ne taraftaysa, medya da o tarafa gidiyor. Bana göre medya hiçbir zaman gerçekleri vermiyor.

Transfobiyle mücadele etmek için devlet ne yapabilir sence? Ve bu konuda derneklere, örgütlere neler düşünüyorsunuz?

Öncelikle beni eşit bir insan olarak tanımlamaları gerekiyor. Seni tanımadan sana bir hak veremezler, yokmuş gibi davrandıkları için, doğmamış bebeğe don biçmek gibi bir şey bu. Dernekleri eleştirdiğim nokta da şöyle... Merdiven gibi düşünüyorum ben, basamak basamak gideceğiz ve dama, zirveye o şekilde ulaşacağız. Derneklerin çabası... Biz trans bireyler olarak; panseksüeldir aseksüeldir gibi kavramları bilmeden insanlara broşür dağıtıyoruz ve bu

broşürlerde bunlar yazıyor, adam bunu bilmiyor. Dernekler evet politika anlamında gelişmeli; ama bu insanlara önce bir kere onların dilinden anlatarak gelişmeli... Ben bu konuda eksik görüyorum onları, çünkü şeye benziyor; İstanbul'da doğmuş büyümüş bir insan ortamında bulunduğu her şeyi biliyor, bütün dili biliyor. Doğu'ya gidip bunu insanlara anlatıyor. Evet dinlersin, belki sohbet de edersin, ama anlamazsın, aynı hesap benim için. Dernekler bir kere halkın çocuğu olduğunu göstermeli; elit, entelektüel, marjinal kısımlara hitap etmek kolay. Her kesime hitap etmeli. Mesela ben güneydoğu çocuğuyum, tamamıyla görünür bir aktivist olsam ben oraya gidip başarılı olabilirim, ama sen belki başarılı olamayacaksın. Hepimiz yetişmeliyiz bu alanda, ben batıda da başarılı olmalıyım, doğuda da. Çok dillilik olmalı, çok şivelilik olmalı.

EREN

Biraz kendinden bahsedebilir misin?

1987 yılında Edirne'de doğdum. Hani az çok bellidir, 5 yaşında söyledim, böyleydim... Ben şey diye düşünüyordum. Bütün kızlar futbol oynamak ister, bütün kızlar üstsüz gezmek ister yazın ama hiç kimse cesaret edemez. Ama ben herhalde biraz asiyim, yapabiliyordum diye düşünüyordum bunları her zaman. Onun dışında okul hayatımda etek giyme konusunda çok derdim yoktu. Benim hikayem aslında ergenlik başlangıcında başlıyor. 12 yaşından sonraki yaşanan süreçler genelde. Ani bir boy atma, erkek ergenliğim oldu önce. Ailede herkes şok, basket oynuyor herhalde ondan diyorlar... Sesim çatlama ve kalınlaşma sürecine başladı. O sırada tabi bana İpek Ongun kitapları veriliyor. İşte adet dönemi nedir, ne değildir onların bilgilendirmeleri yapılıyor. Sonra baktılar ki olacak gibi değil, bir şey var yani... Sonra hastaneye götürüldüm, önce bir kadın doğuma gittim. Baya bir koşturduk hastanelerde, hiç kimse tam net bir şey söyleyemedi. İstanbul'a geldik, Cerrahpaşa, Çapa gezildi. Bu süreçler genel itibariyle toplamda bir üç buçuk yılı aldı. Öncelikle kimse ne olduğunu doğru düzgün bilemedi. Yumurtalık var ama küçük deniliyor. Aslında o gördükleri internal testis. Sonrasında bana östrojen takviyesi yapacaklardı ki testisleri o zaman şans eseri farkettiler. Direkt, almamız gerek kanser yapabilir denmeye başladı. Ben tabi bu süreçte 3 senenin sonunda hastanelerden bıkmış bir insan

olarak “göğüslerim çıksın kurtulayım, bunlar bir an önce alınsın kurtulayım.” diyordum. O testisler alındı bir an önce zaten; ama hangi cinsiyette hissettiğin ya da ne hissettiğin konusunda bir soruları yok. Bir psikoloğa götürün hep deniyordu, ama ben istemiyordum hastanelerden bir an önce çıkmak için ve bu mecbur tutulmuyordu haliyle. Bir 10 dakikalık psikiyatrla görüşmem olmuştu ve bana tek sorduğu kadınlardan mı hoşlanıyorsun erkeklerden miydi, yanımda annem babam varken. Sonuçta bir erkek kadından hoşlanmalı, bir kadın erkekten hoşlanmalı diye o yaşta düşünüyorken haliyle erkeklerden hoşlanıyorum dedim. Sonrasında operasyon yapıldı. Operasyondan sonra ilaç verildi. Ne işe yaradığını, ne olduğunu hiç bilmiyorum. İnternet yok, ailem de araştırmadı. Östrojeni verdikleri yani ailem anlıyordu ama ben anlamıyordum. Operasyonla testisler alındı. Sonrasında ben östrojene başladım. Nereden baksan 3 sene kullandım ama bu süreçte ne yaşadığımı çok fazla anlamıyorum. İnternet zaten kullanılmayan bir şey o zamanlar.

Bazen sağlıkçılarla konuştuğumuz zaman şey dedikleri oluyor. İnterseks bir bebekle karşılaşıldığında bazen doktorlar aileye bile sormadan kendileri hemen müdahale ediyorlar. Senin için böyle bir durum olmadı o zaman?

Olmadı, yani şu açıdan olmadı. Bende biraz daha gizli gibi olduğu için haliyle uzadı ve operasyonla alındı. Ondan sonra yine dediğim gibi üç buçuk sene östrojen kullandım ama testisler alındıktan sonra şey muhabbeti de var tabi. Bir operasyon daha yapılacak, vajina düzeltme operasyonu deniyor ona da. Neyse ki doktor şey evlilik çağı beklenebilir, acelesi yok dedi. Bir başka doktor da, göğüsleri çıkmazsa protez taktırabiliriz dedi. Ben dua ediyorum inşallah çıkar diye, çünkü korkuyorum ne yapacaklar, neye dönüştürecekler emin değilim. Hafif bir yağ dolmaya başladığı anda zaten ona gerek kalmadı ama üç buçuk sene östrojen kullandım ve bilinçsiz zamanlarım sonrasında, üniversite sınavları gelmeye başladığı anda Google falan kullanabildiğimiz için, kendimi tanımlamasam, neye dönüştüğünü bilmesem bile östrojeni bıraktım, hiç kullanmamaya başladım. Zaten çok rahatsız edici bir zihniyet benim kendimden. Psikolojim çok farklıydı, adını da koyamıyordum, psikiyatra da gitmedim ama çok iyi değildi yani inişli çıkışlı zamanlarım çok oluyordu.

Örgütlerle hiç bağ kurmanın nedeni bunlara dair hiç bilgin olmaması mı?

Bilgin olmamasına rağmen kafamda oluşturduğum örgüt kalıbı. Yani birileri sevgili bulmak için gidiyor oraya. Yani bir iki kişi tanıımışımdır öyle. Mesela Pride'a gideriz. Çok güzel bir ortam olmaz benim için. Veya bir mekana gitmek isteseler arkadaşlarım, ben direkt çıkıntılık yaparım neden hani gidiyoruz gibisinden. Yani o hallerimi o zamanlar çok fazla açıklayamıyordum ama şimdi düşününce baya utandığım zamanlarım olmuş aslında o konuda. Şu an çok farklı tabi.

Şu an ailenle mi yaşıyorsun?

Ailem Edirne’de, ben İstanbul’da yaşıyorum 10 senedir. İlk olarak buraya üniversiteyle geldim ve üniversite sonrasında da hayatıma burada devam ettim.

Okul yaşantın nasıldı?

Açıkçası bir sene boyunca beni zaten erkek sandılar, ben de bunun üstüne gitmedim. Yani onların beni tam olarak tanımamasını dert etmedim. Cinsiyet değiştirme işi zengin insanların işi diye düşünüyorum ben. Muhtemelen ben yapamam. Neden böyle düşündüğümü de anlatabilirim. Ben Google’da bunu yazıp hiç araştırmamış biriyim aslında, kafama sokmamak için böyle bir şeyi. Ailem hayatta kabul etmez diye düşünüyorum. Ben bile kendimi reddediyorum, kendimle zaten barışık değilim, interseks kimliğimi ben bile reddediyorum. Takmamam kötü aslında, yani uzak kalmayı tercih ediyorum. Aslında her şey biraz da Ulaş Sona ile tanışmamla başladı diyebilirim, çok büyük bir şans benim için. Ulaş bizim şirkette çalışıyordu. Ben kurgu yapıyorum, o ses kaydediyor. Ve beraber çalıştık bir aralar, böyle tanıştık. Kimmiş ya bu diye bir şeye araştırdığımda, Ulaş’ın yazıları, paylaştıkları çıktı... Trans erkek kavramını ilk orada gördüm; aa bu neymiş diye daldım, araştırdım. Sonra Ulaş’la bir sonraki çalışmamızda interseks üzerine konuştuk, ben o gittikten sonra Google’a dalıyorum o neymiş, bu neymiş diye... O inanılmaz keyifliydi benim için. Bu benim kendimle barışmamı sağladı zaten.

İnterseksüel ŞaLaLa var mesela...

Onu okudum baştan sona. Zaten benimle alakalı, bana benzer çok hikaye var. 12-13 yaşındaki operasyonlarımla dosyalarını buldum hastaneden, çok heyecan vericiydi benim için. O böyle bir 3-4 gün bulut üstünde yürüyordum. Hani kendini yalnız hissetme değil aslında da aynı şeyleri yaşayan birçok insanın bulunduğu bir yer olması çok rahatlatmıştı beni.

Peki okul yaşantında akran zorbalığı gibi durumlarla karşılaştın mı?

Tabi tabi, o çok fazla vardı. Yarmagül diyeni dövüyordum. Çünkü uzun boyluydum, erkek gibiydim... Hani bir dönem top kelimesi çok revaçtaydı okullar arasında; ama bunları ortaokul çağına kadar yaşadım. Liseden sonra daha çok samimi arkadaşlıklar olarak gittiği için, bu tarz durumlar yaşamadım.

Ailenle ilişkin nasıl şu an?

Çok keyifliyiz bana isim bakıyorlar şu anda. Açılmak için yanlarına gittiğim zaman çantamı, valizimi her şeyimi hazırladım ve hayatımda hiç okumadığım kadar şey okudum, ki bir şey sorduklarında cevap verebileyim, onlara bir şey anlatabileyim diye. Sonra da, “Ben size bir şey

anlatmak istiyorum.” dedim. Muhtemelen onlar benim, eşcinselim ben gibi şeyler diyeceğimi düşünüyorlardı. Oturduk böyle üç kişi karşılıklı. “Ben kendimi erkek gibi hissediyorum.” dedim. “Peki bu konuda ne yapmayı planlıyorsun?” dediler, “Sürece girmeyi planlıyorum; ama sizinle her şeyiyle konuşmak istiyorum bunu.” dedim. Ben kendimi erkek gibi hissediyorum dedikten sonra hazır olmama rağmen hüngür hüngür ağladım. Konuşamadım ve ağladım. Onlar biraz korktular sanırım beni karşılarında ilk defa böyle ağlarken gördükleri için, o yüzden daha yumuşak girmiş olabilirler duruma. Sonra “Benim çocuğum”u izledik. Onlar bir şeyleri algılamaya başladılar, izledikçe empati yaptılar en azından oradaki ailelerle. O çok güzel geçti yani çok keyifliydi; her şeyi konuşmak, paylaşmak...

Günlük yaşam içerisinde kendini kısıtladığın şeyler oluyor mu?

Oluyor. Ben çocukluğumdan beri ilk defa bu yaz başında denize gittim, deniz tatili yaptım. Daha öncesinde deniz sevmiyordum ama aynı zamanda rahatsız da oluyordum veya utanıyordum, çekiniyordum. O yüzden ilk defa bu yaz öyle bir şey oldu ve hiç umurumda değildi mesela. Çünkü hayatım boyunca garip bakışlarla hep karşılaştım, o yüzden uzak durmayı daha çok tercih ediyorum bu konuda. Hatta asosyal bile sayılabiliyim belli bir döneme kadar.

GİZEM DERİN

Seni tanıyarak başlayalım.

Ben Gizem Derin, mantiden naftaya bir yolda trans erkeğim. Mersin 7 Renk Derneği kurucularındanım. Şuan 7 Renk'in genel koordinatörü olarak çalışmaktayım. Ayrıca İnsan Hakları Derneği Mersin Şubesi denetim kurulu üyesiyim. LGBTİ hakları ve insan hakları alanında çalışmalar yapıyorum.

Transfobiyi nasıl tanımlıyorsun? Gündelik hayatında nerede karşına çıkıyor?

İkili cinsiyet sistemini alaşağı eden, keskin çizgilerle çizilmiş beden ve toplumsal cinsiyet rollerini "tehlikeye" sokan 'trans kimliklere' yönelik; yok etme politikalarıyla bezenmiş, sistematik olarak maruz kaldığımız ayrımcılıkların her biri transfobidir. Devlet, din, erk'ek ve 'normal'in olduğu her yerde transfobi kendini var edebilir. Transfobi gündelik hayatta hemen hemen her yerde karşımıza çıkıyor. Temel yaşam alanımızın büyük bir bölümünde, cinsiyet kimliğimizden dolayı ayrımcılığa maruz kalıyoruz. Maruz kaldığımız ayrımcılıklarla mücadele etmek üzere başvurduğumuz karakol ve mahkemelerde ikinci bir ayrımcılığa maruz kalarak sistematik olarak sindirilmeye çalışılıyor. Yasalar, hukuk, sağlık, eğitim, özel hayat, iş hayatı, aile, cezaevi, tuvaletler, toplu taşıma araçları... Her biri bir diğerini destekleyerek transfobi besliyor.

Biz transların iki kez döndüğüne inanıyorum ben. İlki beden üzerinde başkalarının vermiş olduğu, onayladığı bir cinsiyetin rollerine uygun davranmak zorunda olmadığımızı fark etmemiz. İkinci ve en zoru ise, ikili olduğu iddia edilen cinsiyet kavramının birini reddetmiş olmamızın sonrasında diğer tarafında onaylanmış bir kalıba girmek zorunda olmadığımızın farkına varmamız. Yani, trans erkek olarak öğrenilmiş erkeklığı reddetmemiz.

“Göç” senin için ne anlama geliyor? Göç etmek zorunda kaldın mı? Kendini yaşadığın kente ait hissediyor musun?

Göç translar için büyük bir kurtuluşken sonrasında göç ettiğimiz büyük şehirlerde gettolarda sıkıştığımız bir sürece dönmekte. Pek tabii yaşamak için gittiğimiz kentlerde ‘özgürce yaşamak’ istiyoruz. Biz dönmeler doğduğumuzda bize atfedilen, dayatılan biyolojik cinsiyetlerimize sıkışmayı kabullenmemişiz ki kentin bir bölümüne mi sıkışmayı kabullenelim. Evet, gettoları değil, şehrin tamamını istiyoruz. Her birimiz yaşadığımız kentleri değiştirmek için örgütleniyoruz. Yalnız olmadığımızın artık farkındayız ve artık ses çıkarıyoruz. Hayalimdeki kent tamamen cinsiyetsiz, çünkü kadın-erkek, trans-natrans eşitliğinden öte cinsiyetsiz bir dünya bizleri özgürlüğe götürecek olan. Sokağa çıkmanın yasak olmadığı, ellerinde beyaz bayraklarıyla kadınların cenazelerini aramak için canlarını tehlikeye atmak zorunda olmadığı sokaklar, köşesinden döndüğümde tedirgin olmadığım, arkama bakmak zorunda olmadığım, yerde yüzükoyun yatan bir adamın bir çift delik kundurasının yüzüme acı acı bakmadığı, erkek şiddetine şahit olmadığım, özgür kadınların neşeli seslerini duyduğum, çocukların öldürülmediği sokakları olan bir kent düşünüyorum ben.

Ben büyüdüğüm şehirden gitmek zorunda hissettim ama çok uzaklaşmadım. Ailemin yaşadığı yere, 25 km uzağındaki Mersin’e yerleştim. Belki Tarsus’ta daha kolay bir hayatım olabilirdi fakat hep uzakta bir hayatımın olması fikri daha güvende hissettirdi. Küçük yaşta hayata atılma konusunda aceleci davranmama nedendir cinsiyet kimliğim. Cinsiyet kimliğim aileme kısmen açık. Ailem konusunda şanslıyım, belli dönemlerde maruz kaldığım psikolojik baskı dışında kötü anılarımız yok. Özgür bir hayatım olacaktı evde de, evet; ama sadece aileden ibaret de değil ordaki hayat. Çevre, akrabalar, komşular... Benim uzaklaşmam ailemden kaynaklı olmadı ama dolaylı olarak onların daha rahat bir hayatı olması için güzel bir çözümdü Mersin’e yerleşmem.

Barınma hakkı deyince akla neler geliyor? Kentin istediğin yerinde istediğin gibi yaşayabiliyor musun?

LGBTİ olarak barınmak hala zor Mersin ‘de. Özellikle translar için büyük bir sorun ev kiralayabilmek. Ailesinden ayrı yaşayan translar barınmak için ev ararken büyük sorunlar yaşıyorlar. Natransların ödeyeceğinden 2-3 kat fazlası isteniyor translardan. Apartman sakinleri tara-

fından taciz edilmek de cabası... Ev sahibim cinsiyet kimliğimden habersiz ve sürekli taciz ediyor. Kapıma not bırakmalar, ev arkadaşım da bir trans ve ona kimlik ismiyle hitap etmeler, gökkuşağı bayrağını görünce “Ben bunun ne anlama geldiğini biliyorum.” demesi... Kurucularından da biri olduğum, Mersin 7 Renk LGBT Derneği için ofis ararken yaşadıklarımız ise inanılmazdı. Üç ofis için anlaşmayı yaptık, ofis sahibini ikna ettik fakat aynı gün apartman sakinleri imza toplayıp bizi istemediklerini söylediler. Şu an kullandığımız ofis için yaklaşık iki saat ofis sahibi ile ikna görüşmesi yapmak zorunda kalmıştım. Ofis eşyalarını taşıırken apartman yöneticisi sakinler sizi istemiyor diye kapımıza dayandı ve büyük kavgalar edip hukuki olarak buna haklarının olmadığı konusunda konuşmak zorunda kaldık. “İyi o zaman, saat 17.00’de kapatın geç vakte kalmayın. ve nicesi gibi dayatmalar yaptılar ama dönmeziz biz ayol boyun eğer miyiz hiç.

Kentte ayrımcılığa ve transfobik şiddete maruz kaldığında, buna karşı seni koruyacak mekanizmalar olduğunu düşünüyor musun?

Kentte maruz kaldığım ayrımcılığa karşı örgütlü olmanın verdiği güvenden başka bir mekanizma olduğunu düşünmüyorum. Ayrımcı, transfobik yasalar ve adalet sistemi yalnızca kendi gibi erk ve sistem yanlısı kimseleri korumak için var olan bir mekanizmadır. Böyle bir mekanizmanın geliştirilmesi örgütlü mücadelenin sonucu olabilir ancak. Bu sistemin bir parçası olan ayrımcı mekanizmaları yok etmek, yerine bizleri ve bütün ötekileri tanıyan bir mekanizma sağlamak için mücadele etmek gerekiyor diye düşünüyorum.

Peki alışverişe çıktığın zaman istediğin mekanlara girip, ayrımcılığa uğramadan alışverişini yapabiliyor musun? Ya da böyle bir endişen oluyor mu?

Ekonomik olarak aileden bağımsız olmanın verdiği bir özgürlük var tabi fakat kentte bu özgürlüğü son üç yıldır daha kolay yaşayabiliyorum. Üç yıl önce bir baraa yaklaşık yirmi kişi gitmiştik, giriş ücreti olmayan bir mekandı; ama bize girmezsiniz demenin diğer yolu çok yüksek bir giriş ücretinin olduğunu söylemekti ve onlar da bunu yaptılar. O sırada kapıda karşılaştığımız bir arkadaşımız, “Hayır giriş ücreti yok, biz girdik.” dediğinde kanıtlamış olduk; ama ordan ayrıldık, bize hizmet vermek istemediler LGBTİ grup olduğumuz için. İfşa ve boykot ettik bu mekanı ve bir süre sonra mekandan özür geldi ve iki gey arkadaşımızı istihdam ettiler, sonrasında da LGBTİ dostu bir mekan oldu.

Eğitim hayatın süresince ne gibi sorunlarla karşılaştın?

Üniversite için evden ayrıldığımda 18 yaşındaydım. Maraş gibi muhafazakar bir kentte yaşamak zorunda kaldım. Hayat benim için ev ve okul arasında gidip gelmelerden ibaretti. Dışarıda yapabileceğiniz pek bir şey yoktur Maraş’ta. Trans biri için muhafazakar bir kentte

yaşamak zordur. Kendimi derslere verdiğim yıllar sonrasında bölüm birincisi okul üçüncüsü olarak tamamladım okulumu. Yurtta sorunlar yaşadım, sık sık “Erkek tarafı bu tarafta bilader.” denilerek kaldığım yurdun kapısında durduruldum. Üç ay sonra eve çıktım ve kentte kendi kimliğim ile yapabileceğim şeyler kısıtlı olduğu için eve hapsoldüm. LGBTİ örgütlerinden üniversitedeyken haberdar oldum. İnternette bulduğum ilk örgüt Lamdaİstanbul oldu. Kontrollü telefonda Lamdaİstanbul’u aradım sanırım ilk kez bir trans kadınla o gün konuştum. Maraş’ta LGBTİ’ler var mı benim gibi sizi arayan diye sormuştum? Şimdiye kadar olmadı cevabı ile eve geri döndüm.

Çalışma hayatında translar var olabiliyor mu sence?

Çalışma hayatında açık kimliğimiz ile var olamıyoruz. Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğimiz açık bir şekilde ne kamuda ne de özel sektörde yer alamıyoruz. Trans kadınların bir çoğu seks işçiliği yapıyorlar. Dernek kurucularımızdan iki trans kadının kimya ve elektrik mühendisliği diplomaları var, onca zorluğa, onca baskıya rağmen hem de 80’lerde alabilmişler o diplomaları. Ve de yıllarca zorunlu seks işçiliği yapmışlar, ülkede durum bu.

Evlilik, evlat edinme, miras gibi sosyal haklar konusunda ne düşünüyorsun?

Eşit yurttaş olarak taleplerim var tabi ki. Sosyal haklarıma her yurttaş gibi ayrımcılık olmadan, benim beyanım esas alınarak ulaşmak istiyorum. Evlilik sisteminin şu an komple çürümüş olduğunu düşünüyorum ve onun aynısından istemiyorum. Sevdiğim kadınla birlikte yaşlanmak istememi bir kimsenin ya da kurumun onaylamasına ihtiyacım yok. Fakat sevdiğim kadın ile yaşarken na-trans hetero çiftlerin onaylanmış evlilikleri ile medeni kanunda tanınmış haklarından ben de faydalanmak isterim. Maddi kısmından bahsetmiyorum, hastayken, cezaevindeyken birinci dereceden o benim işlemlerimle ilgilenebilsin, öldüğüm zaman cenazemi bir başkası değil o alabilsin isterim. Ölünce mirasımı da o alsın, sağlık güvencemden faydalanabilsin isterim.

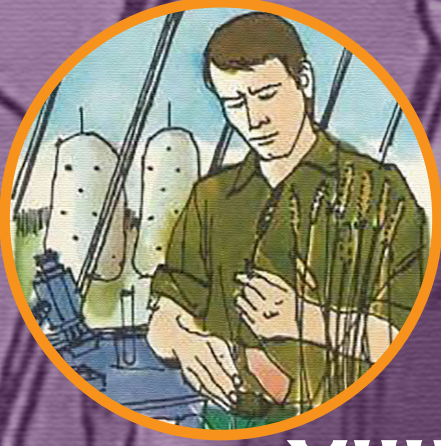
Cezaevindeki transeksüeller için neler yapılabilir sence?

Trans sığınma evi olmayan devletimizin büyük kapasiteli trans hapisanesi var. Hepimizi tıkmak için güç gösterisi sanırım bu. Ne yapılabilir konusuna gelince, şu an dayanışmak durumdayız; mektupla, kıyafetle, imkanımız neye el veriyor ise onunla dayanışmak.

Son olarak, transfobiyle mücadele etmek için çözüm önerilerin neler?

Örgütlenmek gerekiyor. Kentte, kasabada, köyde, her yerde örgütlenmek gerekiyor ve de görünür kılmak yaşadıklarımızı. Herkesin yapabileceği bir şeyler mutlaka var. Herkes bu müca-

delenin kıymetli bir parçası görünür ya da görünmez ama parçası. Ama benim gözlemlerim, transların hala güçlerinin farkında olmadığı yönünde. Birçok trans erkek örneğin görünmez. Mutlular mı, sorsak hayır, sadece vazgeçmişler. Yaşanan onca yıldırma politikaları sonucunda umutlarını yitirmişler; dakat en ufak bir kıvılcımı gördüklerinde öyle büyük bir alev sarıyor ki etraflarını, görmeye değer. İşte benim yaşam umudum bu ateşleri görmek, buradan alıyorum gücümü. Derneğin kapısından umutsuz, meraklı, korkarak giren bir lubunyanın biraz sohbetten sonra gözlerinden çıkan o ateş işe o beni hayatta tutan. Umudumuzu kaybetmeyelim, birimiz düşünce bir diğerimiz kaldıralım. Anlatalım yolumuzu. Sevgilimin bana kattığı çok güzel bir söz var, biraz da o gibi bu durum. “Evvel refik, badel tarik.” Yani, önce yoldaşlık, sonra yol.

MUHAMMET ÖZBEN

Nerede yaşıyorsun?

İzmir'de yalnız yaşıyorum, göçebe yaşıyorum diyebilirim. Okulu yeni bitirdim, belirli bir düzenim yok. Ailem memlekette .

Sürecini biliyorlar mı?

Evet biliyorlar.

Nasıl yaklaşıyorlar peki?

Destekliyorlar, karşı değil; ama gözlerinin önünde olmadığımdan tam alışamadılar bazı şeylere. Fiziksel olarak özellikle, gördükten sonra alışacaklarını düşünüyorum.

Ne zaman açıldın?

2014'ün Temmuz ayında açıldım. Babam uzun yol şöforü, yurtdışına çıkıyor çoğu zaman. Önce anneme açıldım. Daha önce de kız kardeşime açılmışım ilk kendimi keşfettiğim zaman, zaten kendisi fark etmiş bir şeylerin farklı olduğunu. Kardeşime anlatıyordum birçok şeyi, ardından anneme açılmayı düşündüm. Açıldıktan sonra da, biz senin böyle bir şey yapacağını bekliyorduk, dedi. Aslında trans kavramını öğrendikten sonra her şeyin peşine düştüm. Böyle bir kavramın olduğunu bilmiyordum daha önce. Tamam ben de bir şeyler olduğunu biliyorum ama bu

ne diye düşünüyorsun, hiçbir yere de kendini konduramıyorsun. Trans kavramını öğrendikten sonra aileme açıldım. Annem kabul etti, babam da sorun değil, arkadayız sonuna kadar dedi.

Peki, transfobi senin için ne anlam ifade ediyor?

Şimdi benim şöyle bir görüş açım var; kişi ne beyan ederse ya da ne söylese benim kabulümdür, hiçbir şekilde yargılamam. Trans gey, trans lezbiyen gibi bütün o “alışık durmadığımız” kavramlara da açığımdır. Belki geçmişte, tüm bunları öğrenmeden önce bir ön yargım vardı, şu an kişinin beyanı olan her şeye karşı ön yargılarımı yendim diyebilirim.

Okul hayatında trans olman üzerinden bir akran zorbalığına maruz kaldığın oldu mu?

Başlangıçta bir hevesle başlıyorsun, etrefa açılıyorsun, herkesin seni olumlu karşılayacağını düşünüyorsun. Çünkü bu bir yönelim, yani bir şeylerin zorunluluğundan değil kendi bedenine kavuşmak için yaşıyorsun tüm süreçleri. Önceleri kabul etmeyecek arkadaşlarım olabilir diye düşünüyordum; ama bu yolda önemli olan nokta şuydu; ben hiçbir zaman boş bir aralık bırakmadım. Yani arkadaşlarıma tek bir seçenek sundum, ya olduğum gibi kabul edersiniz ya da arkadaşlıktan çıkarsınız. Bu konuda çok ön yargılı arkadaşlarım vardı şimdi onlar da aştılar. Bir yerlerde bir sorunum falan oldu mu benim haberim olmadan onlar hallediyorlar.

Nasıl sorunlar?

Mesela şu cinsiyet mi değiştiriyor, şöyleymiş böyleymiş gibi arkamdan konuşulan kötü şeylerde bile onlar da müdahale ediyorlar.

Geçici bir süreliğine de olsa artık İzmir’desin, okul bitti. Ev tutma sürecinde herhangi bir problem yaşadın mı?

Hayır bir problem yaşamadım, daha doğrusu üniversitede önce yurttaydım sonra eve çıktım. Sonra bir daha yurda geçtim. Çünkü ailemden maddi destek almıyordum.

Yurt nasıldı?

Yurttaki herkes durumumu biliyordu; ama ne kadar durumunu bilseler de reddettiğin bedeninin bulunduğu ortamdasın, kendin gibi davranamıyorsun. Sürekli tıraş olmak zorundasın, bazı şeylere dikkat etmek zorundasın. Açıkçası herkesin bakışları senin üzerinde oluyor, o yüzden de ona göre davranıyorsun.

Peki bu süreçte hiç yurt idaresiyle konuştun mu?

Evet konuştum. İlk olarak Eylül ayında gittim ve blok memuruyla görüştüm. “Şöyle şöyle bir

durumum var, son senem, derslerim de çok ağır, zaten okul bitene kadar yurttta kalmayı planlıyorum.” dedim, onlar da tamam dediler. Bunda İzmir’de olmam etkili oldu diye düşünüyorum. Başka şehirlerde olsam hiç zannetmiyorum böyle bir davranışla karşılaşacağımı.

Peki kendini keşfettiğin dönem tam olarak ne zamandı?

Üniversite ikinci sınıfta ‘Medyada İletişim’ diye seçmeli bir dersimiz vardı. O derste bir arkadaşımız medyada kadına şiddet ve cinselliği anlatırken İran’daki eşcinseller ve translardan da bahsetti. Bir de video izletmişti, o zaman işte aklıma şey düştü, tamam bende bir şeyim ama neyim. Sonra araştırmaya başladım sitelerden derken trans kavramıyla karşılaşmam ilk Özgür’le oldu. Ben ilk trans erkek olarak Özgür’ü tanıdım, onunla bilgi edindim.

Özgür?

Özgür Aras Yetkin. Sonra muhabbet etmeye başladık, çok cana yakındı. Ondan sonra kendini tanımaya başladıkça katlanamadığın şeyleri daha çok farke diyorsun. Bir, iki derken artık bazı şeylere dayanamadığını fark ediyorsun. Sonrasında psikiyatri sürecimi başlatmak istedim. Ondan sonra da ailemle görüştüm derken...

Anlattığın gibi aşırı hızlı bir şekilde mi ilerledi süreç?

Çok hızlı evet, ben bu kavramı öğreneli bir-bir buçuk sene ya vardır ya yoktur. Ben aslında küçüklükten beri göğüslerimle ve üreme organımla barışık değildim. Tamam diyordum her seferinde, ben bunları alırdacağım. Ama hormon kullanıp da sakalımın çıkacağını, sesimin kalınlaşacağını tahmin bile etmezdim. Devlet tarafından sürece bir destek olduğunu da bilmiyordum. Bir şeyleri anlamaya başladığım an her şeyin çözülmesi çok hızlı oldu o nedenle.

İzmir rahat bir yer demiştin ya, peki yaşadığın kente kendini ait hissediyor musun?

Şöyle söyleyeyim. Mümkün merteye insan hayatının ne olacağı belli olmadığı için, hiçbir şehirde kendimi ait gibi hissetmedim. Bir gün oradayım bir gün buradayım, o yüzden memleketimde ya da herhangi bir şehirde, yani dünyada kendimi tam olarak bir yere ait hissetmiyorum. İnsanın doğduğu yer, çocukluğunun geçtiği özel anılarının olduğu yer, bundan 3-4 yıl önce sorsaydın memleketim benim için farklıydı diyebilirdim; ama insan büyüdükçe, görüp geçirdikçe bazı şeylerin daha da farkına varıyor. Şu an hiçbir yere bağlı olmadığımı hissediyorum. İzmir de aynı, Antalya da aynı, memleketim de aynı.

Hayatında üniversite olmasaydı nasıl olurdu hiç düşündün mü?

Düşündüm. Şöyle ki ben doğuda büyüdüğüm için... Ailem çok baskıcı bir aile değil. Sonu

nolurdu, bir işe girerdim, 500-600 liraya çalışırdım. Eninde sonunda durumumu bilmeden yaşayıp giderdim. Bir şeyler katmazdım kendime, üniversiteye geldikten sonra görüş açın genişliyor. Tabularını parçalıyorsun. Belki de dönüşmeme sebep olan kilit anahtar üniversitede.

Bir de şey galiba, birçok insan için doğup büyüdüğün yerde doktora gitmek, ifşa olma korkusu geliştiriyor.

Aslında 8. Sınıfta annem, kardeşlerim ve ben İstanbul'a gitmiştik. Annem şey demişti, seni Cerrahpaşa'ya psikiyatriste götüreceğim ve kız olacaksın. Ben biraz katı mizaçlı olduğum için, keçi inadım da vardır, düşünsene sen kendini erkek hissediyorsun ama doktorun seni başka bir şeye dönüştürdüğünü hissediyorsun. Eğer annem, bir gidip bakalım dese ydi, belki yumuşak bir laf söyleseydi durum daha farklı olabilirdi.

Türkiye'deki sağlık sistemi hakkında ne düşünüyorsun? Mesela yurtdışında daha küçük yaşta gittiğin zaman trans erkekse daha farklı bir uygulama olabilir.

Evet şimdi baktığın zaman bazı şeyler ülkemizde daha geç fark ediliyor. Söyle düşünüyorum, gittiğim zaman bile yine müdahale etmeyeceklerdi, en fazla ailemin haberi olurdu, zannetmiyorum bir şeyler farklı olsun. Bir de lezbiyen de olabilirdim. Küçükken bunun ayırdımına varmak zor, ince bir çizgi...

Genelde çocuklarla ilgili Türkiye'de konuşmak zordur. Çocuk cinselliği başlı başına bir şey ya, bunu baskılayıcı bir şekilde uygulayabilirlerdi. Yani bunun örnekleri var, homofobik bir doktora gittiğin zaman uygulayacakları şeyler farklı olabilir.

Yaşayan arkadaşlarımız var. Mesela, fazla fazla östrojen verip iyileştiririm diyerek daha da beter eden doktorları da gördük.

Birçok trans kentlerde yaşıyor, aslında göç etmek zorunda kalıyor ve yaşamını kentlerde kuruyor. Özellikle trans erkek olarak kentte yaşamak senin için ne ifade ediyor?

İşin açıkçası ben toprak adamıyım, köy adamıyım, şehre fazla gelemem. İzmir'e alışmam bile zordu, ki İzmir çok yumuşak bir kent, sarıp sarmalıyor. İnsanlar kentte mutlu olurken ben ufak bir yerde daha çok haz alıyorum. Translar iş bulma konusunda, yaşam konusunda elbette ki büyük kentleri tercih ediyor, küçük kentlerde hem ifşa oluyorlar hem de iş bulamıyorlar, kendilerini geçindiremiyorlar. Ailesini de zor durumda bırakıyorlar. Yani o açıdan benim büyük kente geçmemim sebebi üniversite oldu ve iyi ki üniversite okumuşum, severek yapmak istediğim bir mesleğim var. Büyük konuşmayayım ama ilerde büyük bir şehirde yaşamayı düşünmüyorum.

Hayatının ilerleyen bir döneminde herhangi bir ayrımcılığa, hak ihlaline uğradığın zaman başvurabileceğin yerler var mı sence? Ya da öyle bir durumla karşılaştığında ne yaparsın?

Öncelikle, LGBTİ+ bir birey şiddete uğradığı zaman çok üzülüyorum ve açıkçası başvurabileceğim bir yer şimdi aklıma gelmedi. Dernekler aracılığıyla bir şeyler yapılabilir. Dernekten darp raporu alıp şiddeti uygulayan kişiyi şikayet edebiliyoruz. Polisler genelde bize darp uyguladığı için onlara gitmemiz pek bir şey ifade etmiyor bence.

Bu her şey olabilir; barınma ilgili de olabilir... Herhangi bir şey olduğunda gidebileceğin yerler ya da şiddet gören bir arkadaşınla karşılaştığında, mesela T-Kulübe bunları hiç yazıyor musun?

Elimden geldiği kadar yardımcı olurum kendisine, bir de yanlış hatırlamıyorsam trans sığınma evi var İstanbul'da, eğer İstanbul'daysa oraya yönlendiririm ya da bulunduğu şehirdeki derneklere yönlendiririm. Elimden gelen her şeyi yaparım, kendi evimde de barındırırım, ailesiyle de görüşürüm. Yani bu kadar fikrim var.

Dediğin gibi polis meselesinde bir tecavüz vakasında gidip hakkımızı doğrudan kullanamıyoruz.

Zaten kimlik problemimiz olduğu için direkt sözlü tacize uğruyoruz.

Bunun için ne yapılabilir? Mesela polisler eğitilsin mi, aklında ne gibi çözüm önerileri var?

Bilinç çok önemli, öğretmenler çok önemli bir rol oynuyor. İlkokul öğretmenim benim durumumu duymuş, aradı ve keşke ben önce fark etseydim dedi, üzgündü. Ben de, hocam düşünüp aramanız bile yeter dedim. O zamanın şartlarıyla bu zamanın şartları bir değil. İnsanları bilinçlendirmeye yönelik şeyler yapılmalı. Birincisi, mavi kimliği almak için çok çaba harcıyoruz. Hormon alıyoruz, zaman zaman sağlığımızı kaybediyoruz, değişmek istemiyoruz, işimizi kaybetmek istemiyoruz. Ben bunlardan hep devleti sorumlu tutuyorum. Ben kişinin beyanını her şeyden üstün görüyorum, ameliyat olmuş olmamış önemli değil. Ayrıca ameliyattan korkan insanlar da var. Mesela tamamen göğüslerinden ya da üreme organından rahatsızsın, hormon tedavisi görüyorsun, göğüslerin küçülüyor tamam eyvallah ama sonra süt bezlerin kuruyor, sıkışıyor. Ameliyatta çıkarmaya çalışıyorlar, yara izleri oluyor, çoğu trans arkadaşımızın sorunu o. Lazerle yaktrayım falan diyorlar, ömrümüz vücudumuzu düzeltmek için heba oluyor. Hani ikinci bahar diye bir şey oluyor mu, olmuyor mu onu anlamış değilim. Baktığın zaman rahim ağzı kanseri olma riskim var. Geçenlerde bir arkadaşın kanaması olmuş direkt üreme organlarını almışlar. Gitmeyebilirdi çünkü o jinekoloji bölümüne gittiğinde başka şeyler de var, en basitinden bekar mısın, evli misin soruları... O yüzden gitmeyebiliyorsun. Herhangi bir şey sormayan birini bulduk, şimdi de kapısında kuyruk oldu.

Ekonomik olarak kendini özgür hissediyor musun ya da bir mekana gidip rahat hareket edebiliyor musun? Bazen anlaşıldığımız anlar olabilir ya da anlaşıldığımızı hissettiğimiz anlar olabilir, böyle anlar yaşadın mı?

Şöyle söyleyeyim, hormon almadan önce küçük gösterdiğim için nargile içerken ya da yurda giderken arkadaşlarım sigara getirmemi istediklerinde reşit olduğumu ispat etmek için kimlik göstermek zorunda kalıyorum, öyle olunca da yadırgayıcı bakışlara maruz kalıyorsun. Mağazalara gidip kendim alışveriş yaptığım için sorun olmuyor. Kıyafetle fazla aram yoktur, bir yere girince alıp çıkıyorum, o yüzden çok sıkıntı olmuyor.

Peki şöyle sorayım, yaşadığın yerde rahatça kendini yaşayabiliyor musun?

Şu an yaşayabiliyorum. Eskiden de normaldi ama kendimle barışık olmadığım için ne kadar anlaşılmasam da kendimi huzursuz hissediyordum. Hissediyorlarmış gibi sana bakıp bir şey söyleyeceklermiş gibi yani... Bu sebeple eskiden kalabalık yerlere gitmezdim; ama sonra zaten kalabalıklardan hoşlanmadığımı fark ettim.

Çalışma hayatında yaşananlar üzerine ne düşünüyorsun? Herkesle eşit haklara sahip olunabiliyor mu sence?

Ataerkil yapıdan geldiğimiz için, devlet ne kadar translara hak tanıyorum dese de ben öyle düşünmüyorum. Tamam tanıdığı bazı haklar var ama bu kadar zorluğu çekmemizin sebeplerinden biri de devlet. İfşa olması ayrı bir dert mesela... Bir de, bu insan belli bir değişim geçirdi diye düşünüyorlar ama, sanki o hastalıklı bir insanmış gibi de muamele yapıyorlar. Ben hayatta hep kendi seçimlerimle yaşamayı istedim çünkü pişman olursam kendi isteğimden olayım, başkalarının seçtiği bir şeyler yüzünden değil.

Medya ve transfobi konusunda ne düşünüyorsun?

Türkiye’de medya diye bir şey yok bence, buram buram para kokan bir yer, gerçeği yansıtmıyorlar. Rüzgar Erkoçlar’ın bu kadar sıkıntı çekmesinin sebebi ya da bizim bu kadar küfür yememizin, tepki almamızın sebebi medyadaki fobi, çok büyük bir güç... Tabiki de büyük insanlar medyayı elinde tuttuğu için nereye isterlerse oraya çekiyorlar. Bize olan tavırları değiştirmek aslında mümkün, en basitinden emekliler her gün gazete okur, bizimle ilgili bir tane olumlu haber çıksa ya da televizyonda bilgilendirici programlar olsa olumlu anlamda etkili olur. Böyle şeyler alışkanlıkla kırılıyor.

Sağlık konusunda, kurumlara erişimin nasıl? Bu konuda yaşanan sorunların var mı?

Aslında çoğumuz kimlik konusunda sıkıntılıyız, istemediğin bir isimle çağırılıyorsun ya da kendini erkek olarak tanımlarken kadın olarak muayene oluyorsun. Sağlık açısından baktığın za-

man sigortaya o kadar para ödediğimiz halde çok fazla şey karşılanmıyor. Göğüs operasyonu olsun, penis operasyonu olsun ülkemizde sağlıklı bir şekilde gerçekleştiren çok az yer var bu konuda ve fiyatlar da çok yüksek, bir nevi para işine dönmüş durumda. 150-200 bin liralardan bahsediyorlar... Devlette olduğun ameliyatla özelde olduğun ameliyat arasında malzeme anlamında bile çok fark var, yani orada bile ayrımcılık var. Aklıma hormon ilaçları geldi mesela. Devlet, Sustanon diye bir ilaç veriyor ve bu ilaç duygusal olarak çok inişleri çıkışları olan bir ilaç... Normalde 11 lira, devlette yazdırınca da aynı fiyata geliyor. Nebido gibi daha kaliteli ilaçlar var mesela, 270 lira gibi bir fiyatı var ve devlet hiçbir şekilde ödemiyor. İnsanlar onu almak için neler çekiyorlar.

Türkiye’de cezaevindeki translar ve mülteci translar çok zor süreçlerden geçiyorlar. Neler yapılabilir sence bu konuyla ilgili?

Geçen gün haberlerde okuduğum bir şey vardı, bir trans kadın ameliyat için ayrı bir hücrede tutuluyordu. Kendimi onun yerine koyduğum zaman, tamam hormon aldım ama erkeklerin içinde ne kadar rahat ederdim hapiste olsaydım? O trans kadın ameliyat olduğu zaman ne kadar rahat edecek? Ama düşüncem şu, elbette kimsenin cezaevine düşmesini istemem ama translara ayrı cezaevi olsa daha rahat hissederler diye düşünüyorum.

Bu bir ifşaya yol açmaz mı? Daha farklı bir yol izlenemez mi, yani şiddete uğramayacakları bir yer olamaz mı?

İyileştirme elbette yapılabilir ama devlet isterse başka adresler de verebilir, gizli tutabilir yani. Mesela, Çocuk Esirgeme Kurumu’nun adresi verse, oranın o olmadığı belli diyelim, dokuz tane koğuş varsa onuncu koğuş trans kadınların kaldığı yer olabilir. Aklıma şu an gelenler bunlar...

Peki son olarak, örgütlenmeye teşvik olarak ne yapılabilir?

Aslında bu içten gelen bir şey, aramızda kimliğimi alana kadar buradayım, işimi halletsem sonra hepsini sileceğim düşüncesiyle olanlar da var. Kendimi düşündüğüm zaman, bir yere kadar gönüllü olurdum diye düşünüyorum. Sonuçta maddi olarak da gönüllülük zor iş, bir yerdenden gelirin yoksa bir zaman sonra zorlanıyorsun. Graham Bell zamanında kömürden telefonu bulmuş şimdi cebimizde taşıyoruz. Bazıları bir şeyleri başlatmış, ardından bir şeylerin geleceğine inanıyorum ben. Örgütlenmede de bu böyle. Aslında belki şuna değinmek istiyorum. Çoğumuz süreç içinde örgütlenirken bile bazı şeyleri eksik yaşıyoruz, tam olmuyor. Kendimizi belirli kalıplara sokuyoruz, önce bunları yıkmaya başlamak lazım diye düşünüyorum.

MURAT

Seni tanıyarak başlayalım.

22 yaşında transseksüel bir bireyim. Adana'da ailem ile yaşıyorum. Konya'da üniversiteye kayıtlı olmama rağmen oradaki sıkıntılarım nedeniyle okulumu yarım bıraktım. Queer Adana LGBTİ inisiyatifinde gönüllü aktivistim.

Transfobiyi nasıl tanımlıyorsun? Gündelik hayatında nerede karşına çıkıyor?

Transfobi transseksüel olan bireylere yapılan ötekileştirme, nefret üretme, yok sayma, alay konusu etme gibi bir çok eylemle trans bireyleri toplumun bir parçası olarak kabul etmemedir bana göre. Hayatımın birçok alanında transfobiye maruz kalıyorum aslında. Okulda , iş görüşmelerimde, banka ve hastane gibi yerlerde, kısacası trans kimliğimi ele verebileceğim her yerde maruz kalıyorum. Okulumu da bu yüzden yarıda bıraktım. Öğrenci yurtlarında barınama konusunda da transfobiye maruz kaldım, öğretim görevlileri ve öğrenciler tarafından da nefret söylemleri ve tehditler aldım. Aslında sadece toplumdaki bir çok birey gibi temel haklarımı kullanabileceğim, nefret söylemlerine, şiddete, baskıya maruz kalmadan yaşayabileceğim bir kent istiyorum. Cinsiyet değiştirmenin ve yönelimlerin tabu olmadığı, lanetli kabul edilmediği bir kent. En basitinden hastalanıp bir hastaneye gittiğimde doktorun önce benim kimliğimin rengini sorgulaması ve bunun hakkında birçok soru sorması, başka bir gezegenden gelmişim

gibi davranması yerine hastalığının tedavisi ile ilgilenmesi bunu sorgulamasını isterken, okul hayatımda ahlaksız, sapık gibi fobik tanımlamalarla karşılaşıyorum. Elbette şu an için büyük kentlerde de bu sıkıntılar var, sanırım küçük yerlerden büyük şehirlere göç etmek de karşılaşılan sorunları aza indirmiyor. Toplumun yargıları her yerde aynı.

“Göç” senin için ne anlama geliyor? Göç etmek zorunda kaldın mı? Kendini yaşadığın kente ait hissediyor musun?

Ben doğma büyüme Adanalıyım ve kendimi hep oraya ait hissettim. Belki de ailem bana her koşulda destek olup sahip çıktığı için hiç göç etmeyi düşünmedim oradan fakat Konya’da okula başlayıp oraya yerleştiğimde tekrar Adana’ya göç etmek zorunda kaldım. Orada toplumun baskısı daha fazla hissediliyor, bunu tek başıma alt etmem mümkün olmadı. Aileme veya bana destek olan birilerine ihtiyaç duydum hep, bunun aksine nefrete, ayrımcılığa maruz kalınca göç şart oldu.

Barınma hakkı deyince akla neler geliyor? Kentin istediğin yerde istediğin gibi yaşayabiliyor musun?

Konya’da okurken pembe kimlikli olduğum için erkek öğrenci yurtlarında barınmadım, erkek görünümüne sahip olduğum için kız yurtlarında da barınmadım. Ev tutmak istediğimde yine kimliğim yüzünden sıkıntılar yaşadım. Bir şekilde ev bulmuştum fakat şehirin istediğim yerinde ve istediğim koşullarda değildi. Yani aslında istediğiniz eve değil, ev sahibinin durumunuzu kabul ettiği eve razı oluyorsunuz. Dedikoducu komşular herkesten çok sizin yolunuzu gözlüyorlar. Yakaladıkları yerde sıkıştırıp sorular soruyorlar. Yani trans kimliğini ele veriyorsan bir şekilde şehrin istediğin yerinde yaşayamazsın öyle diyorlar. Şu an yaşadığım kentte, yani Adana’da, haklarıma saygılı davranılmayan bir çok alan var. Dediğim gibi özellikle kamusal alanlarda, hastanelerde, okulda, iş yerlerinde, bankalarda... Fakat gerçekten kendimi gerçekleştirebildiğim bir alan var, o da aktivizm yaptığım Queer Adana inisiyatifi. Orada LGBTİ bireylerle toplumsal farkındalık yaratmaya ve kenti daha yaşanılabilir hale getirip sesimizi duyurmaya çalışıyoruz. Örgütlendiğim arkadaşlarım ve yaptığımız faaliyetler benim için kentin en huzurlu alanı.

Kentte ayrımcılığa ve transfobik şiddete maruz kaldığında, buna karşı seni koruyacak mekanizmalar olduğunu düşünüyor musun?

Bildiğim kadarıyla böyle bir mekanizma yok. Başıma böyle bir şey gelse ilk yardım isteyebileceğim yer LGBTİ dernekleri oluyor. Devletin bu konuda bizlerin haklarını koruyan yasalar çıkarması lazım bence ve şiddeti uygulayanlara caydırıcı cezalar verilmeli. Net bir şekilde bizlere bir yasa lazım.

Peki alışverişe çıktığın zaman istediğin mekanlara girip, ayrımcılığa uğramadan alışverişini yapabiliyor musun? Ya da böyle bir endişen oluyor mu?

Ekonomik olarak şu anda aileme bağılıyım. Girdiğim mağazalarda bazen yaşadığım ayrımcılıklar oluyor. Hala göğüs ameliyatı olmamış bir trans erkek olarak iç çamaşırı almak zorunda kalıyorum ve girdiğim dükkanlarda rahatça istediğimi dile getiremiyorum çoğu zaman. Garip bakışlar hep üzerimde oluyor. Bu oğlan çocuğu ne diye kadın yarım atleti alıyor diye garipsiyorlar.

Eğitim alanında neler yaşanıyor?

Eğitim alanında öğretim görevlileri de toplumun normları ile yetişmiş ve genelde bunların dışına çıkmamış bireyler olduğundan öğrencilere toplumsal normlara uymaları konusunda baskı yapıyorlar. Oje sürmek isteyen bir erkek çocuğa öğretmeni bunun yanlış olduğunu, erkeklerin oje sürmemesi gerektiğini, bunun kadınlara ait olduğunu söyler mutlaka. Kız çocukları ile iletişim kuran, onların oyunlarını oynayan bir erkek hemen uyarılır mesela, ailesi çağırılır. Çocuğun kendini nasıl hissettiğinden çok normlar önemlidir ve eğitim alanında da dışına çıkmaz maalesef. Kız çocukları etek giyer pantolon giymez gibi yerleşmiş algılar... Ben ilkokul okuduğum süre boyunca dersler biter bitmez eve koşarak giderdim, o etekten bir an önce kurtulmak için. Erkek oyunları oynadığım için, istenildiği gibi “naif bir kız çocuğu” olmadığım için öğretmenimden hem çok azar işittim hem de yeri geldiğinde dayak yedim.

Çalışma hayatında translar var olabiliyor mu?

Benim çok kısa süreli bir iş deneyimim oldu ve oradan ayrıldıktan sonra tekrar başvurduğumda patronum artık hormon kullanıp değiştiğimi görünce bu durumdan dolayı işe almadı beni. Sanırım kimliği alıp toplumda farkedilmeyecek konuma geldiğimde bu sorunlar ortadan kalkacak fakat bu sefer de ben trans kimliğimi yok saymış, gizlemiş olacağım. Şu an için iş alanında yaşamış olduğum bir fobi yok bunun dışında. Önceki çalıştığım işlerde tamamen kadın gibi görüldüğüm ve pembe kimliğimle uyduğum için sorun yaşamamıştım.

Yaşadığın kentte, toplumda senin dışında kimler, nasıl ayrımcılığa uğruyor?

Toplumda benim gibi LGBTİ bireyleri dışında ırkları yüzünden veya cinsiyeti yüzünden, sadece kadın olduğu için ayrımcılığa maruz kalan kişiler var. Bu durum sadece yaşadığım kentte değil ülkenin her yerinde böyle maalesef. Ayrıca inançları farklı olan insanlar da ayrımcılığın, şiddetin merkezinde.

Medya ve transfobi konusunda ne düşünüyorsun?

Medya toplumun trans bireylere bakış açısını geliştirmek için güzel bir araç olarak kullanılabilir ancak aksine ana akım medyada trans bireylere çok yer verilmiyor hatta yeri geliyor trans-

fobik haberler, ifşalar yapılıyor. Özel hayat gizliliğine özen göstermeyen, habercilik etiğine de aykırı haberlerle karşılaşıyoruz. Benim bildiğim kadarıyla son 20-25 yıldır trans kadınlar haberlerde hep bir sorunun sebebi olarak sunuluyor. Travesti terörü gibi başlıklar atılarak haberler yapılmaya devam ediliyor. Translar hep sorun çıkartan, topluma huzur vermeyen ucubelermiş gibi gösteriliyor medyada.

Sağlık alanında translar nasıl sorunlarla karşılaşıyorlar ve sence bu sorunları çözmek için neler yapılabilir?

Sağlık alanında rahatça hizmet göremeyen trans bireylerin sayısı çok fazla. Cinsiyet kimliği yüzünden hastanede göreceği muameleden çekinen ve hastalığını tedavi ettirme imkanı bulamayan insanlar var. Sağlık görevlilerinin transseksüel kimlik hakkında ve trans bir kişiye nasıl davranmaları gerektiği hakkında bilgi ve eğitim verilip denetlenmeli. Aynı şey eğitim alanında öğretmenler için de geçerli.

Cezaevindeki transseksüeller için neler yapılabilir sence?

Cezaevlerindeki transseksüellerin orada ayrımcılığa ve şiddete maruz kalmaması için alternatifler sunulmalı, onları koruyan yasalar üretilmeli. Temel insan haklarını gerçekleştirebilmeleri için uygun ortam ve koşullar sağlanmalı. Ceza evindeki bir kişinin transseksüel olduğu için cezaevi görevlileri ve koğu arkadaşları tarafından şiddete uğramaması için çeşitli yollar bulunmalı fakat bunlar yine transları ötekileştirerek olmamalı.

Son olarak, transfobiyle mücadele etmek için çözüm önerilerin neler?

Transfobi ile mücadele etmek için bence öncelikle toplumun düşüncelerini, normlarını değiştirmek lazım ve bunun yolu da aileden geçiyor, yani toplumun küçük yapı taşlarından. Kişi ailede gelişir düşünceleriyle beraber. Aile ve toplum geliştirme merkezleri olması, buralarda cinsiyet kimliği ve cinsel yönelime dair bilgiler verilmesi çok faydalı olurdu diye düşünüyorum. Ayrıca medyada translara, transfobik haberlerin dışında sorunlarından bahsederek yer vermek önemli. Aynı şekilde sosyal medyada bu alanda etkili kullanılmalı. Görünürlüğü sağlayabildiğimiz her yerde sağlamak, daha çok insanla etkileşime geçmek transfobiyi kırmanın en etkili yolu gibi görünüyor. Her şeye rağmen buradayız ve bizler varız diyebilmemiz önemli. Bir de tabii devlet gerekli yasa ve düzenlemeleri yapmalı ve kamu çalışanlarını trans bireyler konusunda bilgilendirme çalışmaları yapmalı. Her insanın sahip olduğu hakların elimizden alınmasına dur dememiz gerekiyor artık. Kaldı ki devlette transfobik, bu durumda şu an için bana bunlar biraz ütöpik geliyor fakat imkansız da değil, zor da olsa bunun mücadelesini bırakmayarak başarabiliriz diye düşünüyorum. Birlik ve beraberlik içinde, yasal ve sosyal haklarımızı kazanabilir, nefretsiz bir hayatı yaşamayı başarabiliriz.

ÖZGÜR ADIKUTLU

Biraz kendinden bahseder misin?

Gregor samsa bir sabah uyandığında... İşçiydi,emekçiydi,kedi seven,iyi bir okuyucuydu. Dönü-yor şimdilerde..

Transfobiyi nasıl tanımlıyorsunuz?

Nefret söylemi olarak tanımlıyorum. Tüm yaşam alanlarında karşımıza çıkıyor.Devlet erk'i nasıl bakıyor ise,kurumlar da o şekilde bakıyor. Aslında bağlantılı olduğu bir çok alanda var; cinsiyetçilikle, otoriteyle, sistemin meşrulaştırılmasıyla doğrudan ilişkili diyebilirim.

Metropollerde gecelere ve gettolarda sıkıştırılmayı reddediyoruz. Küçük şehirlerden büyük şehirlere göç etmek zorunda kalıyoruz. Geldiğimiz şehir bize mutluluk ve özgürlük vaat etmiyor. Yaşamak için göç etmek zorunda kalıyoruz. trans manifestosundaki bu cümleden hareketle nasıl bir kentte yaşamak istiyorsun? O kenti tarifler misin?

Çok fazla bir şey istemiyorum aslında. Diğer insanlar bir kentte hangi koşullarda yaşıyorlar ise, ben de o koşullarda mutluluğuyla, zorluklarıyla eşit koşullarda yaşamak istiyorum. Yaklaşık 6-7 yıldır sıkıştırılmayı reddetmeme rağmen göç etmek zorunda kaldım. Nefes almak için

bile yeri geliyor bir başınıza dört duvar arasında yaşamak zorunda bırakılıyorsunuz. Devletin ve sistemin meşrulaştırdığı nefret ne yazık ki gündün güne büyüyor. Kimliklerimizle özgürce yaşayabileceğimiz bir kenti düşlerken bile bir garip hissediyorum. Sanki bunu istemek bile bir suç. Sıkıştırılmış hatta ezilmiş gibi...Şöyle ki, kocaman masmavi bir gök var üzerimde ve bir sürü balonlar. Dilediğim zaman balonlarla oynayıp göğe bırakmak isteğim bile herhangi birileri tarafından engellenebiliyor.

Gök hepimizin değil mi?

“Göç” senin için ne anlama geliyor? Göç etmek zorunda kaldın mı? Kendini yaşadığın kente ait hissediyor musun?

Zorunlu göç anlamına geliyor. Aslında birçok trans için göç etmenin anlamı daha farklı olabiliyor. Bizleri bir yerden diğer bir yere götüren nedenler, en içeriden geliyor. Kaldığımız yurtlardan atılarak, hastane kapılarından kovularak, zorla evlendirilerek... Göç etmek zorunda kaldım evet. Toplum tarafından ötekileştirilerek kendim olmanın bedelini göç etmek zorunda kalarak ödemem mi gerekti? Ne hakla?!

Barınma hakkı deyince akla neler geliyor? Kentin istediğin yerinde istediğin gibi yaşayabiliyor musun?

Oturduğumuz evlerin taşlanması, basılmasıyla başlayalım mı? Barınma hakkı deyince aklıma ilk gelenlerden mesela... Devlet eliyle sistematik bir şekilde işleyen bu durumdan kurtulmadan nasıl istediğimiz şekilde yaşayabiliriz bir kentte?

Yaşadığın kent, haklarına saygılı davranıldığını düşünüyor musun ve kentini istediğin gibi gerçekleştirebiliyor musun?

Tabii ki hayır. Maalesef ülkedeki demokrasi kültüründen ayrı düşünmek mümkün değil. Toplumun her katmanında ötekileştirmenin sürekli üretildiği bir yerde tabu olan cinselliğin bir uzantısı olarak gösterilen eşcinsellik-translık doğal olarak şeytanlaştırılır, kim cehenneme gitmek ister? Buna inanan kesimin çokluğuna saygılı davranmayı yine bizlerin mücadelesi öğretiyor.

Kente ayrımcılığa ve transfobik şiddete karşı seni koruyacak mekanizmalar var mı? bunun için neye ihtiyaç duyuyorsun?

Yaşadığım kentte dernekler var evet. Örgütlü olmanın önemini biliyorum fakat birçok trans görünür olmaktan korktuğu için daha geri planda kalıyor, sessiz kalıyor, bazen de bu mekanizmalar birçok kişiye dokunamayabiliyor. En önemli korunma mekanizması bulunduğumuz

çevrelerde ufak ufak da olsa kendimizi anlatmak, şiddeti anlatmak, yazmak, sosyal medyada paylaşmak. Bir kişi bile bu ayrımcılığın farkına varıp size el uzatıyorsa eminim ki o karanfil elden ele...

Kentte ekonomik olarak kendini özgür hissediyor musun? İstedğin mekanlara girip, ayrımcılığa uğramadan alışverişini yapabiliyor musun? Ya da böyle bir endişen oluyor mu?

Kendimi idare edecek kadar kazanıyorum. Fakat iş güvenliği konusunda kendimi güvende hissetmiyorum. Ayrıca keyfi işten atılmalarda beni koruyacak hukuki bir düzenleme de yok, özgür hissettirmiyor böylelikle. İstedğim mekanlara giremediğim zamanlar oluyor .Trans geçiş sürecindeyim, sakallarım var, sesim değişiyor ve kimlik değişimi yapmadım henüz, ki yapmak zorundalığının olmasına da karşıyım. Kimlik rengim, benim ne cinsiyetimi ne de bir mekana girebilecek hakkıma karar verebilir. Maalesef birçok alanda ayrımcılığa uğruyorum bu yüzden.

Çalışma hayatında translar varolabiliyor mu? nasıl var oluyor? özellikle seks işçiliği dışında alanlarda neler yaşanıyor? işe başvuru, işe alınma, terfi ettirilme işten ayrılma, vasıfsızlaştırma ...

Birçoğumuz çalışma alalarında kimliğimizi gizlemek, daha az maaş alma ve birçok mobbinge maruz kalma durumunda bırakılıyor. İş gücü açısından huzurlu değiliz. Gelecek kaygısını sürekli yaşıyoruz. Kadını ikincil statüde gören sistem, aynı şekilde biz transları da hiçe sayarak çalışma hayatından uzaklaştırmaya çalışıyor.

Seks işçiliği ve trans kimlik ve transfobi üzerine neler söylemek istersin?

Bunların hepsi ülkedeki politik sistemden ve resmi ideolijiden bağımsız düşünülemez bence. Yaşadıklarımızın hepsi resmi ideojinin dışı vurumu. Var oluşlarımız kanunen suç değil, bizlerin de iki gözü bir dudağı bir kalbi var. Çok basit bir şey soruyorum aslında, bizlerin beyanları ve yaşama hakları üzerinden neden nefret üretirsin arkadaşım?

Yaşadığın kentte toplumda senin dışında kimler nasıl ayrımcılığa uğruyor?

Resmi ideolojinin ötekileştirdiği herkes. Devletin ötekileştirdiği etnik-dini-cinsel kimliklerin hepsi.

Sosyal haklar, evlilik, evlat edinme, miras gibi konularda taleplerin var mı?

Tabii ki var. Temel insan hakları evrensel beyannamesinde ve uluslararası sözleşmelerde in-

san haklarına dair tüm hakların koşulsuz olarak LGBTİ+ kimliklere de sağlanması gerektiğini düşünüyorum.

Medya ve transfobi konusunda ne düşünüyorsun?

Medyanın aldığı tavır ve kullandığı dil, ülkenin politik ikliminden bağımsız değildir. Şiddet medya aracılığıyla dil üzerinden sürekli topluma pompalanmaktadır. Örneğin seks işçiliği yapan trans bir kadının evinde katledildiği cinayet haberini yaparken kurbanın cinsel kimliğine ve işine vurgu yapılarak cinayet haberin içerisinde gölgede bırakılıyor. Ve insanların beyinlerinde normalleştirme etkisi yaratılmaya çalışılıyor. Medyadaki şiddeti önlemek için yeni bir dilin üretilmesi zorunludur. Çünkü dil bilinci belirler, bilinç de eylemi.

Sağlık alanında translar nasıl sorunlarla karşılaşılıyorlar ve sence bu sorunları çözmek için neler yapılabilir?

Devletin bakışını değiştirmesiyle birlikte sağlık alanındaki sorunların çözüleceğine inanıyorum. Örneğin devletin, üniversite hastanesi sağlık kurulu raporu çıkartıp hormon iğnesini reçeteye yazarken bu iğnenin bedelini ödememesi devletin iki yüzlü politikasının ispatıdır. Doktorların tutumunu eleştirmeye değer bulmuyorum. Bu eğitim sistemin içinde yetişen devlet memuru olan bireyler devlet ideolojisinin doğal taşıyıcılarıdır. Bir de bunun yanında zorunlu kısırlaştırılmaya tabi tutulmak da insan hakları sözleşmesine aykırıdır.

Cezaevinde transeksüeller için neler yapılabilir?

Kimliklerine uygun koşullara yerleştirilip, diğer mahkumların tüm haklarından yararlanması sağlanabilir.

Mülteci transların türkiye’de sorunlarını çözmek için lgbt örgütleri ve kamu ne yapabilir?

Kamu ön yargılarından kurtulup diğer mültecilerin sahip oldukları tüm haklardan LGBTİ+’ların da yararlanmasını sağlamalıdır. Dernekler daha görünür olup, kamplarda bilgilendirme çalışmaları yapıp afiş çalışmalarıyla iletişimi kuvvetlendirebilir.

Sence transfobiyle mücadele etmek için ne yapılabilir?

Ülkede özgürlüklerin önü açılmalı, demokrasi kurum ve kurallarıyla yerleşmeli. Nefret söylemi, ceza kanununda ciddi bir suç olarak düzenlenip bu suçu işleyenler görmezden gelinmemeli.

Transları örgütlenmeye teşvik etmek için neler yapılabilir?

Örgütlenme önündeki engeller kaldırılmalı, korku yıkılmalı... İnsanların gösteri ve yürüyüş

hakkı temel hak olarak yasalarda olmasına rağmen uygulamada devlet tarafından engelleniyor. Sokaklarda görünür olmaktan korkmadan, birbirimiz arasında sosyalleşmeleri arttırarak, yazarak, çizerek, paylaşarak yaşamaya hevesimizin artması gerekiyor. Marx'ın bir sözüyle bitirmek istiyorum: “Dünyayı anlamak yetmez, onu değiştirmek gerekir.”

Son olarak, transfobiyle mücadele etmek için sence devlet ne yapmalı?

Yasaları, insan hak ve hürriyetlerine uygun hale getirmeli başlangıç olarak... İrkçi, homofobik ve transfobik şiddet eylemlerine karşı, LGBTİ+ örgütlerinin yetki alanları arttırılabilir örneğin. Bunları yazarken “Hangi devlet?!” diyesim geliyor... Seksizm, milliyetçilik, ırkçılık ve militarizme karşı mücadele etmeyen bir devletten “ne yapmalı?” yı beklemek kandırmak olmaz mı kendimizi?

ÖZGÜR DURMAZ

Biraz kendinden bahseder misin?

Özgür ben. İstanbul'da yaşıyorum. Trans olarak tanımlıyorum kendimi. İstanbul Üniversitesi'nde Tiyatro Eleştirmenliği okudum, sonra bıraktım. Şu an freelance olarak çalışıyorum. Grafik tasarımcıyım.

Bu mesleği ne kadardır yapıyorsun?

2004 yılında başladım çırak gibi. O zamandan beri de devam ediyorum. Piyasada yetiştim yani. Üniversiteye girdiğimde bile bir taraftan çalışıyordum. Lisedeyken de çalışıyordum, okul hep iş ile beraber oldu benim hayatımda.

Ailene açık mısın, ilişkin nasıl?

Açığım evet, hatta annem yürüyüşlere falan da geliyor.

Okul hayatında sorunlarla karşılaştın mı?

Liseye başladığım sene transeksüel kelimesini bularak tanımladım kendimi. Tanım bulmak çok rahatlatıcı bir şeydi. Şey çok tuhaf geliyordu mesela; internette bir siteye üye oluyorsun,

bir cinsiyeti seçiyorsun ama o anlarda çok rahatsız hissediyordum kendimi. Mesela erkek seçtiğim zaman o akıl sınırlarından çıkıyormuşum gibi hissediyordum. Tamamen o toplumsal baskıyla kendine bakıyorsun ve “öyle değil ama öyle” diyorsun. Tanımadığın bir insana bambaşka bir hayat hikayesi anlatan bir insanmış gibi hissediyordum kendimi. Böyle şeyler de yapılabilir tabii, çok eğlenceli de olabilir; ama hani bu biraz akıl sağlığının dışında gibi geliyordu gerçekte değerlendirince. Sonra da okulu bıraktım zaten.

Peki ailen ne dedi okulu bırakıyorum dediğin zaman?

Ben bırakıyorum demedim aslında, okuldan aradılar ve gelin çocuğunuzu alın dediler. Söylüyordum ben herkese transeksüelim diye. İnsanlar gelip soruyordu, sen neden böyle erkek gibi davranıyorsun?, falan diye. Ben de o zamana kadar kendime o soruyu sormuşum zaten ve artık bir kavram bulduğum için, çok açıkça “çünkü transeksüelim” diyordum soranlara.

Bu arada kimliğini değiştirdin mi?

Yok hiçbir şeyimi değiştirmedim. İsim değiştirmeyi düşünüyorum bu ara. Ameliyat düşünmüyorum şu an için. O yüzden sadece isim davası olarak açacağım.

Büyük kentler sosyalleşebildiğimiz alanlar ya hepimiz için, sen de İstanbul’da yaşıyorsun... Sana ne ifade ediyor kentte yaşama hali?

Ben Tekirdağ’da doğup büyüdüm; ama asıl yerimin orası olmadığını biliyordum. Biraz annemden falan da kaynaklanıyor; çünkü çok daralıyordu annem Tekirdağ’da ve iki ayda bir İstanbul’a geliyorduk, bir hafta burada bir arkadaşında kalıp geri dönüyorduk. Sürekli İstanbul’a taşınma durumu konuşuluyordu ama asla gerçekleşmiyordu babamın işinden dolayı. Asıl yer burası ve biz bunun dışındayız gibiydi. Bir de yaşadığımız yerin yereli de çok farklıydı. Tekirdağ, İstanbul’a 120 km, aslında hiçbir şey değil; ama çok fazla şey fark ediyor yani. İlişkiler değişiyor, toplum... Bütün yapı, her şey değişiyor.

Peki hayatın içinde, ihtiyaca dönük olarak ziyaret ettiğin mekandaki insanlarla iletişimin nasıldı? Berbere mesela açık mıydın?

Saç kestirme durumu benim için biraz sıkıntılıydı. Çünkü Tekirdağ’dayken erkek berberine gidemiyordum. Kadın kuaförlerinde de kısa saç isteyince böyle saçma sapan modeller sunuyorlar. Hani bekliyorsun, birkaç bir şey söylüyorsun anlaşılın diye ama... Karşındaki için de bir yandan mesleki bir şey aslında, erkek kesimi farklı, kadın kesimi farklı, o da işini bilmiyormuş haline düşmek istemiyor. O yüzden o süreç sıkıntılıydı benim için. Gitmen gerekiyor ama zaten bedenle kurduğun ilişkide de ciddi kurduğun sıkıntılar var. Sonuçta saç kestirmek de kişisel bakımının bir parçasına dönüşüyor bir noktada senin için ama insanlar sadece kendini iyi his-

setmek için de gidiyor kuaföre. Bunları düşününce daha da içim sıkılıyordu o yüzden çok da tercih edilmeyen yerlere gidiyordum.

Cezaevine girmiş olsaydın neler olurdu sence? Bu durumla nasıl mücadele edilebilir?

Aslında bunu konuştuk arkadaşlarla bir ara. Mesela kadın koğuşunda olmak da çok korkunç olurdu cezaevinde. Sonuçta sosyal hayatımızda bile o hiyerarşi, hegemonya vs. kadınların da çok fazla sahiplendiği bir şey. Ve cezaevlerinde çok daha fazla olduğunu düşünüyorum. Zaten tecrit mecrit gibi şeyler var; ama onun haricinde de en korkunç şey cezaevi olabilir şu an. Çünkü orada bir sürü hakkından yoksunsun, hayatta kalman bile şüpheli. Herhangi bir mahkum da bir sürü ayrımcılığa uğruyorken çok daha fazla ayrımcılığa uğranır diye düşünüyorum.

Sürecine geçecek olursak... Hormon kullanıyorsun bildiğim kadarıyla, bunu doktor kontrolünde mi yapıyorsun?

Düzgün bir şekilde, doktor kontrolünde kullanayım diye başlamıştım ben de. Doktor kontrolünde kullanıyorum şu an; ama bir süredir kontrole gitmiyorum. Üç ayda bir, altı ayda bir falan gitmek gerekiyor da onu biraz geçirdim. Bu arada o süreci de yararlı buluyorum ben. Mesela kafana göre de gidip ameliyat olabilirsiniz, yasal değil ama hani yapılabilir. Fakat o terapiye gitme, sonrasında hormona başlama, onun sonrasında da operasyonlar derken bir süreç bu ve hormon çok şey değiştirdi bende diyebilirim.

Sürecin için nereye gidiyorsun?

Ben İstanbul'da yaşıyorum ama Hacettepe'de başladım sürece. O zaman ÇAPA'da yapılıyordu. Şimdi Cerrahpaşa'ya alınmış galiba. ÇAPA'daki süreç hakkında çok olumsuz şeyler duydum. Grup terapisi yapılıyordu, onunla ilgili bir sürü etik sorun da vardı. Ben öznesi olmadığım için bir şey demek istemiyorum; ama sıkıntılıydı oradaki süreç. Genel olarak çok sıkıntılıydı. Süreci yöneten kişinin özel muayenehanesine gitmeden çözülmediğiyle ilgili birtakım rivayetler vardı. Ben o yüzden Ankara'ya gidebileceğim zamanı bekledim. O yüzden özellikle Hacettepe'de başladım. Hacettepe gayet iyi, çünkü sadece psikiyatri ile görüşmüyorsun, kadın doğumdur, genetiğidir... Genel olarak biliyorlar yani, o yüzden çok bir sıkıntı yaşamadım. Sıkıntı yaşarsan da o sıkıntıyı dile getirebileceğini biliyorsun.

Medyaya yansıyan transfobik haberler hakkında ne düşünüyorsun?

Medya aslında genel olarak şu an içinde bulunduğumuz durumdan da baktığımız zaman, çok sıkıntılı bir yerde. Arada baktığım zaman bambaşka bir dünya görüyorum. Biz kendi içimizde bir şeyleri konuşuyoruz, ediyoruz ama orada böyle paket bir program sunuluyor insanlara. İktidarın düşüncesi ne ise bütün halka da o yayılıyor. O yüzden biraz bağımsız olmadığı için,

eğer genel bir politika belirlenirse hükümetlerin tarafından falan çok etkili olacağını düşünüyorum. Çünkü insanlar orada gördükleri şeyin doğru olduğuna inanıyorlar. Biz internetle çok içli dışlıyız ama aileler, o “toplum” dediğimiz halk, televizyon seyrediyor sadece. Orada olumlu temsillerin olması gerekiyor ki bununla ilgili bir şey olsun.

Peki örgütlenme konusunda, yani LGBTİ+ örgütler, LGBTİ+ hareket olarak ne durumdayız sence şu an?

Şu an aslında bayağı durgun bir durumdayız, en azından benimiçin. Ben şu an örgütlü değilim herhangi bir yer ile, bir süredir değilim; ama genel olarak bundan birkaç sene öncesinde çok daha faaldik diye düşünüyorum. Bununla ilgili birçok sebep var tabi. Şu an hani bayağı hiçbir şey yapamıyoruz. Eskiden, bir saat içinde eylem organize ediyorduk orada 50 kişi oluyorduk, pankartı bastırılıyordu bilmem ne oluyordu. Daha tepkiseldik, anında harekete geçebiliyorduk, bir şeyler yapabiliyorduk. Ama şu an hem böyle bir yılmışlık var hem kimsenin enerjisi yokmuş gibi geliyor bana. Ben de hiçbir şey yapmıyorum, başka birisi de hiçbir şey yapmıyor. Yapamıyoruz yani. Şu an bir savaş var ve biz burada ne yapıyoruz? Hiçbir şey yapamıyoruz. Şey de değil bu, illa coğrafya olarak başka bir yerde olması değil. Bilmiyorum... Bir yerde bunun birikip kırılacağına inanıyorum yani inanmak istiyorum; ama ne olacak da patlayacağız onu bilmiyorum. Yoksa baktığın zaman şu an hiçbir hareketlilik göremiyorum. Çalışmalar yapılıyor ama...

Evlilik hakkında ne düşünüyorsun?

Genel olarak aile kurumuyla ilgili çok hoş şeyler düşünmüyorum. Evlilik de böyle tamamen bir iş anlaşması gibi geliyor bana. Ama eşcinsellerin de evlenebilmesi gerektiğini şöyle bir yerden destekliyorum, o aile kurumuna zarar veriyor çünkü. Aile algısını değiştiriyor gibi düşünüyorum. Bir yandan da o kadar heteroseksüel gibi eşcinsel çiftler de var, ki baktığın zaman özellikle o Amerikan dizilerindeki gördüğümüz gibi gey aileleri var. Pride haftasında Amerika’da evlilik yasallaşırken bir transın Obama ile diyalogu da geçmişti Beyaz Saray’daki basın toplantısında. Sistem “o aileyi” desteklediği için, yani kendisine yeni vatandaşlar üreten aile sistemini desteklediği için o beyaz eşcinsel arkadaşlarımızın da evlenmesi, çocuk yetiştirilmesi için sistem hiçbir sıkıntı görmüyor. Evet ilk söylediğim şeyi cürütmüş oldum. Hiçbir şekilde o aile yapısını bozmuyorsun aslında. Onlar gayet makbul eşcinseller, makbul translar, makbul insanlar, vatandaşlar... Bizim farklı aileler kuruyor olmamız, farklı çevreler oluşturuyor olmamız, başka deneyimler yaşıyor olmamız rahatsız edici şeyler ve ben bunların çeşitlenmesi gerektiğini düşünmüyorum.

ÖZGÜR ÖZGÜL

Biraz kendini tanıtır mısın?

Adım Özgür, Akdeniz Üniversitesi Gazetecilik Bölümü ikinci sınıf öğrencisiyim. İstanbul doğumluyum 11 yaşına kadar Tekirdağ'da yaşadım annem oralı olduğu için. İlk defa ailemden uzak yaşıyorum. Sıkıntı olacağını bildiğimden hiç başvurmadım KYK yurduna. Masrafımın çok olacağını da biliyordum, ailem desteklemezse çalışırım diye düşündüm, hatta sürece başlamam için üniversite de bir fırsat benim için. O yüzden her şekilde sıkıntı yaşayacağımı düşündüm. Sakalım çıkacak, hocaların kulağına gidecek.

Tekirdağ'da doğdun, büyüdün, üniversiteye girene kadar da ailenle yaşadın değil mi?

Şöyle oldu aslında, 3 yaşına kadar İstanbul'daydım, sonra Tekirdağ'ın bir ilçesindeydim. Hep yakın çevrede okudum. Biraz kapalı bir yerdi, dış dünyaya dair kendin araştırmazsan kulaktan dolma bile bir şey öğrenemezdin. Büyükşehirde olsaydım böyle olmazdı; ama benim yaşadığım yerde 20.000 nüfus vardı. Sadece bir tane lezbiyen vardı. Hani lezbiyen yerine koyamadım kendimi ama bir yandan örneği de yoktu hissettiklerimin, böyle biraz garipti. 40 yaşında açılanlar da var ama benim yaşadığım ortama göre, bana göre geçti.

Peki Antalya'daki ev bulma sürecinde herhangi bir sıkıntı yaşadın mı?

Direkt bunun üzerine bir şey yaşamadım ama korkusu bile yetti. Yurt bakarken bile kız yurdu diye bakıyordum. İlk ev ararken güvenli bir yer olsun istiyordum çünkü, duyuyoruz evinde tacize, tecavüze uğrayanları. Geçen yıl okulun açılmasına bir hafta kala ev aramaya başlamıştım ama parasını değil direkt ev sahibini düşündüm. Ev sahibine de baştan söyledim sonradan şaşırmasın diye. Sonra bu evden taşındım; ama homofobiden ya da bir sıkıntidan değildi, ev kirası yüksekti. Şimdiki ev sahibim biraz yaşlı, sıkıntı olmuyor, zaten oğlum diye seviyor.

Peki gazetecilikle devam etmek istiyor musun çalışma hayatında?

Çalışma hayatını geç, okurken bile emin değilim. Radyo televizyon okumuş bir trans erkek arkadaşım ile konuştum, o çalışıyor ve bizim meslekte daha rahat bu işler demmişti. O etkiledi zaten, benim gazetecilikten çok o bölüme ilgim var gibi hissettim, daha önce tecrübe ettiğim bir şey olduğu için ve hani gazetecilikte ilerleyebileceğimi de çok düşünmüyorum. Bir de yurt dışına iltica etmeyi düşünmüştüm, Avustralya' da baktığın zaman listede gazeteci yoktu mesela. İkinci sınıfı da okuyup karar vereceğim. Belki dondurup sonra geri dönerim, belki dönmem, ben biraz yaşayarak gören biriyim.

Eğitim hayatın süresince bir transfobiyle karşılaştın mı?

Tabii oldu. Abim ve kardeşim var, onlar futbol oynarlardı ve benim de onlarla oynamam çok göze batmıyordu ama dile getiriliyordu. Benim daha çok kıyafetle ilgili sıkıntım oluyordu. Boyum uzun olduğu için altıma eşofman giyiyordum, eteğimi de içine sokup hallediyordum onu. Bir de çok kavgacıydım o zamanlar, yakadan da öyle kurtuluyordum. O dönemler zor oluyordu, kızların erkeklerden ayrıldığı sonra ortada buluşup yavaş yavaş birbirlerini tanıdıkları dönemden önce, ortada kalmıştım erkeklerle zaman geçirmek istiyordum; ama onlar da aralarına almıyordu çok fazla. Kızlarla da ben olmak istemiyordum, içime kapandım. Ortaokulun sonlarına doğru ergenliğimi de erken yaşadım aslında, ilk defa birinden altıncı sınıftayken hoşlandım, hocalarımdan biriydi; ama hiçbir şey olmadı. Okulda da hocalar bir şey demiyorlardı; ama sevmiyorlar ya da farklı buluyorlardı ve farklı yerlerden çıkarıyorlardı bunun acısını. Ortaokulda okul değiştirene kadar bir sıkıntım olmadığını düşünüyordum, taa ki bir trans erkek arkadaşım ile deneyimlerimizi paylaşınca fark edene kadar. Şöyle bir anım olmuştu, o dönemde hoca kızların eteğini kaldırdığım gerekçesiyle annemi çağırırdı okula. Bana karşı olumsuz bir tavır yoktu ya da eleştirmede doğrudan; ama ailemi çağırırdı, detaylarını bilmiyorum, annem de anlatmadı, zaten üzerinde durulacak çok fazla bir şey de yoktu. Şikâyet eden arkadaşım konuyla alakası olmayan bir insandı. Sonra okulda herkese söz hakkı verdiler ve benim suçsuz olduğum anlaşıldı. Düşününce böyle bir olay yaşamıştım yani. Sonra ilçeye taşındık, ilçede artık içimdekileri engelleyemiyordum. Artık daha acımasız oluyordu insanlar, dış görünüşüme dair fikirleri, her şey beni çok etkiledi. O zaman bir öğretmenimden hoşlanıyordum ama öyle çok aşırı bir şeyler

de hissetmiyordum. Aynı şeyi bir sene önce de söylüyor olmama rağmen bir şey olmuyordu; ama insanlar sonradan aa hoşlanıyor musun, öyle mi böyle mi diye söylenmeye başladılar ve arkadaşlarımdan da sıkıntı yaşamaya başladım. Bunu hoşlandığım öğretmenim öğrenince aramızda biraz mesafe olmasına karar verdi. Onunla ilgili bir durum da yoktu, ama çevreden gelen tepkiler yüzünden benim üzülmemi istemediği için bunu yaymamam gerektiğini söyledi. Sekizinci sınıfta hem okul hem dershane değiştirdim. Aynı ilçenin içindeki insanlarla kaynaşmamak için özel çaba sarf ettim. İnsanlar benimle konuştuğunda özellikle gıcık davranıyordum ki bir daha benimle konuşmasınlar. Benim göğüslerim bir de çok büyüktü. Yazın hırka giyip saklamaya çalışsam bile belli oluyordu. O yüzden bunun sıkıntısını yaşıyordum. Tuvalet ihtiyacım olduğunda bile tuvalete gitmezdim. Herkesin gitmesini bekler ondan sonra kalkardım. Halbuki kimse bana bakmıyor çünkü herkes aynı durumda ama ben tedirgin oluyordum. Dershanede kimseye cevap vermiyordum ortamdan soğudum ama bu sonra farklı bir şekilde yansıdı. Aslında herkes farklı olduğumun bilincindeydiler ama söylesek mi diye emin olamıyorlardı. İriyordum o zaman da, kimse duruşumdan dolayı bir şey diyemiyordu. Bu sefer de sürekli tuvalete çıkma bahanesiyle sınıf ortamından uzaklaşıyordum.

Transfobiyle nasıl mücadele edebiliriz sence?

Ben şeye inanıyorum, mesela anayasal olarak kabul edilse de insanların kafasında homofobik düşünceler var olmaya devam edecek. Kişilere dokunarak değişim olabileceğini düşünüyorum. Mitoz bölünme gibi, ben bir kişiye dokunacağım o da iki kişiye, sonra büyüyecek bu. Mesela ben anneme açıldım o da bütün akrabalarımıza açıldı. Annem beni desteklemeden önce teyzem her karşılaştığımızda düzenli olarak hakaret ediyordu, tacize varan şeyler de yaşamıştım akrabalarımdan. Annem beni desteklerken şu cümleyi kurmuştu insanlara, ona da psikolog söylemişti, senin oğlun hırsız değil, katil değil, psikopat değil diye söylemeye başladı insanlara da. Annem benden önce hiç trans bir bireyle karşılaşmamış. Hatta trans kadınlardan nefret ederdi, seks işçiliği yapıyor olmaları sebebiyle. Yeni taşındığım evde alt caddede çalışan trans kadınlar vardı, annemle tanıştırdım. Annem normalde yanlarından geçerken küfür edecek kadar nefrete sahipken, şimdi arada soruyor halini hatrını, sevgilisi var mı diyor. İnsanların tek cümleyle bile değişmesi çok kolay o yüzden ben insanlara dokunarak her şeyin olabileceğine inanıyorum.

Peki evlilik hakkı gibi sosyal haklar hakkında ne düşünüyorsun?

Annemin söylediği bir şeyle başlayayım. İnsanlar eşcinsel olduklarını göstermek zorunda mı demmişti. Ben de ona elindeki yüzüğü göstererek sen neden heteroluğunu gösteriyorsun dedim. Senin olduğu kadar onunda aile kurmaya hakkı var. Heteroların olduğu kadar onların da olmak zorunda. Her zaman dediğimiz gibi eşcinsellerin özgürleşmesi heteroseksüelleri de özgürleştirecek. Hatta ben bu durum eşitlenene kadar pozitif ayrımcılık olması gerektiğine inanıyorum.

Kavramlar hakkında ne düşünüyorsun?

Ben kavramlara karşıyım. Trans erkek şudur demek o çizgide olmayan herkesi dışlıyor. Bir dönem benim de eşcinselliğe karşı fobim vardı. Çok kısa sürdü, sonra zaten biseksüel olduğumu farkettim. O dönemlerde trans erkek kavramını düşünürken heteroseksüel olduğumu düşünüyordum, mesela bu da gay olan trans erkekleri kenara atmaktı; ama bunu kabul edemediğin zaman insanları ötekileştirmiş oluyorsun. Onun için tanımlamalara karşıyım. Zaten bu ara kuir teoriye merak saldım. Hani kendimi tanımlarken de çok kullanmamaya çalışıyorum.

Ailene açıldığın dönemde neler yaşadın?

Abim benden dört yaş büyük ve açıldığım dönem sevgilisi vardı, nişanlanmaya karar vermişlerdi ve birlikte yüzük bakmaya gittik. O dönem sürekli evlilik gibi şeyler gündemdedi. Düşündüm, ben böyle bir telaşın içine giremeyeceğim, hiç istemeye gidemeyeceğim... Annem kabul etse de karşı tarafın ailesi kabul etmeyecek, gelenek görenek bir süreç hayatımda hiç olmayacak, hep içimde kalacak... Anneme ilk açıldığımda gözümün içine bakıp çok içten bir şekilde sapık demişti bana. Hala anneme kırgın olma sebeplerimden biri de o'dur. Çok severim, yanından ayrılmıyorum, geldiği zaman el ele falan gezeriz sokaklarda ama özür bile dilemedi hala o ana dair. Annem de ilk açıldığımda, ben seni destekliyorum ama sana baktığımda aynı gülümsemeyi bulamayacakmışım gibi geliyor demişti. O da ben de ağlıyoduk zaten. Benden sonra gelen insanlar bunu yaşamasınlar diye elimden geleni yapmak istiyorum, yani ben iki adım acı çektiysem, bunun üzerine yapacağım bir mücadele ile benden sonra gelen bir adım acı çekecek. Benden sonraki gelenlerin bunu yaşamayacak olması çok önemli benim için. Varlığımın mücadeleye devam edeceğim. Bunun için illa örgütte olmaya gerek yok, herkes varoluşuyla mücadele veriyor...

Üniversite sınavlarına hazırlanırken nasıl bir süreçten geçtin?

Yurtdışına gitmeyi düşündüm uzunca bir süre. Anladım ailem bana destek vermeyecek, en iyisi kendim çalışayım, hayatıma bakayım diye düşündüm. Bir de o dönem görüştüğüm biri vardı, onunla kavga ettiğim ana denk geldi her şey. Sınava da sarhoş girdim, öyle kazandım yani üniversiteyi. Ama o süreçte ekonomik olarak çok zor duruma düştüm. Sonra bir gün anneme "Benim Çocuğum" belgeselini izlettim, "Öteki Erkekler" kitabını okuttum, çaba sarf ettim annemi dönüştürmek için, o da artık şoku atlatmıştı kabul etme evresindeydi. Sonra birden oturdu her şey, ben bir şey yapmadım, kendi kendine süreci aştı. Ben artık yoksaymışken, boşvermişken aramaya başladı, davan ne zaman benim de gelmemi ister misin, hormona ne zaman başlıyorsun gibi sorular sormaya başladı. En basitinden, mont almam lazım mağazaya girdik, erkek reyonu aşağıda deyip kendisi benden önce aşağıya indi ve o seçmeye başladı, bak bu güzel olur diye.

SAVAŞ MADRAN

Seni tanıyarak başlayalım.

İsmim Savaş, Aydın'ın Söke ilçesinde doğdum, büyüdüm, üniversite için İzmir'e geldim ve üç yıldan beri de İzmir'de yaşıyorum. Konservatuar öğrencisiyim, ses eğitimi okuyorum.

Okul hayatında karşılaştığın sorunlardan bahsedebilir misin?

Benim de diğer arkadaşlarım gibi kız yurdunda kalmak zorunda olduğum bir dönem oldu, yaklaşık dört ay kaldım. Kaldığım dönemlerde trans kimliğimden ve dış görünüşümden dolayı dışlandığım da oldu, hoş karşılandığım da oldu. Hiç beklemediğim bir şey mesela, yurt müdürü çok fazla bağına basmıştı beni. Özellikle okuldaki ilk senemde yurttaki kız arkadaşlar tarafından, "Yurtta lezbiyen var, bize de sarkabilir, uzak duralım." benzeri cümleler duyuyordum. O dönem hormona başlamadım, ailemin baskısı altına girdim. İnsanın canına tak eden bir an olur ya hayatında, benimki de o dönemlerde oldu, yaklaşık 6-7 ay kadar okuldan soyutlamıştım kendimi, uzaklaşmıştım. Sonra sürece başladım, belirli bir şeyler için adım attım, tekrardan okula döndüm. Şu an üçüncü sınıfı bitirdim.

Sürecin nasıl gidiyor?

Sürecim İzmir 9 Eylül Üniversitesi'nde ilerliyor. Buraya gelmeden iki gün önce mahkemem vardı, ameliyat iznini aldım, bir seneden beri de hormon kullanıyorum, ondan önce de Ege Üniversitesi'nde başlamıştım sürecime, sonra iptal olduğu için sevkimi aldırđım. Geçen sene Mayıs ayında başladım ve şu anda her şey güzel gidiyor, bazı şeyleri de kendi içimde aştım. Böyle bir kampta olmak da psikolojime çok iyi geldi; çünkü diğer arkadaşlarımla da deneyimlerimizi paylaşabiliyoruz.

Ailenle iletişimin nasıl?

15 yıldır annem ve babam ayrı ve ben annemle büyüdüm, bir abim vardı o da babamla büyü-yordu. Ben annemle büyüdüğüm için toplumdaki hep "Senin annen ve baban ayrı, o yüzden erkek rolünü üstlenmişsin." cümlesini duyuyordum, uzun yıllar anneme söyleyemedim. Bana pullu, süslü kıyafetler alıp "Bakalım giyecek mi?" diye bekliyordu, ben çoğunu alıp yırtıyordum. Ondan sonra bana yavaş yavaş erkek kıyafetleri almaya başladı ve ben sanıyordum ki gerçekten beni anlamış, kabullenmiş, biliyor, söylemek istemiyor; ama gerçekte hiçbir şeyin farkında değildi, tıbbi ve hukuki süreçleri de hiçbir şekilde bilmiyordu. Kabullendirmeye çalıştığım zamanlar da çok büyük bir mesafe girdi aramıza ve kabullendirmek için yapmadığım şey kalmamıştı, en son artık dayanamadığım noktalarda karşısına geçtim ve hüngür hüngür ağlamaya başladım. "Bu beden benim değil, ben bunu hissetmiyorum, bana izin ver gideyim, eğer beni kabul etmiyorsan da bundan sonra görüşmeyelim, öyleyse beni reddet." dedim. Cinsiyetlerin önemli olmadığını anlatmaya, bu tabuları aklında yıkmaya çalıştım ve sonunda yıktım da. Evin içerisinde bile olsa hiçbir şekilde kendi kimlik ismimle hitap etmiyor. Hatta bazen, "Hadi bir takım elbise giy de göreyim seni yakışıklı oğlum." gibi cümleler kuruyor. Babamla zaten 15 yılın vermiş olduğu bir mesafe vardı, ona ilk açıldığım da ve "Ameliyat olmak istiyorum, sürece başlamak istiyorum." dediğimde babam, "Ben senin arkadayım, ne yapmamız gerekiyorsa yapalım." dedi. Yine de çok uzun süre ailemin kafasındaki "Evdeki rolünden dolayı böyleydin, lise ortamındaki arkadaşların (kendini LGBT olarak tanımlayan arkadaşlarım vardı) yüzünden oldu, onları görerek özendin." yargılamaları kırmaya çalıştım ve en son "23 yaşına geldim, bu yaşta ne hissettiğimi, cinsel kimliğimi, kişiliğimi bilebiliyorum ve bunun farkında olabiliyorum, o yüzden yoluma devam etmek istiyorum." dedikten sonra bazı şeyleri yıkabildim.

İzmir'de yalnız mı yaşıyorsun?

Yaklaşık altı yıl önce annemin evinden çıktım, öğrenci evim var, lisede de öğrenci evim vardı. İzmir'de de yalnız yaşıyorum. Hem okuyorum hem de part-time çalışıyorum. Müzisyen olduğum için, bir tabir vardır bizde "Ekstraya gidiyoruz" diye, ekstralara gidiyorum bazen, zamanımın çoğunu şarkı söyleyerek geçiriyorum diyebilirim.

Çalıştın yerlerde, transfobi ile karşılaştığın anlar oluyor muydu?

Hormon kullanmadan önce karşılaşmıştım: Alsancak'ta bir türkü barda solist olarak çalışıyordum ve o zamanlar kullandığım bir sahne ismim vardı, henüz trans* kimliğimi bulamamıştım ve 'Erten' ismini kullanıyordum, annemin kızlık soyadıydı. Aslında işverenlerime kendimi, nasıl hissettiğimi anlatmıştım; ama daha sonra sırf bu nedenden işten çıkarıldım. Standart bir kot pantolon, sık bir gömlek giyiyordum, saçlarım dikili olurdu, sık bir küpe takardım ve tam bir 'butch' gibi duruyordum. "Böyle olmaz Erten, etek giyeceksin 'bayan solistsin' sonuçta." gibi şeyler söylüyorlardı. "Kusura bakmayın ama ben etek falan giymem." dediğim işten çıkarıldım. Ne zaman ki hormona başladım, ses rengim, biraz da yüzüm değişti ve böyle ortamlarda daha rahat kendimi açmaya başladım, o zaman biraz daha rahatladım müzik çevresinde. "Hormondan sonra anlaşılmıyoruz." diye bir tabir vardır bizim aramızda, dışarıdan anlamıyorlar demek gibi. Sürece başladıktan sonra girdiğim işlere de erkek olduğumu söyleyerek başlayabildim. Yine de bazı haklardan yararlanamamak hepimiz gibi beni de yoruyor, zorluyor maddi olarak ve üzüyor. Biyolojik erkeklerden daha yüksek bir işsizlik seviyemiz var; çünkü iş görüşmelerine gittiğimizde ve sigorta yapılması şart dediklerinde birçoğumuz "Sigorta yaptıramam." diyor ve nedeni sorulduğunda gerçeği söylersen çoğunlukla işe almıyorlar, transfobiyle yeniden karşılaşıyorsun. Bana "Neden sigorta yaptıramazsın?" diye sorduklarında, "Okulum var, kredi alıyorum, kredim kesilir." diye bahaneler üretiyordum. Bir de, Türkiye'de yaşayan erkeklerin gözünde biz trans* erkek olarak görünmüyoruz, 'erkek gibi kız' olarak görünüyoruz ve bu onların beyninde farklı bir fantezi yaratıyor. Sohbet etmeyi çok sevdiğim çalışma arkadaşarımdan bile bu tarz söylemler duymaya başlamıştım, bütün özel yaşamıma kadar inmeyi istiyorlardı ve "Kız arkadaşınla nasıl geziyorsun, nasıl bir yaşam sürüyorsun, ilerde ne olacaksın, çocuğun da olacak mı, evlenebilecek misin?" gibi sorular soruyorlardı. Bunların dışında özel cinsel tartışmalar da oldu, sözle tacizler de...

Soğuk algınlığı gibi olağan sağlık sorunları yaşadığın zamanlar, bir hastaneye ya da sağlık ocağına gittiğinde neler yaşıyorsun?

Bu sorunun cevabı biraz kimlikle ilgili. Ben gittiğim çoğu hastanede ve sağlık ocağında artık şunu yapıyorum: "Hayır bu sen değilsin" diye bakıyorlar suratıma kimliğimi verdikten sonra, ben de direkt kendimi anlatmaya başlıyorum. Trans* erkek olduğumu, hormon alma sürecini yürüttüğüm hastaneyi anlatıyorum, gerekirse doktorumun ismini de veriyorum; çünkü bazı sağlık ocağındaki doktorlar bilmiyor, "Bilmiyorsanız da internette girip bakarsınız ve öğrenirsiniz." diyorum ve direkt muayenemi olup çıkıyorum. Polislerle de çok sıkıntı yaşadım. Mesela geceleri geç saatlere kadar Alsancak'ta, çimlerde oturuyoruz, polis devriyeler geziyor. Bir gece bir polis geldi ve "Kimlikler?" dedi, çıkardım kimliğimi, elinde fener var, bir bana bir kimliğe bakıyor. "Yaa oğlum git beni kandırma, kız kardeşinin kimliğini getirmişsin, ayak ya-

piyorsun bak seni atarım içeri.” dedi. “Götürün, nereye gitmek gerekiyorsa götürün, annemle babamla görüşün ve bu kız sizin çocuğunuz mu, ismi şu mu, soyadı bu mu diye sorun.” dedim. Bu gibi anlar yaşadığımda sürekli bu şekilde ‘ben buyum’ diyerek bunu sürdürdüm ve bu mücadele biçimi beni zorlamadı. Bunu çok kolay bir şekilde atlattım; çünkü susarsam, söyleyemeyeceğim dersem ben hep ezildiğimi hissedeceğim, o sormadan ben söyleyeyim de anlayacaksa anlasın, anlamayacaksa da kafasını yorsun diye düşünmeye başladım bir süre sonra.

Kamp süresince, “LGBTİ+ hareketinin içerisinde ‘T’ denildiği zaman trans* kadın görünürlüğü üzerine yoğunlaşıyor, trans* erkekler üzerine çok fazla konuşmuyoruz.” gibi cümleler sıklıkla kuruldu. Bu konuda senin çözüm önerilerin neler?

Bizim kendi aramızda birbirimize duyduğumuz mesafeler var, bence ilk önce bunu aşmalıyız. Yani “Ben senden önce ameliyat oldum, ben senden önce hormona başladım, kimliği ilk ben aldım...” üzerinden kurulmamalı ilişkiler. Sen onu yaşamışsın, sen o bilgiyi almışsın ve senin o bilgiyi benimle paylaşman gerekiyor. Tabii ki de paylaşan arkadaşlarımız var; ama bunu bir şekilde çözmemiz gerekiyor, önce aramızdaki o içsel çatışmayı bitirmemiz gerekiyor, birbirimize kenetlenmemiz gerekiyor çünkü hepimiz yoldaşız ve aynı yoldayız. Kimimiz o yolun başında olsa bile o yolun sonunda olan birinin elini tutması gerekiyor, bu sadece trans* erkekler için de geçerli bir şey değil... Erkeklerle de ilgi duyan bir trans* erkeğe karşı üretilen fobik davranışları, kendi içimizdeki transfobiyi de bitirmemiz gerekiyor.

Çözüme, birbirimize kenetlenmekle başlayarak ulaşacağımıza inanıyorsun diyebilir miyiz?

Evet, birbirimize fazlasıyla kenetlenmemiz gerekiyor. Bu yaptığımız toplantıları, kampları sadece trans* erkekler ya da trans* kadınlar üzerine değil, hep birlikte, birbirimizi anlayarak yapmamız gerekiyor, asıl çözüm o bizim için; çünkü bizim yaşadığımız sıkıntılarla, trans kadınların sıkıntıları çok çok farklı. Hepsini çoğunlukla ortak yerde toplansa bile onların deneyimleri belki bize biraz psikolojik terapi gibi gelecek, bizim yaşadığımız olaylar onlara o şekilde hissettirecek. Bir de sosyal medyayı daha çok yardımlaşma ve dayanışma üzerine kurarsak bu bizi birbirimize daha çok bağlar diye düşünüyorum. Reel de, sanal da olsa, bir aradalık bizim için daha çok çözüm demek. Birbirimizi sadece ‘bacağımda, yüzümde sakal çıktı’ demek için aramamız gerekiyor, çünkü o kıllar ya da büyümeye başlayan göğüsler değil mesele. Birbirimizi dışlamadan, birbirimize sırtımızı dönmeden tamamıyla iç içe olmamız gerekiyor.

Medyadaki transfobi üzerine neler düşünüyorsun?

Biz o haberlere, gazetelere çıkana kadar o yazılar çok fazla insanın elemesinden geçiyor ve her biri üretilen transfobiye biraz daha ekleyerek, yanlış kavramlar, ifadeler kullanarak sonlandı-

rıyor yazısını. Medya araçlarınının transfobi üzerinden bilerek yaptığı bir çatışma bu ve bizi medyada bir anlamda yanlış yönlendiriyorlar. Ya da onur yürüyüşüne, eylemlere gelerek “Biz sizin yanınızdayız, destekliyoruz, bize her şeyinizi anlatabilirsiniz.” dedikten sonra içlerindeki transfobiyi dökerek çarpıtıyorlar söylenenleri, röportajda söylenenleri birebir aktardıkları zamanlarda bile başlığı fobik çağrışımlar yapacak şekilde seçebiliyorlar.

Son olarak, transfobiyle mücadele edebilmek için neler yapılabilir sence?

Çok klasik olacak ama daha çok öne atılmalıyız. Daha çok yürüyüşler, daha çok organizasyonlar yapmalıyız. Karşımızdakinin bizi anlayacağı şekilde kendimizi anlatmaktan vazgeçmemeliyiz. Ama dışarıdaki transfobiyi öldürmemiz için öncelikle kendi içimizdeki transfobiyi öldürmemiz gerekiyor. Ben artık buna iç ve dış transfobi diyorum. Önce kendi içimizdeki çatışmayı bitirelim, ondan sonra dışarıdaki transfobiyi...

SERKAN YORNUK

Biraz kendinden bahseder misin?

1989 İskenderun-Hatay doğumluyum, babam ve annem devlet memuru olduğu için tesadüfen İskenderun'da doğmuşum, yoksa memleket olarak Antep-Maraş karışımıym diyebilirim. 27 yaşındayım, 17 yaşına kadar ailemle birlikte Mersin'de yaşadım, 18 yaşında Yeditepe Üniversitesi - İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünü yüzde yüz burslu kazanıp İstanbul'a geldim. 2011'de okulu bitirdim, sonra mezun olur olmaz hemen işe başladım, o zamana kadar mecburiyetten kız yurdunda kalıyordum, sonrasında hemen bir eve çıktım Üsküdar'da ve birkaç yıl orada yaşadıkdan sonra şimdi Bahçelievler'de yaşıyorum. İş olarak da, ilk girdiğim yer reklam ajansı olduğu için bir alan yarattım o dönem çeşitli sertifikalarla, sosyal medya ve dijital pazarlama yöneticiliği yapıyorum şu anda çalıştığım yerde. Onun dışında ailem bu sürece baya tepkili yaklaştı ve şu anda hayatımdaki tek eksiklik olarak gördüğüm şey ailem diyebilirim.

Sürece ne zaman başladın?

Ondan çok kısa bahsedeyim. 2013 Haziran'da Gezi Direnişi'yle birlikte başka bir dünya da mümkünmüş gördüm ve o bana ciddi bir cesaret verdi. Çünkü o sürece çok aktif bir şekilde katıldım ve o benim vizyonumu çok değiştirdi, artık kendimi daha fazla 'parmaklıklar ardında' tutmak istemedim.

Peki 2013 yılındayken kendini trans erkek olarak mı tanımlıyordun?

Aslında 13 yaşına kadar kendimi erkek gibi hissediyordum, sadece adını bilmiyordum ama 13 yaşında öğrendim, Almanya'dayken teyzemlerin yanında bir konuşma esnasında bir arkadaşının çocuğunun böyle olması dolayısıyla benim kafamda aniden bir ampul yandı ve aman tanrım böyle bir şey varmış dedim, çünkü o yaşma kadar özellikle Türkiye'deki internet alanında trans erkeğin karşılığı yoktu. Aramalarımı hep erkek gibi hissetmek, erkek gibi giyinmek, kadınlardan hoşlanmak gibi kalıplar üzerinden yapıyordum. Karşıma çıkan bilgilerin ve sitelerin içeriği de bana hep lezbiyenliği gösteriyordu, fakat bu, bu değildi yani. Ben bu değildim, neyse ki çok uzun sürmedi 'ne olduğunu' öğrenmem. Trans erkek olduğumu çok çabuk öğrendim birçok kişiden farklı olarak, fakat bu hem avantaj hem de dezavantajdı. Ne olduğunu bilerek fakat hiçbir şey yapamadan bir 10-12 yıl daha yaşamak da ayrı bir hapisane. Bir şeyler yapabileceğini biliyorsun; ama bunu hiçbir zaman yapamayacağını düşünüyorsun. Ben ailemin büyük bir tepki vereceğini biliyordum, en azından babamın büyük bir tepki vereceğini biliyordum, keza öyle oldu.

İlk duyduklarında tepkileri nasıl oldu, yani nasıl açıldın?

2013 Haziran'da artık yeter dedim, çünkü o zamanki ilişkimin de bitme sebebi bu konuydu ve artık gerçekten hayata küsmek üzereydim. Çok dışa dönük birisi olduğum halde, çok sosyal birisi olduğum halde bir gün banyodan çıktıktan sonra, ki bu da önemli bir kıtas, banyodan sonra kendini görüyorsun tekrardan ve baş başa kalıyorsun kendinle yine. Ailemi aradım telefonla ve dedim ki benim size çok önemli bir şey söylemem lazım, ben sizden yaklaşık 24 yıldır bir şey saklıyorum ama dedim bu tabi telefonda söylenecek bir şey değil, lütfen içinizden biri kalkıp İstanbul'a gelsin. Annem sağolsun beni ikiletmedi ve birkaç gün içinde İstanbul'a geldi ve ben anneme bu vesileyle 24 yaşındayken ilk kez açılmış oldum, ki o zamana kadar çevremdeki en yakın arkadaşlarımdan bile bir kişi bilmiyordu; çünkü gerek kendi içsel trans-fobimiz olsun gerek bu sürece girersem neler yaşayacağım, mutlu olacak mıyım, ameliyatların sonuçları beni mutlu edecek mi ya da hani hormona başlamak çok büyük radikal bir adım diye düşünerek içine kapanıyorsun... Hislerinden tamamen eminsin; ama bunların hepsi sana çok ürkütücü geliyor. Her şeyden önce hayatında hiç eli bile kanamamış bir insan olarak 2-3 tane ameliyat geçirme fikri bile bana ürkütücü geliyordu. Anneme açıldıktan sonra daha ben hiç cümleye başlamadan önce bana şunu söyledi, bir tahminin var mı anne ne söyleyeceğime dair dedim, sen lezbiyen misin dedi. Annem ne lezbiyenin ne de geyin anlamını bilmiyordu aslında, bilmediğine de yüzde yüz emindim.

Şu an iletişiminiz yok ama değil mi?

Annemle görüşüyorum açıldığımdan beri düzenli olarak, babam benimle görüşmeyi hala reddediyor. Annemle görüşmelerimiz sadece eski samimiyetinde değil, uzaklaştık ciddi anlamda.

Transfobi denince aklına gelen ilk şey ne?

Transfobiyi ben şöyle tanımlıyorum, eğer biz hepimiz dünyadaki her birey belli bir dönem bir ıssız adaya düşmüş olsaydık hayata dair hiç bir fobimiz olmayacaktı; ama transfobi ve diğer fobiler toplumun bize ondan korkulması ve ondan nefret edilmesi gerektiğini öğrettiği çeşitli şeyler. Hani bu şey bile olabilirdi, bize şunu öğretselerdi, işte kekfobi çikolatafobi bile olabilirdi. İssız bir adada tek başına hissettiğin sadece seni ilgilendiren ve zaten öyle olması gereken şeyler olacaktı. Dolayısıyla transfobi de, homofobi de, diğer fobiler de tamamı çevremizdeki insanların, devletlerin, sistemin bize dayattığı fobiler olarak düşünüyorum.

Şu an nerede yaşıyorsun?

Bahçelievler'e taşındım; ama taşınmamın sebebi o değildi; uygun kirali bir evdi ve çok daha güzel bir yerdi.

Mahalledeki insanlarla aran nasıl?

Hiç kimse bilmiyor. Mavi kimliği aldıktan ve fiziksel değişimler başladıktan sonra Üsküdar'daki evimde de kimse bilmiyordu sadece Üsküdar'daki evimde yaşımla ilgili yanlış tahminlerde bulunuluyordu. Geçen sene 26 yaşında olduğum halde 18-19 yaşlarında zannediliyordum.

Ev tutarken herhangi bir sorunla karşılaştığın oldu mu?

Evet oldu, hormona başladığım zamanlarda daha sesim bile daha doğru düzgün oturmamışken gidiyorduk görüşmelere. Bir önceki ev sahibim benim uzun saçlıdan kısa saçlı ve erkek kıyafetleri giyen Serkan'a döndüğüm süreci görmediği için adam beni görünce şok olmuştu çünkü en son gördüğünde, yani bir yıl önce ben kadın bedeni ve görüntüsünde biriydim, bir sonraki görüşündeyse Serkan'dım, o süreç benim için saklanarak ve gizlenerek yaşadığım bir süreç oldu. Apartmanımdan ve o yaşadığım mevkiden çıkarken insanların yüzüne bile bakmadım, sanki ayıp bir şey yapmışım gibi utanarak çıkmıştım, yani resmen kaçarak çıkmıştım o evden. Çünkü o evdeyken süreç başlayıp vücudun değişmeye başladığı için, hani en azından kıyafetlerim değişmeye başladığı için insanların tepkilerinden kaçıyordum. Bir de ideolojik olarak bana zıt bir apartmandı, insanların bakışları çok rahatsız etmeye başlamıştı, özellikle kız arkadaşımın yaşamaya başladıktan sonra birbirimize aşkımdediğimiz anlarda bile birbirimizi kontrol ediyorduk, odadan odaya birbirimize seslenemiyorduk çok ciddi bir baskı süreci yaşadım o dönemde.

Cerrahpaşa sürecin nasıl başladı, yani kim yönlendirdi seni?

İlk başlarda, benden önce bu süreci Cerrahpaşa'da yaşamış bir örnek yoktu, her şeyi bizzat kendim zorlayarak düzene oturttum diyebilirim. Süreç adına bir şey yok ve sürekli poliklinik-

te çalışan psikiyatrlarla muhatap oluyoruz, her şeyi bütün süreci baştan tekrar anlatıyoruz. Sürecin prototipini ben sana anlatabayım. Şimdi ben gittim Haziran ayında direkt, yani açılır açılmaz. 24 yıl bunu beklemenin heyecanı ile Cerrahpaşa Tıp Fakültesi nereden çıktı diyeceksin. Öncelikle benim zamanımda Cerrahpaşa diye bir şey yoktu Çapa'da süreç bitmişti, ben bunu yıkılarak karşıladım tabii ki. Psikiyatrist Şahika Yüksel'in Çapa'yı bırakmasından sonra çapadaki süreç bitmişti. Bildiğim kadarıyla İzmir'de, Hacettepe'de Ankara'da bir süreç vardı. Hacettepe'ye gidip gelmem imkansızla yakın bir şey tek seçenek oysa tabii ki gidip gelecektim ama... Devam eden insanların oranının yoğunluğundan yığılması dolayısıyla oranın aslında çok da hızlı ilerleyen bir süreç olmayacağını farkına vardım. Düşününce şimdi İstanbul'da bilinen hastaneler Çapa ve Cerrahpaşa var, işte Haydarpaşa var. Haydarpaşa'ya zaten daha önceden evime yakın olduğu için gidiyordum. Orada böyle bir şeyin lafı bile geçmemişi daha önceden. Cerrahpaşa'dan randevu alayım hani en azından beni bir yere yönlendirsinler mutlaka biliyorlardır dedim. Gittim, telefonla randevu sistemiyle poliklinik psikiyatrdan yaş aralığına uygun bir randevu alıp görüştüm ilk gün. Doktorlar suratıma bakıyorlar, dinliyorlar güzel güzel. Ama psikiyatri polikliniğine şizofren de gidiyor bipolar bozukluğu olan da gidiyor. Alakasız bir sürü tanısı konulan ya da konulmamış insan oraya gidiyor. Böyle bir şeyi hayatında ilk kez duymamış ama ne yapacak kesinlikle bilmiyor, bilmediğini de söylüyor. Ben bile metodolojisini bildiğim için böyle böyle böyle yapacaksınız diye ben yönlendiriyorum, öyle diyorsun ama burada öyle bir kurul yok diyor, burada daha önce yürümüş bir süreç yok diyor. "Biz ne yapacağımızı bilmiyoruz, 3 hafta 4 hafta sonrasına bir randevu yazıyorum sen o zaman bir daha gel" diyor. Ben gidiyorum, çok seviyorum sürecim başladı en azından bir şeyi yaptım adım attım diye. Bu arada tabii ki senin akıl sağlığının yerinde olduğunu teyit etmek için çeşitli ruhsat testleri MMPI testleri; futbolcu olur muydun, ressam olsaydın çiçek resimleri mi çizerdin araba resimleri mi çizerdin gibi dünyanın en saçma testini çözmenizi isteyerek senin oradan erkekliğini kadınlığını ölçmeye çalışıyorlar. Çok şükür ki sporcu olmayı da düşünebildiğim için erkek olduğuma ikna oluyorlar (!). Kadınlar araba resimleri falan çizemiyorlar sanki. Bu safhayı geçiyorsun, muhtemelen ikinci randevuda gittiğinde bambaşka bir doktor bambaşka bir poliklinik psikiyatır ve her şeyi baştan anlatıyorsun sonraki seferde her şeyi baştan. Üçüncü gidişimde isyan ettim her gittiğimde her şeyi baştan alıyorlar diye. Israr ettiğimin farkına vardıklarında dediler ki biz o zaman size birinci kattaki bilmem ne Bey'e yönlendireceğiz. o Bey'e Yönlendirmeleri itibarıyla İstanbul'da ki süreçte o gün Devrim. Yani radikal bir devrim. O bey Şenol Bey şu anda Cerrahpaşa Tıp fakültesinde cinsiyet geçiş sürecinin takibini yapan tek kişi. Bütün trans bireylerin cinsiyet geçiş süreci takibine psikoterapisi tek bir kişi olarak kendisi yapıyor. Şenol Turan, uzman doktor. Şenol Bey o gün benimle görüştükten sonra bir sonraki gelişimde bir müjde verildi bana, bundan sonra sizin adınıza böyle bir bölüm oluşturuldu cinsiyet geçiş sürecini Şenol Bey takip edecek ve bunun için bir kurul oluşturulacak, kurulan kurulun içinde Hacettepe'de olduğu gibi bir endokrinolog, bir tıbbi genetik, bir kadın doğum, bir plastik cerrahi, bir üroloji uzmanı ve bir de işte Şenol Bey'in kendisi Psikiyatri

Uzmanı olmak üzere olarak toplamda 6 hekim olacak ve bu 6 kişilik hekim sizi çeşitli şekillerde değerlendirecek en az bir yıllık bir süreç sonrasında raporunuzu vererek sizi ameliyatlarınıza yönlendirecek. Ben başladıktan sonra transerkek grubumuz olan T-kulüp'te o zamanlar 200 kişi falan bir gruptuk, şu anda 600 kişi olduk. Bunu gruba bir yazdım İstanbul'daki insanlar yığıldı şu an Şenol beyin hastanede tek başına takip ettiği yaklaşık 250 tane trans danışanı var. Ona bir destek ekibi yaratmadılar. Gerçekten de çok yıpratıcı bir şey tek başına 250 trans bireyin psikoterapistliğini yapmak. Bu benim bildiğim sayı belki benim bildiğimden daha fazlası da vardır yani buna şu anda kimliğini almış, benim gibi sürecini bitirmiş insanlar da dahil. Her şeyden önce trans erkekler daha görünür olmaya başladılar. Instagram kullanmaya başladılar, Facebook kullanıyoruz public paylaşım yapıyoruz o oradan görüyor, o oradan görüyor bir cluba gidiyorsun o ona işaret ediyor bak bu trans erkek galiba sen de böyle bir şeysin diyor. Geçen gün bir cluba gittim cluba eğlenmeye gidersen gece boyunca aktivizm yaptım. Üç tane sürecine başlamamış trans erkek sorularını sordu bir tanesi mememe bakmaya çalışıyor, bir tanesi hormona nasıl başladın diyor, bir tanesi Cerrahpaşa'dan randevu aldım şu zaman diyor yani görünür olmamızın önemini orada anlıyorsun en çok. Bir yıllık psikoterapi bittikten sonra Şenol Bey diğer bölümlere sevk ediyor. Heyet formunu tüm hekimlere gezdirerek dolduruyorsun, her bölüm için her bölümdeki hekimin bir değerlendirmesi oluyor. Bu süreç bittikten sonra formu alıp mahkemeye dava açılır, davayı açtıktan sonra eğer problem yaratacak bir hakime denk gelmezsen ameliyat izni alıyorsun. Üremeden yoksunluk ameliyatını olduktan sonra ikinci duruşmada raporunu sunuyorsun. Ve yine problemlili bir hakime denk gelmezsen penis dayatması yaşamazsan kimliğini alıp sürecini sonlandırırıyorsun.

Şimdi yurtdışı kararı var ya o davanın kararı emsal karar olarak...

Hala bu Emsal kararlar, yargıtay kararlarına direnen çok fazla hakim var. Benim tarzım bu şekilde yapıyorum diyen çok fazla hakim gördüm, bunu bir argüman olarak sunabiliyor. Ben hala, 6 ay ile 1 yıl arası takriben bu düzen oturana kadar çok uygulanabilirliğine pek inanmıyorum açıkçası. Çünkü biz halen Yargıtay kararı örneğini götürerek bu davalara Asliye Hukuk'un bakması gerektiğini söylüyoruz. Biz bakmıyoruz bu davaya diyor, sulhe yönlendiriyor. Sulhe gidiyorsun sulh diyor ki yargıtaya kalıyorsun ve yargıtayda 6 ay ile 1 yıl arası zaman kaybediyorsun. Bunu yaşayan çok fazla insan var.

Kimlik için başvurduğun yerler yani adliye nüfus müdürlüğü nasıldı?

Zaten her gittiğim yerde böyle bir 'mavi ekran' veriliyor özellikle hormona başlayarak yani hormon sürecinde bunları yapıyorsun, önce seni trans kadın zannediyorlar, istisnasız bir şey bu. Şunu da anekdot olarak söyleyeyim kimliğim değişmeden önceki süreçte İETT şoförü cüzdan ve kimlik hırsız muamelesi yaptı kartıma bakmak istediğinde. Sağlık ocağına gittiğimde kimliğim istendiğinde "sen benle dalga mı geçiyorsun, senin kimliğini istiyorum" gibi çeşitli

durumlarla karşılaşıyorsunuz. Kamusal alanda ciddi sorunlar yaşadığımız yerler de oldu. Dedğim gibi o şoförle o adamla kavga etmek zorunda kaldım, gerek yokken. “Beyefendi kimliğinizi görebilir miyim neden akrabamızın kimliğini kullanıyorsunuz” dedi, “beyefendi dalga mı geçiyorsunuz bu benim kimliğim, bakın bu da ehliyetim” dedim. “Sen cüzdandan mı çaldın lan” dedi bu sefer de. Adamın akli kesinlikle olmadığı için o ihtimalden başka her şeyi düşünüyor. Çok nahoş şeyler yaşayabiliyorsunuz bu süreçte. Kimliğimle ilgili o bürokratik sorunları yaşadıktan sonra, sonra tabii bir de kimliğim değişirkenki sorunları yaşadım. Örnek veriyorum Garanti Bankası’nda, TNette hesabım var. Ve örnek veriyorum her yerde ismim M... Yornuk. Devlet sistemi o kadar saçma ki. Kararı mahkemeden veriyorsun ve bu kadar basit bir şeyi tüm devlet kurumlarına gönder ve değiştir tek bir kararla. Neden bir insanı bugüne kadar 20 yılını 26 yılını ne kadar yaşadysa muhatap olduğu her kurumla tekrardan muhatap ediyorsun? Diplomadan tut saçma sapan sitelere kadar her yerde bu bilgiyi paylaşmak zorunda kalarak aslında ifşa gibi bir süreç yaşıyorsun. Belki sapıktır, sapkındır, gelir seni çıkışına kadar takip eder sana cinsel şiddet uygulayabilir. Psikolojik şiddet uygulayabilir.

Seni saldırıya daha da açık bir hale getiriyor.

Tabii tabii. En basitinden dediğim gibi, kimliğimi aldığım gün sevinmemle birkaç saat sonrasında değiştirmem gereken evrakların fazlalığıyla üzülmem bir oldu. Ehliyetimi değiştirmem gerekiyor, diplomamı değiştirmem gerekiyor, üyesi olduğum bankaların hesaplarını hesap bilgilerini ve kart bilgilerini kartlarımı değiştirmem gerekiyor hepsinde eski ismim yazıyor.

Peki nasıl oldu?

Çok sancılı olmuyor ama inanılmaz zaman ve emek kaybettiriyor ve aynı zamanda o bakışlara maruz kalmak insanı yoruyor. “Bir dakika anlamadım nasıl yani siz kadın mı olmak istiyorsunuz?” Bu zihniyette olup da değiştirebileceğim ve dönüştürülebilecek her çalışanı bilgilendirdim ve dönüştürdüm bugüne kadar. Aslında birçok arkadaşımın anlattığı kötü hikâyelerden ziyade benim hikâyelerim hep olumlu ve insanları dönüştürebildiğim hikâyeler oldu. Mesela TNet için gidiyorsun, bankaya gidiyorsun, Vodafone’a gidiyorsun İSKİ’ye gidiyorsun doğalgaza gidiyorsun çünkü her yerde hesap adı o isim üzerine ve o saniyeden sonra her yerde aslında öyle bi insan yaşamıyor olacak. O saatten sonra senin eski kimliklerini de alıyorlar. Mesela ehliyetini değiştirmeye gittiğinde eskisini iade etmek zorundasın, diplomayı değiştirirken eskisini iade etmek zorundasın dolayısıyla gidiyorsun diyorlar ki işte mahkeme kararlarınızı verin, veriyorsun işlemi yapıyor buyurun yeni kimliğiniz diyor. Bazı yerler diyor ki 10 gün sonra yeni kartınız adresinize gönderilecek. 10 gün ne yapacaksınız? Mesela en son muhatap olduğum konu diploma değişikliği Yeditepe Üniversitesi ile çünkü askerlik şubesinden diplomamın güncel halini istediler. Elimde mahkeme kararı var o kişinin o yazılan diploma isminin benim diplomam olduğu açık ve net bir şekilde ortada; e hala neden bu süreci uzatıyorsunuz?

Askerlik işi nasıl oldu, istiyor muydun?

Kesinlikle biyolojik olarak erkek olarak doğsaydım vicdani retçi olurdu. Ama şöyle bir şey var, şu ikiyüzlülüğü reddediyorum, devlet sana diyor ki sen artık erkeksin bu da senin mavi kimliğin. Buraya kadar her şey güzel, birçok ülke belki bunu yapmazken Türkiye yapıyor. Aldım kimliğimi sonra bana celp gelecek, celp geldi evet. Ben hala erkeğim devlet erkek olarak görüyor beni. Askerlik şubesine gittim, hastaneye sevk edildim ve trans erkek olduğum için benim isteğim benim beyanım sorulmadan askerlikten muaf ediliyorum. Ama grupta 600 kişiden bir yarısı kadar kişi bunu bir erkeklik hali olarak gördüğü için askerlik yapmak istiyor çünkü kendisini eksik ve ötekileştirilmiş hissediyor.

Peki gidenler var mı?

Gidemezsin, seni almıyor çünkü. Muaf tutuyor seni o hastane raporunu verip hastanede muayene muhabbetlerinden sonra muayene olmamız gerekmiyor neyse ki. Diyorlar ki erkeksin, ama askere gidecek kadar erkek değilsin. Aslında halen kadınsın, yetersizsin diyor. Bunu gender disphoria olarak psikiyatrideki karşılığı ile adlandırıyorlar. Yani bir psikolojik bozukluk gibi değil de bunu bir hastalık sıfatıyla anlıyorlar.

Seni aslında erkek olarak tanımadığını söylüyor.

Aynen öyle. Ben devletin gerekçesinin meme ameliyatı olmuş rahim ameliyatı olmuş, yeterli enerjisi yoktur gücü yoktur olduğuna kesinlikle inanmıyorum. Ona bakarsan kimliğini ameliyatlarından 500 gün sonra olup fiziksel olarak herhangi bir eksikliği kalmayan herhangi bir acısını ağrısını yaşamayan bir sürü trans erkek var, o zaman onları neden almıyorsun mantıken? Onda da şu var mesela boyu kısa olan ya da ne bileyim düz taban olan birileri almadıkları oluyor çeşitli gerekçeler bahaneler sürebilir seni almamak için ben zaten bunların hepsini bahane uydurabilecek şeyler olduğunu biliyorum ama devletin almama gerekçesinin bu olduğuna inanmıyorum. Öyle bir penis ameliyatı yapmışsın ki diyelim fark etmediler bile. Raporunu gösterdin, askere gitmek istiyorsun diyelim. Ve şu anda bir şekilde çıkmadı ortaya. O kadar seve seve alırlar ki seni. Sadece transeksüel olduğun için. Benim bir vicdani retçi olarak alınmamak çok hoşuma gidiyor ama bir yandan da arkadaşımın hakları olduğu için bunu bir hak ihlali olarak görüyorum. Aynen kısırlaştırılma gibi rahmimi kullanarak bir çocuk sahibi olmayı istemezdim fakat yine de bunu bir hak ihlali olarak görüyorum. Kolum koparılmış gibi hiçbir farkı yok benim için. Diyorum ya ben rahmimi ve yumurtalıklarımı kesinlikle hayatım boyunca kullanmayı düşünmüyordum, belki 5 yıl sonra düşüncem değişir. Çünkü 5 yıl öncesinde bu sürece o gün başlayacağımı da bilmiyordum. Sen bu insanın düşünme değerlendirme ve hayatındaki insanla birlikte bu fikirlerinin değişimi ihtimalini ortadan kaldırıyor. Belki şu an hayatımdaki insanla bunu düşünmezdim ama bir sonraki ile bunu düşünebilirdim, belki vizyonum değişirdi, ideolojim değişirdi. 3 yıl önce transfobiktim, homofobiktim diyorum me-

sela. Ya da ne bileyim şu anda penis nakline 'ıyyy' diye bakıyorum ama belki bir yıl sonra böyle bakmayacağım çünkü en mantıklı teknoloji o gelecek belki de. Belki daha sonrasında kendim aldırma istersem aldırardım. Eğer istersem ki istemem belli oranda gerekecekti çünkü testosteron kullanıyorsan direk kistsel bir yapı oluşturuyor rahimde. Testosteron kullanmayı reddeden trans erkekler, ya da belli bir süre kullandıktan sonra bırakmayı düşünen trans erkekler var. Hem Testosteron kullanmak isteyip hem rahim ve yumurtalıkların saklamak isteyenler var. Bunların hepsi birbirleriyle çakışan şeyler ama bunların hepsinin tıbbi ideal çözümleri yaratılabilir. Sen buna çaba harcamak istersen yaparsın ama sen birini kısırlaştırmak için enerji harcıyorsun. Eğitim ve Araştırma hastanelerinde başka insanların belki sırasını alarak belki odalarını işgal ederek olduğumuz ameliyatlarda onlara para harcadığıma, yumurtalıklarımın saklamamıza ya da yumurtalıklarının rahimlerimizin, olmayan kadınlara nakledilmesine harcasam mesela. Birçok trans erkek var bunun için gönüllü olan. Çoğu trans erkek olarak bizler, rahim ve yumurtalıkların muhafaza edip birilerine bağışlanabilsin istiyoruz. Ama devlet buna bir imkan sağlamıyor. Dünyada örnekleri de var. Tamam belki bir trans kadına yok ama, rahim nakli yapılmaya başlandı ve tutmaya başlandı bir iki kişide. Doğuştan rahmi olmayan biyolojik kadınlarda bu süreç işliyor.

Kentte yaşamak sence nasıl?

Kentte yaşamının tabii ki hani özellikle İstanbul, Ankara, İzmir gibi metropol kentlerde yaşamının avantajları tabii ki var. Nasıl var? En basitinden mesela şu anda Konya'da ya da ne bileyim bir Manisa'da ya da bir Erzurum'da bir sürecin sağlıklı yürüyebileceği bir hastahane süreci yok. Birçok kişi şehir dışından özellikle en yakın gördükleri şehirlere gidiyor. Konya'daki Ankara'ya gidiyor, İzmit'teki İstanbul'a gelip gidiyor. Çeşitli şehirlere kalkıp süreçlerini devam ettirebilmek için davalarını oranın biraz daha süreç bilmeyen hakimlerine denk gelip de ret yemesin diye kalkıp davalarını buraya açmaya geliyorlar. İkametlerini buraya aldırma gibi saçma süreçlerden mecburen geçebiliyorlar. Biz bunları yaşamadık tabii ki, en azından mesela benim şöyle bir şansım vardı, hiçbir süreç yoktu aslında aynı şeyi yaşadım ama gittim mesela hastane personellerini bir nevi eğittim gibi bir şey oldu. Hastane personellerine dedim ki : "Hani bu böyle olabilir gelin bunu böyle yapalım.". Onlar da dediler ki : "A evet böyle yapalım.". Evet dönüştürmek bu açıdan önemli mesela ben artık birçok arkadaşımıza diyorum ki, abi diyor ben sakarya'da yaşıyorum, ben kalkıp İstanbul'a geleceğim diyor. Diyorum ki gel yine gel ama... Ya da Eskişehir'de yaşıyorum diyor ben İstanbul'a geleceğim bana yardımcı olur musun? Ben de diyorum ki zaten Cerahpasha'da süreç bu kadar yoğun sen en iyisi en azından bir git Eskişehir'deki ya da Sakarya'daki eğitim ve araştırma hastanesiyle bir görüş belki de zannettiğin gibi bir yaklaşımlar olmaz, belki bir süreç bile vardır haberin yoktur. Ya da yoksa bile benim yaptığım gibi böyle bir şeye ihtiyacın olduğunu ve birçok trans erkeğin bu sürece ihtiyacı olabileceğini söyleyerek böyle bir süreci başlat. En azından hani bir kurul oluşturulmasa bile psikoterapini yapsınlar. Hani psikiyatrik takibinin yapılmasının şöyle bir

avantajı olabilir; diyelim oradan bir yıllık psikoterapinin yapıldığına dair bir yazı aldı geldi Cerrahpaşa'da süreç hızlanmış oldu. O bir yıllık zaman kaybında git gel yapmamış oldu. Bunu yaptığımız hastaneler var mesela. Artık birçok kişi geliyor yakın şehirden işte yapıyor mesela birkaç aylık altı yedi aylık takibini başka hastanelerde yapıyor ya da İstanbul'da alakasız başka bir hastanede yapıyor getiriyor yazısını Cerrahpaşa'da Şenol bey bakıyor; ha bu kadar takibin varmış seni biraz daha hızlı hormona sevk edeceğim diyor.

Cezaevindeki translar hakkında ne düşünüyorsun?

Benim trans erkekler özelinde cezaevine giren ya da geçmişte girdiğini duyduğum sadece iki kişi var. Dolayısıyla bugüne kadar bununla ilgili çok fazla bir deneyimim ya da dinleyerek edindiğim bir tecrübe yoktu, ama bir trans erkeğin bir cezaevine girdiği saniyeden itibaren özellikle hormon kullanmayı tercih etmiş ve ameliyatlarını olup beden bütünlüğüne ruhsal anlamda falan da kavuşmak isteyen biriye ve kendisini böyle tanımlıyorsa, hapishane korkunç bir süreç olurdu diye düşünüyorum. Ben CİSST'te (Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği) de çeşitli önerilerde bulundum. Bir kitapçık gönderdiğinizde üstünde bangır bangır trans erkekler rehberi yazmasın. Mesela endokrinoloji ya da sağlık sorunlarıyla alakalı genel sağlık bilgilendirmesi gibi bir şey olabilir, son iki sayfasında da endokrinle ilgili bilgiler olsun, orada da trans erkeklerden üç paragraf bahsedin. O insan zaten size bir şekilde ulaşır ya da zaten alması gerekeni bir şekilde alır. Şöyle bir şey de yapılabilir dedim, bir eğitim vermeye geldiğinizde onuna adını bağıra bağıra LGBTİ eğitimi koymayın. Bir psikiyatr, bir endokrinoloji uzmanı, bir kadın doğum doktoru getirin, bilinçli kadın doğum muayenesi diye bir şey yapın mesela kadın koğuşuna, bu zaten trans erkekleri de ilgilendiriyor. Bu kafalarına yattı mesela bununla ilgili bir çalışma yapacaklar.

Evlilik konusunda ne düşünüyorsun?

Ben heteroseksüel bir birey olarak evliliği istiyorum, zaten mavi kimliğim olduğu için sorunsuz evlenebilirim, önümde engel de yok. Ben uzun ilişki, düzenli ilişki insanıyım bu yüzden evliliği düşünüyorum. Fakat aynı şansa Türkiye'de sahip olamayan eşcinsel arkadaşlarım için de, eşcinsel evliliğini destekliyorum, kesinlikle olması gereken bir şey, çünkü bir insanın bir insanı sevmesinin sınırını sen çizemezsin. O, onunla ne yapmak istiyorsa, iki taraf da karşılıklı bu konuda hemfikirse, her iki taraf da eşit derecede bu duyguyu paylaşıyorsa, istediklerini yapabilmeliler. Evlenirler, boşanırlar, çocuk sahibi olurlar...

UFUK ÖZYAZICI

Biraz kendinden bahseder misin?

Adım Ufuk, 38 yaşındayım. Bir şirkette satın alma yöneticisi olarak çalışıyorum. Beş yaşından beri cinsel kimliğimin farkındayım. Sürece yasal olarak bu sene başladım; ama nasıl sonuçlandıracağım konusunda biraz çelişkilerim var. Çünkü Türkiye’de mavi kimlikli olmak birçok trans erkeğe göre istenilen bir şey; ama ben çok avantajlı bir şey olduğumu düşünmüyorum. Mavi kimlik alıp almamanın çok önemli olduğunu da düşünmemeye başladım artık. Sadece bir hormon tedavisine başlayıp, göğüs ameliyatı olup da hayatımı değiştirebilirim, isim değişikliği yapabilirim.

İş ne olacak o zaman?

Bu süreçte terapistimle konuştum, ilk başta aileme bir açılmam gerektiğini söyledi. Açılmayı düşünüyorum; ama annem babam yaşlı insanlar.

Berber mi yaşıyorsun onlarla?

Şu an birlikte yaşıyoruz, onlara destek olmak için ben onlarla kalıyorum. Doktorum ailemi de sürecime katmak istiyor; ama ben onlar için öyle bir sancılı süreci başlatmak istemiyorum

açıkçası. Zaman içinde tabii ki aileme ve iş yerime açılacağım, çünkü fiziksel değişimler başlayacak. Dolayısıyla söylemek zorundayım da. Bir sene içinde bakacağım, nasıl bir değişiklik oluyor bende, iş yerime ve aileme açılmayı düşünüyorum bu anlamda.

Şu an çalıştığın yer nerde?

Mecidiyeköy'de. Kitap sektöründe çalışıyorum. Biraz daha bir şeyleri kaldıracak bir yapıda orası, ama yine de zor. Yani ben ilk doktora gittiğimde çok zorlandım, sonrasında sudan çıkmış balığa döndüm. Oraya gitmek bile insanı yoruyor yani, doktorla konuşmayı yapmak... Yıllarca biz bu durumu zaten kendimize itiraf edemiyorken kalkıp biriyle konuşabilir, artık bir şeyler yapabilir duruma geldiğimizde çok zorluyor insanı. Psikolojik olarak, acaba hiç başlamasam mı dediğim de oldu. Bu yaşıma kadar hep böyle yaşamışım çünkü, bir şekilde gidiyor; ama bu şekilde yaşamak da beni inanılmaz derecede yormuş, iş yerinde onun çok fazla farkını yaşıyorum. Benden yaş olarak daha küçük insanların olduğu, herkesin bana abla dediği bir ortam da beni zorluyor artık. Minibüse, otobüse bindiğimde hala şu kılığımı bakıp abla diyor insanlar bana. Onunla da karşı karşıya kalmak istemiyorum daha fazla bunu da biliyorum.

Üniversite okudun mu?

Üniversiteyi yarım bıraktım, şimdi bu sene tekrar başladım. Mimar Sinan'da okuyordum. Bu sene felsefeye başladım dışarıdan, felsefe okuyorum. İstanbul dışında sadece Amerika'da yaşadım iki yıl sevgilimden dolayı, onun dışında şehir dışında bir hayatım olmadı. Bir süre ailemden ayrı yaşadım, sonra tekrar döndüm kardeşim vefat edince. O yüzden biraz da onlarla birlikteyim zaten şuan, çünkü ihtiyaçları oluyor, yani bir insana ihtiyaçları oluyor.

“Çok küçük yaştan itibaren trans olduğumu anladım ve kendimi ifade etmeye başladım.” demiştin. Peki bu durum okul sürecini nasıl etkiledi?

Lise zamanlarımda şöyle bir şey oluyordu, saçlarımı kısa kestirmedeğim ve uzattığım dönemde insanlar yüzüme bakıp kadın mı erkek mi diye konuşuyorlardı kendi aralarında. Ve o dönem bu tür saldırılara çok uğruyordum; kız mısın, erkek misin, cinsiyeti bozuk diye arkamdan bağırıyorlardı. Bir dönem bunalıma girip liseyi bırakma noktasına geldim, ama işte zar zor gittim.

O dönem sana yardımcı olacak birileri oldu mu hayatında?

Yok, hiç kimse olmadı. Benim yaşadığım çevre itibarıyla galiba buna çok müsait bir ortam yoktu. Ben gerçekten o yüzden söylüyorum, şimdiki çok şanslı diye. Bir şeylerin farkında-

lar gerçekten, biz hiçbir şeyin farkında değildik ki. Biz bastırıyorduk tamamen ve benim aile çevrem, annem babam kapalı insanlar değiller; ama yine de bakıyorsun daha muhafazakar insanların olduğu bir çevrede büyümüşüm. Hiç böyle şeylerin farkında değilim ve ben tekrar şeyi söylüyorum her zaman, 30 yaşımdan sonra bir şeyleri araştırıp buldum.

Üniversite sürecinden sonra, Amargi’de örgütlendin. İlk gittiğin yer orası mı? İlk trans erkekler varmış dediğin an?

Evet, ilk gittiğim yer Amargi oldu ve Amargi’nin çevresi Hilal’le ve diğer arkadaşlarımızla tanışmam için çok büyük bir şans oldu benim için. Sonra Ali Gül’ü tanıdım Hilal sayesinde ve Ali Gül ile konuştuktan sonra “Ben trans erkeğim.” dedim. Hatta bana bunu ilk söyleyen Hilal’di. Amargi ile tanışana kadar açıkçası hiçbir araştırma yapmadım bu konuda. Hayatına internet girer ve her şeyi öğrenmeye başlarsın, biraz öyle oldu benim için de. Çok saklıyordum, çok korkuyordum bundan çünkü. Baya korkuyormuşum ki bu konuda hiçbir şey yapmamışım. Yapmadım da yani, Hilal ve Ali Gül gerçekten benim cinsiyet rolleri açısından bir şeyleri anlamamda çok yardımcı oldular.

İş yerinde bir sıkıntı yaşıyor musun?

Geçtiğimiz yaz bir saldırıya uğradım. Bir kavga çıktı, ben şirketin satıl alma müdürüyüm ve bir şeyleri söylüyorum ve biri yapmıyor onu ısrarla. Niye yapmadığıyla ilgili konuşmaya başladığımda anda adam bana saldırmaya başladı ve saldıırken de; “Kadın mısın erkek misin ne olduğun belli değil. Erkek gibi konuşuyorsun.” gibi cümleler söyledi. O noktadan sonra anlıyorsun ki oradaki insanlar bunu kendi aralarında konuşuyorlar. Onun öncesinde de benim kendi şirketim vardı, Amerika’ya gitmeden önce. Orada da mesela cinsel olarak birçok erkeğin saldırısına uğradım. “Ben sana kadınlığı öğreteyim.” hallerine giriyorlar ve tabii kendini koruyabiliyorsun; ama bunları yaşayabilmek çok kötü. Fakat geçen yazki o kavgadan sonra konu patrona kadar gitti ve o da beni kollayan bir şekilde, kimseye kimseye hakaret edilemeyeceğini ve bundan sonra biri bir başkasına hakaret ettiği anda işinden olacağını söyledi. Ondan sonra insanlar homofobik şakaları dahi yapamamaya başladılar. Ama mesela beni orada hala psikolojik olarak yıpratmaya çalışan insanlar var. Bir şekilde açığını yakalamaya çalışıyorlar, ben bunun tamamen benim kimliğimle ilgili olduğunun farkındayım. İş hayatında trans erkeklerin biraz daha görünür olması gerektiğini düşünüyorum. Serkan gibi arkadaşlar var, onlar gerçektene çok saygı duydum, kartvizit bastırıyorlar mesela. Keşke daha fazla insan bunları yapabilse, çünkü birçok trans erkek ya freelance çalışıyor kendi işini yapıyor ya da kendine uyabilecek bir iş bulmanın peşine düşüyor her zaman.

Oturduğun semtte alışveriş yapmak, bankaya gitmek gibi gündelik hayatımızda kullandığımız yerleri kullanırken sıkıntılar yaşıyor musun?

Tabii çok oluyor. Mesela şehirler arası yolculuk yaptığımda tekli koltukları olan firmaları seçiyorum; çünkü bir kere şöyle bir olay yaşadım. İş için İzmir'e gidiyordum, kadın yanıma oturmamayı tercih etti, erkek olarak kodladı beni ve yanıma oturmamı istemedi. Tuvalette acayip bakışlarla karşılaşıyorum çünkü dış görünüşümden dolayı hala erkek tuvaleti kullanamıyorum. Geçtiğimiz haftalarda da mahallede bir çocuğun benim hakkımda 'bu erkek' gibi şeyler söylediğini duydum. Mahallede konuşuyorlar, anneme de bu anlamda baskı yapıyorlar. Amerika'dan döndükten sonra annem bana sürekli sevgilin yok mu, evlenmeyecek misin, gibi sorular sormaya başladı. Tabii ki zorluğunu hissediyorsun tüm bu durumların ve çok yorucu oluyor. O yüzden sabahın erken saatlerinde çıkıp akşam geç bir vakitte eve gelmek her zaman işime geliyor, yani kimseyi görmemeyi tercih ediyorum. Haftasonu da evden çıkmıyorum zaten.

Çok fazla insan yaşadıkları sıkıntılar yüzünden çok fazla şehirden şehire taşıyor, sen aslında bunu bir şehirde yaşamışsın. Bir nevi göç gibi bir şey.

Kendi içimde göç ettim belki bilmiyorum. Bazen bu sürece başlamasam mı diyorum, geriye dönüp baktığımda, yaşadığım şeylerle yüz yüze geldiğimde, iş yerinde de bunu yaşıyorsun, dışarda da bunu yaşıyorsun. İnsanların bakışlarıyla bile karşılaşmak yolda giderken inanılmaz yorucu bir şey.

Sürecine nerde başladın?

Cerrahpaşa'da. Önce terpapiye gittim, 8 aydır da hormon kullanıyorum. Ailemi görmek istedi işte; ama ben doktora şunu yazacağım, şu an ailemle konuşmak istemiyorum çünkü onlar yaşlı insanlar ve daha da krize girecek, bu da benim sürecimi uzatacak. Ben artık 38 yaşındayım, yani o süreci uzatmak için ne vaktim var, ne de ailemin psikolojik yıpranmasıyla karşı karşıya kalıp kaldıracak vaktim var. Dolayısıyla doktora bir mail atacağım ve zaten çok uzun yıllardır kendi ayaklarımın üstünde durduğumu, o yüzden bu sürece yalnız devam etmeyi istediğimi söyleyeceğim.

Voltrans ne ifade ediyor senin için?

Ali Gül'ü tanıdım ya orda, o yüzden manevi değeri çok fazla benim için. Voltrans'ta biz daha çok sosyal sorunlar üzerine politika üretip çok fazla şey paylaşabildiğimiz için benim için daha fazla şey ifade ediyor, çünkü erkeğin ne olduğunu sorguluyorsun, bu bizim için çok önemli. T-Klüp'ün örgütlenme biçimiyle Voltrans'inki çok farklı.

Senin için farklı olan ne?

Yani ben T-klübün Facebook sayfasına bakıyorum sürekli haber akışlarına, çoğunlukla iyi şeyler de paylaşıyorlar; ama bazen de inanılmaz derecede yargıları var. “Erkek olmanın” teknik yani fiziksel olarak ilk önce gerçekleşmesi gerektiği gibi bir kanı var. Evet grup şu anlamda çok iyi, birçok insan sürece dair çok bilgisiz ve bunun için tüm bilgilerin de paylaşıldığı bir alan ve bu çok da yararlı; ama keşke biraz daha sosyal haklara yoğunlaşsaydı daha iyi olurdu diye düşünüyorum.

Peki son olarak, sosyal haklar üzerine ne düşünüyorsun? Evlilik, miras hakları gibi...

Bunu geçtiğimiz günlerde çok düşündüm; çünkü diyelim sürece başlamadım ve şu anki çalıştığım yerden şimdi emekli oldum, alacağım maaş belli, nasıl geçirim diye düşündüm; ama ben bunun benim için bağlayıcı bir şey olması gerektiğini de düşünmüyorum öte yandan. İleride ise bir kadınla evlenmeyi düşünüyorum, sadece bu düşünceyle ilerlemek istemiyorum sosyal hak talep ederken, sırf o yüzden olsun diyerek düşünmüyorum. Çünkü geçtiğimiz yıllarda şöyle bir şey yaşadık, “Aligül’e Sevgiler” etkinliği kapsamında Ali'nin bazı yazılarını yayınlamıyoruz kitap olarak çünkü yasal mirasçısı bizler değiliz ve bu anlamda çok sıkıntı yaşıyoruz, telif konusunda yasal olarak bir sıkıntıya düşmeyelim diye. Bu yüzden de şöyle düşünüyorum, sadece sürecini ameliyat ve kimlik değişimi ile tamamlayıp evlenebilme hakkı edinebilen trans*ların değil, birbirini seven herkesin aile olabilmesi ve yasal haklarının olması durumunda ancak sosyal hak kazanımlarından bahsedebiliriz.

UZAY ODABAŞ

Kendinden biraz bahseder misin?

24 yaşındayım. İstanbul'da doğdum. Annem ve babamın ayrı olmasından dolayı babaannemle büyüdüm. 1,5 yıl kadar önce babaannemin vefatı sonrası cinsiyet kimliğimi aileme açtım ve aldığım olumsuz tepkiler sonucu da yanlarından ayrıldım. Şimdi sevgilimle yaşıyorum. Liseden sonra bi enstitüde Moda Tasarımı eğitimi aldım ama birtakım sebeplerden üniversiteye gitme imkanı bulamadım ne yazık ki. Kendi sektörümde çalışma imkanı da pek bulamıyorum, daha çok sigortasız kimliğimden söz etmek zorunda kalmayacağım daha doğrusu kimsenin bununla ilgilenmeyeceği yerlerde çalışıyorum...

Liseden sonra neler yaptın peki ilk açıldığın dönemlerde?

Kendimi ilk önce lezbiyen olarak tanımlıyordum, bu tanımda da bana tam uymayan bir şeyler vardı esasen ama "trans erkek" kavramında bihaber, e herkes gibi olmadığın da aşikar falan... Kendimi "erkek gibi" hissediyorum, ama görünümüm öyle değil, kadınları seviyorum. Herhalde lezbiyenim. Lisede birine aşığım, 3-4 sene sürmüş adını biz ikimizin bile koyamadığı, ulu orta hiçbir zaman sahiplenilmeyen gizli bir ilişki... Şu bahsettiğim enstitü de iki arkadaşşıma açtım sonra en güvendiğim. İlk defa o zaman Lgbt diye bir kavram duyuyorum. Böyle der-

neklerin olduğunu, benim gibi insanların bunu yüksek sesle söyleyebildiklerini, bu kadar da yalnız ve korkunç durumda olmadığını öğreniyorum falan... Açıldığım zamandan sonraki ilk onur yürüyüşüne katılıyorum tek başıma "yoldan geçen biri" gibi. Henüz hiç Lgbti arkadaşım yok ama tüm o kalabalık benim arkadaşım gibi bi his, içten içe cesaret veren. Her neyse, bir şekilde kuzenimle konuşuyorum bu konuyu sonra, -daha doğrusu babamın kardeşi fakat yaşlarımız çok yakın- ondan da böyle bir durum seziyorum zira. Birbirimize açılıyorz ilk. En iyi arkadaşım oluyor o dönem. Sık vakit geçiriyoruz. Bizim gibi insanlarla tanışıyoruz, bizim gibi insanların gittiği barlara gidiyoruz... İlerleyen dönemlerde de şimdi hayatımda olan sevgilimle tanışıyorum. Onun aynı zamanda aktivist olması ayna tutuyor bana. Kendimi tanıma, ortaya koyabilme, gizlememe, sürece başlayabilme cesareti, bunun sonucu hızla eksilen eski çevre, hızla büyüyen yeni çevre onunla tanıştıktan sonra daha bi özgürleşme başlıyor.

T-klüp ile nasıl tanıştın?

T-klüp ile ilk Ulaş sayesinde tanışıyorum. Bu az evvel bahsettiğim kuzenim. İlk önce o bulmuş böyle bir sosyal medya hesabı olduğunu, bana da gösteriyor falan...

Kuzenin de trans erkek olması seni iyi anlamda etkilemiştir herhalde?

Yaşça epey yakın olduğumuzdan açılma süresinde pek iyi etkiledi diyemem. Beraber sık vakit geçirdiğimiz için iş "birbirinizi etkilediniz" "birbirinize özeniyorsunuz" olayına dönmeye başladı. Biri daha var aile de bu arada trans erkek, bizden büyük epey. O kabullendirmiş artık kendini. Tıbbi yada hukuki herhangi bi sürece girmemiş, 20 yıldır başka bir şehirde yaşıyor olabildiğince görüşüyorlar onunla. O bi yandan kolaylaştırdı benim açılmamı diyebilirim. Zorlaştıran kısmı da oldu. Onu bildikleri için duruma yabancı değillerdi, kabullendiremesem de en azından durumun ne olduğunu biliyorlardı. Kendimi anlatmakla pek uğraşmadım. Fakat bu seferde o sürece girmediği için, onun gibi yaşa baskısı başladı yalnız. Yani "sen ne yaşıyorsan yaşa tamam, dışa vurmak zorunda değilsin, kimse bilmek zorunda değil, kendini değiştirmek zorunda değilsin" gibi gibi... Anne tarafıma değil de, babama daha kolay kabullendirebileceğimi düşünmüştüm arkadaş gibi bi ilişkimiz vardı. Siz ve sizi çevreniz böyle istiyor diye, sizin gönlünüz hoş olsun diye ben kendi istediğimi mi yapmayacağım dedim. Nihayetinde zaten pek kuvvetli olmayan aile bağlarımız kopuverdi.

Ailenle iletişimin tamamen kesildi mi?

Annemle arada bir yazıyoruz. Naber nasılsın'dan sonra çirkinleşmeye başlıyor muhabbet, illaki buraya geliyor konu. Babamla hiç görüşmüyoruz. Aslında beni en çok şaşırtan hayal kırıklığına uğratan da bu oldu galiba. Arkadaş gibi bi ilişkimiz vardı. Çok büyük tepkiler verdi, tehditkar konuşmalar, küfürler... Geçenlerde onun diplomama ihtiyacım vardı, onun evinde

kalmıştı. Arayıp istedim diye, yırtmış atmış onu mesela. İletişimim kesildi mi, kesildi. İşin aksi bir de bi dūřmanlařma hali...

Bir trans erkek olarak iş hayatında neler yaşıyorsun?

İş hayatı kabus. Kendinizi ne erkek olarak kabullendirebiliyorsunuz, ne de onların "kadın" algılarına uygun birisiniz. İş görüşmelerinde durumdan hiç bahsetmeseniz ayrı bi dert, bahsetseniz ayrı ki hormon kullanmaya başladıktan sonra bahsetmemek pek mümkün olmuyor. Bi işe sırf bu yüzden kabul edilmediğiniz de oluyor, kabul edilip "bunun zaten işe ihtiyacı var" diye herkesten daha çok sömürüldüğünüz de. Bi işe kabul edilmişseniz şayet, herkesten çok çalışmanız bekleniyor. Kazandığınız paranın karşılığında verdiğiniz emek neredeyse yok sayılıyor ve patronunuz tarafından orada barındırılmanız bile bi iyilik gibi aksettiriliyor. Çalıştığım bir yerde mesela, herkes tarafından erkek olarak kabullendirip kendimi sözde, buna sevinirken, "hadi bakalım erkek görelim seni" diye kimse o işe eline sürmezken üç dört kat ağır yük taşıdığımı da, sonrasında aynı gün herkesin yevmiyesi verilirken benimkinin geciktirildiğini de biliyorum. Bırakıp gitsen gidemiyorsun, paraya ihtiyacın var. E bi yandan ciddi bi emek sömürüsü var ortada, sigortasız doğru düzgün hiçbir güvencenin olmadığı işlere mecbur kalıyorsun. Zamanla kendi çevrenden bile ara ara "e hep kötüsü sana mı denk geliyor, sen de iş beğenmiyorsun" diye duymaya başlıyorsun. Kısaca hakikatten kabus gibi...

Şu an sigortan yok, sağlık önemli bir mevzu özellikle de trans erkekler için... Bu süreçte "ben şundan çok zorlandım" dediğin şeyler neler?

En başta süreci devam ettirmekte zorlanıyorum. Sigortasız her dönem zaman kaybettiriyor, mesela 8- 9 aylık bi boşluğum var sırf sigortasız olduğum için hastane randevularına gidemeyip ipin ucunu kaçırdığım. Bir de bu öyle muayene ücreti ile falan olmuyor ki mesela sadece. Tahliliydi oydu buydu, meşakkatli bi süreç doğru düzgün sigortalı bi işin yoksa bir yerde tıkanıyor maalesef...

Sosyal hayatın içerisinde örneğin parka gitmek, alışveriş yapmak, kız arkadaşınla mesela markete gittiğinde rahat mısın?

Pek sayılmaz ama günden güne daha rahatlıyorum görünümüm oturdukça, sesim kalınlaştıkça. Kendi çevremizde bizi anlayan insanların yanında istediğimiz kadar rahat olalım, netice de dışarı da başka bi hayat var ne yazık ki, üzücü ama bi gerçek var. İçime kapanık biriyim bir de ben, çok çabuk kapatıyorum kendimi olumsuz bir durumla karşılaşınca. Mesela geçenlerde bir mağazaya girdik birlikte, ikimiz de ayrı reyonlar da bir şeyler bakıyoruz. Ben erkek kabinine doğru yöneldim, bir şeyler deneyeceğim. Çalışanlardan biri uyardı hemen "kadın kabinleri ileride diye". Biliyorum görebiliyorum bunu dedim. Ama gözlerim doldu o an sinirden, kız ar-

kadaşımın yanına doğru ilerledim “çıkalım böyle böyle oldu” demek için. Birlikte geri döndük sonra, mağaza müdürüyle görüştük durumu özür dilemek durumunda kaldılar. Her neyse, gündün güne daha rahat olacak her şey herhalde bakalım, en azından yolda herkes gibi yürüyebilmek...

Bunun dışında karşılaştığın transfobik durumlar oldu mu?

Tabi. Bu geçtiğimiz ygs sınavında örneğin. Kimlik fotoğrafımla, başvuru formundaki fotoğrafım biraz farklıydı. Sınava gireceğim salondayım, görevliler de kimliği falan kontrol ediyorlar işte... İki görevli yaklaşık 10 dk boyunca ısrarla ki onca insan içinde durumu izah etmek zorunda kalmama rağmen fotoğraftaki ben miyim değil miyim bunu tartıştılar. Durumu anladılar, bu seferde kendi aralarında gülmeye başladılar ki en gerildiğim kısım da bu oldu. Yine bi defasında, başka bir sebepten hastaneye gitmişim. Adımı okudular, girdim doktorun odasına. İki genç doktor var içeri de, kimliğimin rengini dahi fark etmeden, kimlik ismimi niye böyle koymuşlar diye bayağı dalga geçmeye başladılar. Öyle ki artık “annen ile babanın ismi de yer değişseymiş, annenin adı şu olsaymış babanın adı şu olsaymış bari” muhabbetlerine kadar geldi mevzu. Tabi orada ağzıma geleni basıp çıktım odadan artık. Trans fobiyi sokakta bakışlarla bilmem ne ile yaşayınca kendi içinde daha bi tölere etmeye başlıyorsun da, bir de böyle doktordan vs görünce daha bi sinirleniyor insan...

‘Sağlıkla ilgili şunlar değiştirilse’ diyebileceğin şeyler var mı? Devlet ne yapmalı, nasıl bir politika üretebilir?

Sağlık çalışanları bu konuda bilinçlendirilebilir örneğin. Az evvel de dedim ya, hastanede bile insan böyle bi muameleyle karşılaşınca... Translar için bi iş istihdamı sağlanabilir. Her şey iki cinsiyete sıkışmış durumda, İşkura kayıt yaptırıyorsunuz, cinsiyetinizi belirtme imkanınız dahi yok, öyle bi seçenek yok, kimlikte neyse o. Bir hastane randevusu alacaksınız, yine kimlikte neyse o...

Evlenmek ister miydin?

Evlenmek istemiyorum. Ama evliliğin bu kadar önem taşıdığı, bu kadar kolay olduğu öyle ki yeri gelince birilerini tecavüzcüsü ile evlendirmeyi yasal görecektir kadar dahi “aile kurumuna” önem veren bi devlette ben de evlenmek isteseydim şayet, nüfus cüzdanımın rengini değiştirmek zorunda kalmadan da evlenebilmek isterdim, evet.

YAĞIZ SAMET

Seni tanıyarak başlayalım.

Ben Yağız Samet Tümbek. 24 yaşında bir trans erkeğim, İzmir’de, ailemle beraber yaşıyorum. Şu an için sürecime Hacettepe Üniversitesi’nde devam ediyorum. Bir buçuk sene doldu sürecimde ve şu an raporumu almayı bekliyorum. Henüz mavi kimliği alamadığım için, herhangi bir işe gitmiyorum.

Sürecin nasıl ilerliyor?

Benim sürecim biraz karmaşık ilerledi. Aslında ilk olarak Ege Üniversitesi’nde başlamıştım fakat ben başladıktan iki ay sonra sürecin Ege Üniversitesi’nde artık sonlandırıldığını söylediler. Orda tahlillerim yapılmıştı; ama süreci bitirdikleri için tabii gerisi gelmedi. Ardından Hacettepe’ye sevk aldım ama, sanırım bilinç düzeyi düşük bir doktora denk gelmemden dolayı kaynaklanan bir durum söz konusu oldu ve şuan bir buçuk yıl dolmasına rağmen hala raporumu alabilmiş değilim. Hatta o yüzden şuan üçüncü bir hastaneye geçmeyi düşünüyorum, İzmir’de 9 Eylül Üniversitesi’ne; Ege Üniversitesi’ndeki süreç bitince 9 Eylül Üniversitesi süreci işletmeye başladı.

Eğitim hayatında karşılaştığın sıkıntılar oldu mu?

Baya sıkıntılı bir eğitim s¼recim oldu, nk¼ ben ilk başta Ege niversitesi'nde değildim. Aydın'da Adnan Menderes niversitesi'nde okuyordum ve maalesef "kızlar yurdunda" kalmak durumunda kalmıştım. Hem hayatım zehir olmuştu hem de çok eğlenceli geçti diyebileceğim birkaç yıl yaşadım. Çoğunlukla yaşadığım o üç yıl zehir oldu, nk¼ oda arkadaşıma açık olmuştum. Zaten daha sonra bunları kaldıradım ve Ege niversitesi'ne geçiş yaptım. Yoksa, ben bir psikiyatrla g¼r¼řm¼řt¼m o esnada, ama psikiyatra kendimi tam olarak aıklamamıştım sadece, oda arkadaşıma açık oldum, dedim ve bana: "Eğer sen bu kıza aynı odada kalmaya devam edersen ve onunla eve çıkarsan niversite hayatında sonun iyi olmaz." dedi açıkça. Ben de doğru s¼ylediđini anladım ve Ege niversitesi'ne geçiş yaptım. Üniversite birinci sınıfa kadar kendim gibi giyiniyordum. Babamın dolabından kıyafet çalardım, dayımdan amcamdan kalan erkek kıyafetlerini giyerdim üst¼me, bol bol, d¼k¼ml¼ gezerdim. nk¼ onun bana verdiği huzur farklıydı, kendimi "ben" gibi hissediyordum, her ne kadar fiziğimle barışık olmasam da. Bir s¼re sonra da çevremden gelen şeylere dayanamadım. "Kız çocuğu b¼yle mi giyinir, şeyle mi davranır?" c¼mlelerin ardı kesilmemeye başlamıştı. Kendimi d¼zeltmeye çalıştım, yani d¼zeltilebilecekmiř bir şeymiş gibi g¼rmeye başladım açıkçası bir zaman sonra. nk¼ suçu kendimde aramaya başladım. "Ben neyim? Ben ne yapıyorum? D¼zelebilirim, aynaya bak, sen kadınsın ona g¼re davran, ne yapmaya çalışıyorsun?" Ben kendimi baya yerin dibine soktum ve iki üç sene ona g¼re davranmaya çalıştım, nk¼ niversite hayatım boyunca gerçekten ř¼phe çekmekten, özellikle kızlar yurdunda kaldığım için, çeşitli ayrımcılıklara maruz kalmaktan ve kendimi, tırnak içinde s¼yl¼yorum, ucube gibi hissetmekten bıkmıştım ve ona g¼re davranmaya çalıştım. Ben yle davranmaya alıştığığa çukura battım. Özellikle son iki sene boyunca s¼rekli tansiyon problemleri yaşadım. Sağlık sorunlarım arttı, mide rahatsızlıkları gelişti, cilt rahatsızlığım var ve o da stresle artıyor. Ben kendi bedenimi zorladıkça bir s¼re sonra bedenim de bana dedi ki, biraz daha zorlarsan tahtalı k¼ye gideceksin, haberin olsun, yani zorlama artık sınırı, dedi. Zaten onun üzerine açılma s¼recim gerçekleşti. O y¼zden baya sıkıntılı bir okul s¼reci geçirmiştim, ki zaten mezun olmama ramak kala açıldım, nk¼ b¼nyemin kaldıradılabileceği sınırı aşmıştım ve okul d¼nemim de öylece bitmiş oldu.

Kampta herkesin hemfikir olduğu şeylerden biri sağlık alanı, "Bu kişi bir psikiyatrla olsa, bizim kimsenin onayına ihtiyaımız yok." deniyor. Peki bu konuda senin öz¼m önerilerin var mı?

Ben ilk olarak şunu d¼ř¼n¼yorum psikiyatrl s¼reci bence gerekli, ama bir yılı aşmayacak şekilde. Bunun gerekliliğinin sebebi de kesinlikle bireyin transseks¼el olduğunu kanıtlamak değil, ona danışmanlık vermek için olmalı. Gerçekten bir trans bireyin yaşadıklarını gerek acı tecr¼beler olarak, gerekse tam tersi, onun verdiği duygu değişimleri olsun, yaşadığı duygu durum

bozukluklarından tutun da ailesel baskılara, şiddetlere, tacizlere, tecavüzler olsun, bunlar adına danışmanlık vermek ve destek olmak çok önemli bence. Sürecin düzeltilmesi yani trans bireylerin maruz kaldığı, özellikle devlet tarafından maruz kaldığı kısırlaştırmadan tutun da, maddi manevi baskılara kadar her şeyin düzeltilmesi bence temelde şurada yatıyor; bir trans bireyin sürecinin hepsinin tek bir yere bağlı olması lazım. Örneğin, İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük şehirlerde bu süreci yürüten hastaneler var, ama onlar da rapor veriyor ve seni mahkemeye sevk ediyor. Bunun böyle olmaması gerekiyor, tek bir merci olacak ve süreç mahkeme dava süreci dahil, psikiyatr süreci dahil aynı yerde işletilip aynı şekilde devam edecek. Ancak o şekilde sağlıklı bir süreç işletilebilir diye düşünüyorum. Ve baktığınızda aslında hem devletin hem de bizim masraflarımızda ve manevi olarak yıpranmalarımız ciddi oranda azalmış olacak.

Senin için trans erkeklik ve trans erkek kavramları ne ifade ediyor?

Bana, “Sen nesen?” dedikleri zaman “Ben bir erkeğim.” diyorum. Eğer başına transseksüel ya da trans kelimesini koyuyorsam, bunu hem aktivizm uğruna yaparım, hem görünürlük uğruna yaparım, hem de bir politika oluşturmak adına yaparım. Zaten bir kişi kendisini erkek olarak tanımlıyorsa herhangi bir bireyden farkı yok, yani bir insan olması bireyin başlı başına yeterli bir sebep. Fakat şöyle bir dayatma var günümüzde, trans erkeksen ya da trans kadınsan heteroseksüel olmak zorundasın. Yani sen bir trans geysen, bir trans lezbiyensen ya da bir trans biseksüelsen bunlar şu an Türkiye’de kabul edilebilir şeyler değil genel algıda. Yani biyolojik bir erkek ya da biyolojik bir kadın eşcinsel, biseksüel olabilir, ama sen olamazsın. Neden? Çünkü sen farklı bir erkeksin. Aslında burada bir mevzu var, başka bir erkeklik mümkünden kastımız da odur zaten. Birisi bana sorduğunda ben derim ki evet ben heteroseksüelim; ama trans geyler de var, trans lezbiyenler, biseksüeller de var. Ama toplumda bu böyle algılanmıyor genelde ve trans bir erkek gey olduğunu söylediğinde, “Neden ameliyat oldun o zaman?” denebiliyor. Aslında baktığınızda insanlar biraz bilgilendirilmeye müsait olsa, trans erkek nedir; ne değildir algılamaya açık olsa, çok fazla anlatılacak şey var. Mesela ben durumumu babama anlattığımda bana, “Yani sen şimdi ya cinsiyet değiştireceksin ya da eşcinsel olarak mı kalacaksın?” diye sordu. Şimdi benim bir de babama o an ilk açılışımı, çok da baskı kurmak istemedim. Baba dedim, o durum öyle değil. Şimdi ben sana birkaç kitap vereceğim ve “Benim Çocuğum” (Can Candan, 2013) filmi vereceğim, sen bunları bir oku, aç izle. Ondan sonra aradan belli bir süre geçti, “Baba ben göğüs operasyonu geçirmek istiyorum.” dedim. “Biliyorum, haklısınız ilk geçirmek istediğiniz operasyon o oluyormuş.” dedi. Baktığınız zaman biraz araştırmayla önyargıların o kadar kolay yıkılabileceği bir potansiyeldeyiz; ama maalesef Türkiye’de insanların çoğu buna açık değil. Trans erkek bir erkektir, kendini erkek olarak tanımlıyorsan cinsel kimliğin erkekse erkeksindir. Cinsel kimliğini kadın olarak tanımlıyorsan kadınsındır. Bu aslında tamamen dayatmaların dışında bir şey olması lazım, yani devlet eliyle tutulan zorbalığın üstünde bir şey olması lazım; ama bunu algılayacak bir Türkiye henüz gelişmedi.

Son olarak, sence transfobi ile mücadele için neler yapabiliriz?

S: Ben biraz bilgilendirme açısından yetersiz kaldığımı düşünüyorum. En basiti ben birine ben bir trans erkeğim dediğim zaman yüksek ihtimal ne dediğimi anlamayacak. Diyeceğim ki yani cinsiyet geçiş sürecindeyim. O, onu dediğim zaman %80 ihtimal anlar. Onu da anlamazsa direkt pat diye cinsiyet değiştiriyorum falan demem gerekiyor sanırım tırnak içinde söylüyorum yine. Bunu biraz aktarmak gerekiyor. En basiti bireylerin şunu bilmesi gerekiyor, cinsel kimliğin ve cinsel yönelimin doğuştan gelen sonradan değiştirilebilen bir şey olmadığını bilmesi gerekiyor. Sonuçta cinsel kimlik dediğimiz olgu üç ile beş yaşları arasında oluşan ve kesinleşen bir şey. Cinsel yönelimde aynı şekilde, her ne kadar cinsel kimlik kadar aynı yaşta daha spesifik belirginleşmeye de özellikle ergenlik dönemlerinde çoğunlukla tamamen anlaşılabilir bir olgu. Bunun sonradan oluşma ihtimalini göze alan yaklaşımlar var o bir gerçek. Kimisi diyor ki bu sosyal psikolojiyle alakalı kimisi diyor ki sosyal çevre psikoloji doğuştan ve bütün etkenlerin karmaşasının içinde olduğu bir şeyle alakalı olduğunu savunuyor. Tanımlamalara baktığımızda yani haddi hesabı yok. Bu bilgilendirmeyi yapabilirsek biraz aslında hani, bak kardeşim bu adam bir transseksüel bu kadın bir transseksüel, ama sen şimdi bunu düşünüyorsun ki o birey cinsiyet değiştiriyor. Baktıklarında şunu zannediyorlar, biz bunu ya tercih ediyoruz ya canımız sıkıldı, aaa canım sıkıldı cinsiyet değiştireyim havasında zannediyorlar, ya da bir heves ya bir özentilik ya da en basiti bir sapkınlık olarak adlediyorlar. Hiç kimse şunu düşünmüyor, ya şimdi kardeşim ben düşünüyorum da bu adam iki sene boyunca bir psikiyatrik sürece girecek dokuz on tane ameliyat geçirecek geçiren var çünkü biliyoruz onca işkenceyi çekecek mahkemesiyle ayrı uğraşacak doktoruyla ayrı uğraşacak ameliyatıyla ayrı uğraşacak, yani hani bir insanın gerçekten bunlarla uğraşabilmeyi göze alması... Kusura bakmayın da kim bunu tercih eder? Aaaa ameliyata gireceğim çok mutluyum. Bugün de başka bir ameliyata gireyim falan diyen görmedim ben hiç. Aslında ufak bir empatiyle hallolmayacak bir trans fobi yenilmeyecek bir trans fobi yok. Kimsenin aklına gelmiyor, kardeşim bu adam göğüs operasyonu geçirecek rahim operasyonu geçirecek ya da bir trans kadın, ya bu kadın göğüs operasyonu geçirecek penis operasyonu geçirecek. E bir de bunun doktoru var, parası var, maddi manevi külfetleri, ya ben öldürdüm her halde falan der bir insan yani. Bunun bir seçim olamayacağını yansıtabilirsek aslında, trans fobinin %80'i bundan oluşuyor çünkü. Ya heves ya tercih ya özentilik. Bu kafadan bir çıkabilirsek aslında yüksek ihtimalle %80'ini yeneriz diye düşünüyorum trans fobinin.

